

**UCHWAŁA NR VI/87/2024
RADY MIEJSKIEJ WE WRZEŚNI**

z dnia 19 grudnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września
na lata 2021 – 2027**

Na podstawie art. 10f ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 i 1572), w związku z art. 6 ust. 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 324), Rada Miejska we Wrześni uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Aktualizację Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021 – 2027, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Września.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej we Wrześni

Bogdan Nowak

Uzasadnienie

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 związana jest głównie z dostosowaniem jej pierwotnego brzmienia do wymogów określonych w art. 36 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 1079 z późn. zm.) dla Innych Instrumentów Terytorialnych. Dostosowanie dokumentu do ww. wymogów jest niezbędne, aby skutecznie aplikować o środki unijne z których finansowane mogą być zadania w nim uwzględnione.

Proces aktualizacji Strategii prowadzony był przy szerokim udziale społecznym. Projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym, opiniowaniu przez właściwe organy, samorządy, podmioty oraz partnerów. Udostępniono możliwość składania ewentualnych uwag do treści nowelizowanego dokumentu na przeznaczonym do tego formularzu, zorganizowano także otwarte spotkanie konsultacyjne.

Biorąc pod uwagę charakter naniesionych w dokumencie zmian, zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, jak i Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, wydali uzgodnienie o możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dokument w pierwotnym brzmieniu został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko na przełomie lat 2021/2022.

Zapisy aktualizacji Strategii są spójne z obowiązującymi dokumentami programowymi zarówno na szczeblu regionalnym jak i krajowym. Potwierdzeniem tego faktu jest między innymi Uchwała Nr 4260/2021 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie wydania opinii dotyczącej spójności projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz pisemna informacja ze strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego z października 2024 r., iż zakres wprowadzonych zmian nie wpływa na uprzednio wydaną opinię.

Biorąc powyższe pod uwagę, podjęcie uchwały w przedmiotowej sprawie jest zasadne.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027.

Zamawiający

Gmina Września
ul. Ratuszowa 1
62-300 Września

Wykonawca

Lider Projekt Sp. z o.o.
Al. Marcinkowskiego 1/3
61-745 Poznań

Poznań, 2024

1. Wprowadzenie.....	3
2. Synteza diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy.....	4
a. Analiza problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	16
3. Wizja rozwoju gminy	23
4. Cele strategiczne rozwoju	26
a. Opis podejścia zintegrowanego	28
b. Endogeniczny potencjał kulturowy gminy, potrzeby i uwarunkowania jego podniesienia	29
c. Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu	33
5. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów	35
6. Rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	38
7. Lista projektów realizujących cele aktualizacji Strategii	53
a. Lista projektów podstawowych	54
b. Lista projektów uzupełniających	60
c. Powiązanie pomiędzy projektami – wiązki projektów	91
8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	93
9. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie..	101
10. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	103
11. Obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań ..	118
12. System realizacji aktualizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.	125
13. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	129
14. Ramy finansowe i źródła finansowania.	131
Spis tabel	133
Spis rycin	133
Spis fotografii	133

1. Wprowadzenie

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 to dokument, który określa kierunki i cele rozwoju naszej małej ojczyzny na najbliższe lata. Położenie gminy w sąsiedztwie aglomeracji poznańskiej, a także wielowiekowe dziedzictwo i współczesny rozwój społeczno-gospodarczy sprawiają, że mamy do czynienia z miejscem o wyjątkowym potencjale. Wszystko to sprawia jednak, że tym silniejsza jest konkurencja innych ośrodków o pozyskanie nowych mieszkańców, inwestorów – zasobów do dalszego rozwoju.

Prawną podstawę opracowania niniejszego dokumentu stanowią zapisy art. 10e-f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r., poz. 609 z późn. zm.) oraz art. 9 ust. 5 oraz art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2024 r., poz. 324 późn. zm.). Zaktualizowana Strategia rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 stanowi jednocześnie, w myśl art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, oraz na podstawie art. 36 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079) strategię terytorialną – plan działań IIT (innych instrumentów terytorialnych).

Prezentowane w diagnozie dane dotyczą obszaru gminy miejsko-wiejskiej Września, w niektórych przypadkach rozdzielone na obszar miejski i wiejski, jeśli takie wyszczególnienie było zasadne. W celu uzyskania pełniejszego obrazu sytuacji społeczno-gospodarczej wybrano 8 innych gmin miejsko-wiejskich z terenu województwa wielkopolskiego, a więc takich, które można uznać za podobne do Wrześni. Grupę porównawczą (GP) tworzą: Gostyń, Jarocin, Krotoszyn, Oborniki, Pleszew, Szamotuły, Śrem oraz Środa Wielkopolska. Dane, jeśli nie podano inaczej, pozyskane zostały w większości z Banku Danych Lokalnych GUS i dotyczą stanu na koniec 2023 r. Dane są przedstawiane w kilku ujęciach – jako wartości bezwzględne, standaryzowane w grupie gmin miejsko-wiejskich oraz w ujęciu dynamicznym.

2. Synteza diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy

W myśl postanowień art. 36 ust. 8 pkt. 1) ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079) strategia terytorialna (plan działań IIT) określa w szczególności:

- 1) syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- 2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
- 3) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
- 4) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

Niniejszy rozdział stanowi więc syntetyczne podsumowanie – wnioski z diagnozy, w myśl zapisu ustawowego prowadzące do wskazania problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych gminy Września.

Miasto i Gmina Września leży w środkowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie wrzesińskim. Września jest siedzibą gminy miejsko – wiejskiej oraz powiatu wrzesińskiego. Sąsiaduje z następującymi gminami: Czarniejewo, Dominowo, Kołaczkowo, Miłosław, Nekla, Niechanowo, Strzałkowo i Witkowo. Znajduje się na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych drogowych i kolejowych: Poznań – Warszawa (autostrada A2, węzeł autostradowy, droga krajowa nr 92, linia kolejowa) oraz Gniezno – Jarocin (droga krajowa nr 15 oraz linia kolejowa). Ponadto przez miasto przebiegają dwie drogi wojewódzkie: nr 432: Września – Środa Wielkopolska – Śrem – Leszno, oraz nr 442: Września – Pyzdry – Gizałki – Kalisz. Miasto leży na 52°20' długości geograficznej północnej oraz 17°35' szerokości geograficznej wschodniej, na wysokości 90 – 100 m n.p.m.

Taki układ komunikacyjny określa Wrześnię jako istotny węzeł drogowy o znaczeniu ponadregionalnym. Dodatkowo drogi gminne tworzą rozbudowaną sieć na terenie miasta, co powoduje, że jest ono dobrze skomunikowane również na poziomie regionalnym.

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Września, które położone jest w jej środkowej części oraz 34 wsie sołeckie. Powierzchnia miasta i gminy wynosi 221,84 km², z tego na miasto przypadają 12,73 km², a na obszar wiejski 209,11 km².

Miasto Września pełni funkcję zarówno ośrodka gminnego, jak i powiatowego. Jego główne funkcje to między innymi rozwój działalności gospodarczej, usługi w zakresie oświaty i kultury o zasięgu ponadregionalnym, a także stworzenie miejsca sprzyjającemu społeczeństwu.

Przez Wrześnię przepływa rzeka Wrześnica. Część miasta leżąca po zachodniej stronie rzeki skupia większość terenów przemysłowo – usługowych miasta, tereny kolejowe oraz tereny ogródków działkowych. Znajdują się tu również tereny mieszkalne: w dzielnicy miasta o nazwie Sławno oraz osiedle Lipówka. Po stronie wschodniej znajduje się ścisłe centrum miasta oraz 3 duże osiedla mieszkalne: Krzyża Grunwaldu, Sokołowskie oraz Tysiąclecia. Na terenie tej części miasta ulokowane są liczne ogródki działkowe, Park im. Dzieci Wrzesińskich, Targowisko Miejskie. Przy wschodniej granicy Wrześni znajduje się oczyszczalnia ścieków oraz tereny przemysłowo – usługowe.

Korzystne położenie:

- w środkowej Wielkopolsce, 50 km na wschód od Poznania, pomiędzy Warszawą i Berlinem,
- dobra dostępność komunikacyjna – magistrala kolejowa z węzłem, autostrada A2, 2 drogi krajowe nr 15 i 92, drogi wojewódzkie

Ryc. 1. Położenie Wrześni. Odległości do stolic.

Źródło: <https://www.wrzesnia.pl/asp/informacje-o-wrzesni,22,,1> [dostęp: 16.08.2024 r.]

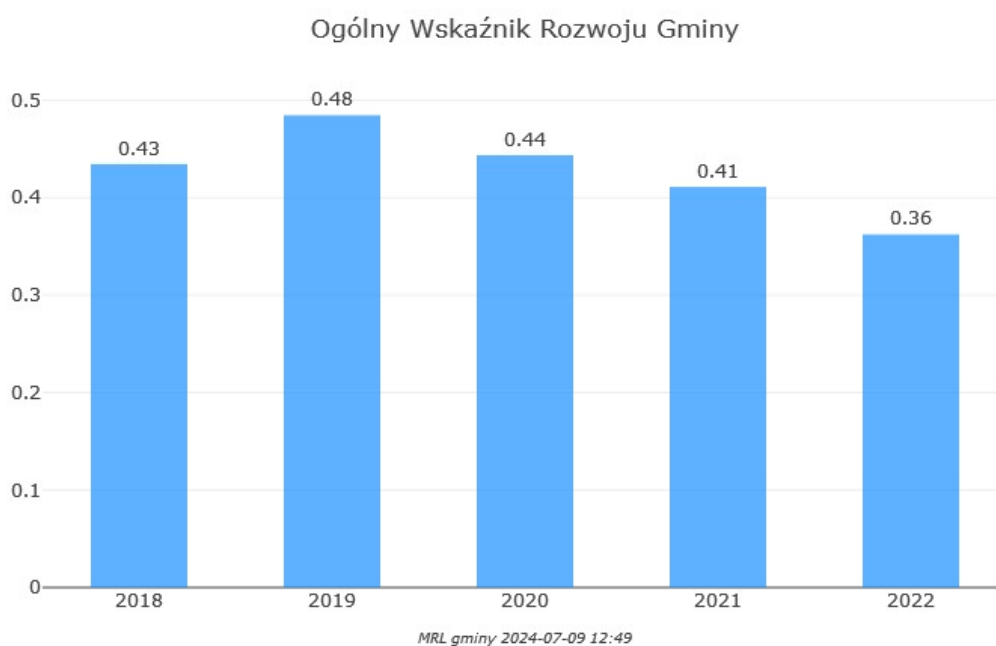
Charakterystyka gminy:

- ludność 48 392 osób (miasto Września 31 759) (2023 r.),
- powierzchnia 221,84 km² (miasto Września 12,73 km²),
- 34 sołectwa na terenie wiejskim, zamieszkane przez 16 633 osoby.

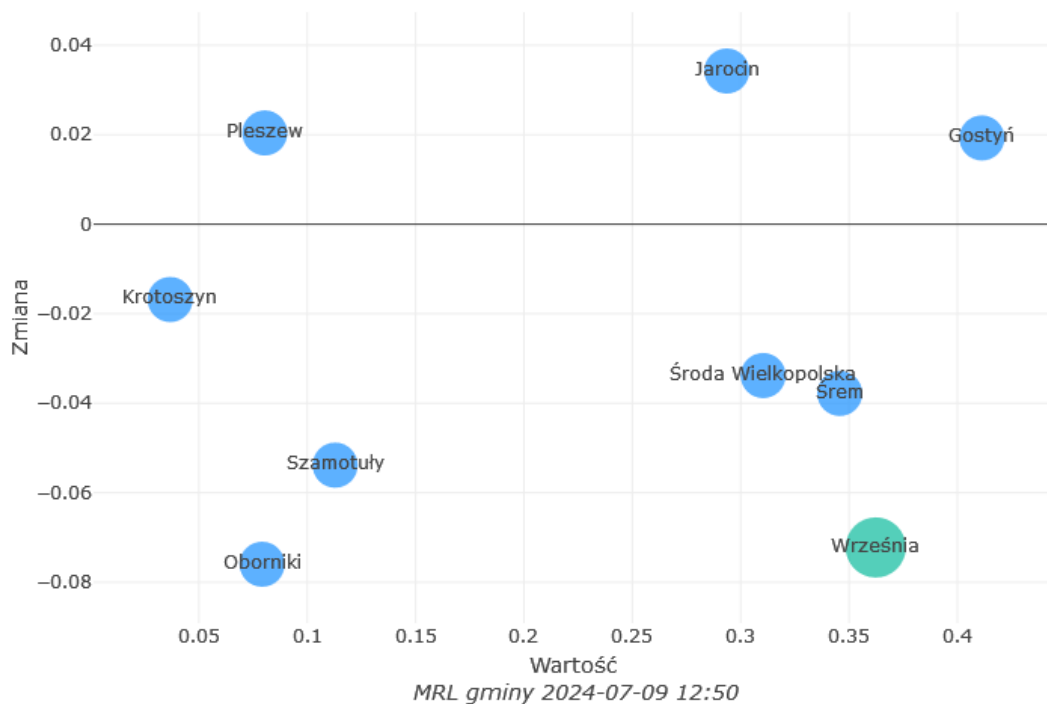
Odbicie losów Wielkopolski:

- Królestwo Polskie, następnie zabór pruski.
- II poł. XIX w. – rozwój i germanizacja, strajk szkolny 1901, powrót do Polski w wyniku Powstania Wielkopolskiego.
- Rozwój w II RP przerywany II wojną światową; rozbudowa po wojnie, Tonsil symbolem 40-lecia PRL.
- Odrodzenie samorządu i transformacja społeczno-gospodarcza po 1989 r.
- Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej oraz zagraniczni inwestorzy i rozwijający się inwestorzy lokalni jako symbol nowych czasów.

Ogólna sytuacja miasta i gminy Września na tle wskazanej na wstępie grupy porównawczej prezentuje się korzystnie (ryc. 2).

Ryc. 2. Ogólny wskaźnik rozwoju miasta i gminy Września 2018-2022 (standaryzowany, źródło: ZMP).

Ryc. 3. Ogólny wskaźnik rozwoju gminy – wartość i dynamika zmian na tle grupy porównawczej w 2022 roku.

Sytuacja w poszczególnych wymiarach rozwoju lokalnego przedstawia się następująco:

Relatywnie korzystna sytuacja demograficzna:

- 51,5% mieszkańców gminy to kobiety (2023 r.),
- -1,4 wyniósł przyrost naturalny na 1000 mieszkańców (2023 r.),
- notuje się przyrost liczebności dzieci w wieku szkoły podstawowej (z 4 214 w 2014 r. do 5 168 w 2023 r.), ale spadek podgrupy 20-24 lata: z 2897 do 2228,
- od 2014 r. liczba osób w wieku 65+ wzrosła o 2 355, a udział z 14% do 18%.
- stale dodatnie saldo migracji (3,3 na 1000 mieszkańców w 2023 r., w grupie porównawczej -1,7),
- 2 575 mieszkańców przybyło w gminie od 2014 r. (do 2023 r.),
- 49 172 – prognozowana liczba ludności w 2030 r. (GUS),
- 48 650 – prognozowana liczba ludności w 2044 r.

Rozwinięta infrastruktura społeczna:

- szpital (16 oddziałów, 8 poradni specjalistycznych), 14 aptek,
- 9 żłobków i 2 kluby dziecięce,
- 20 placówek przedszkolnych, 9 szkół podstawowych samorządowych oraz m. in. Społeczna Szkoła Podstawowa w Grzybowie i Niepubliczna Szkoła Podstawowa EUREKA,
- 5 szkół ponadpodstawowych, duży ośrodek kształcenia zawodowego,
- Wrzesiński Ośrodek Kultury z Amfiteatrem im. Anny Jantar, Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich, Gród w Grzybowie, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Września z 6 filiami (2 w mieście, 4 na terenach wiejskich), kino (prywatne).

Powyższe dane mogą oznaczać, iż gmina Września jako miejsce życia i pracy staje się coraz bardziej atrakcyjne dla mieszkańców innych miejsc w Wielkopolsce.

Aktywność mieszkańców w zakresie innych sfer aktywności społecznej:

- zaangażowanie w działalność kulturalną (ponad 5 osób na 1000) wyższe niż na innych obszarach, niski odsetek czytelników bibliotek publicznych (121 na 1000 mieszkańców w 2022 r.),
- członkostwo w klubach sportowych (23/1000 mieszkańców wobec 32/1000 w grupie porównawczej) (2022 r.),
- frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2024 r. była nieco niższa niż w województwie i kraju,
- dotacje dla NGO to 0,6% budżetu gminy, w GP 0,9% (2023 r.).

Zdawalność egzaminów ósmoklasistów jest przeciętna na tle podobnych miast oraz niższa niż średnia wojewódzka i ogólnokrajowa.

Z pomocy społecznej korzysta około 30 na 1000 mieszkańców Miasta i Gminy Września, przy średniej 37,3 w grupie porównawczej (2022 r.).

Poziom bezpieczeństwa publicznego jest na tle obszarów porównywanych dobry, aczkolwiek w ostatnich latach rosły wskaźniki przestępczości.

Miasto i Gminę Września charakteryzuje silna lokalna gospodarka:

Duży, dynamiczny lokalny rynek pracy:

- 5758 zł – średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w 2022 r. dorównywało średniej w grupie porównawczej, co oznacza relatywne pogorszenie pozycji, gdyż w poprzednich latach było nieznacznie wyższe niż średnia w GP.
- wyższe niż w podobnych miastach dochody z tytułu umów o pracę,
- wpływy budżetu z PIT 1134,5 zł / rok (przy średniej dla GP 1035,6 zł) (2022 r.), przy słabnącej dynamice wzrostu,
- 21 255 osób pracujących w gminie (14109 we Wrześni i 7146 w miejscowościach wiejskich) (2023 r.),
- zatrudnienie: 351 osób na 1000 mieszkańców (Polska 259, Wielkopolska 290) (2021 r.),
- udział liczby osób w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej wynosi prawie 35% (w GP 25%),
- w perspektywie 10 lat na lokalnym rynku pracy może nastąpić ubytek 2,3% kadr – najkorzystniejszy wskaźnik spośród miast podobnych.
- niższy odsetek zatrudnienia w usługach (33,2% w 2014 r., 30,85% w 2018, 35,3% w 2021 r.); inaczej niż w grupie porównawczej (37,95% w 2014 r. 38,32% w 2018, 44,6% w 2021).
– wynik wzrostu zatrudnienia w sektorze produkcji.

Wskaźniki przedsiębiorczości:

- 138 firm na 1000 mieszkańców (w grupie porównawczej 117) (2022 r.),
- gmina charakteryzuje się różnorodną strukturą gospodarki, z dużą liczbą prężnych firm z różnych sektorów,
- wysokie i rosnące wpływy z CIT (ponad 4-krotny wzrost w latach 2014-2022),
- duże przyrosty nowych powierzchni na działalność komercyjną, wiele instytucji otoczenia biznesu,
- od 2014 roku istnieje Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej (WSAG), o powierzchni 331 ha,
- duży odsetek firm w sektorach o wysokiej wartości dodanej (J-N wg PKD) – prawie 33% (2023 r.),
- mniejsza niż w GP dynamika powstawania firm w sektorach kreatywnych (5,19 wobec 5,65 – średnia 3-letnia w 2022 r.

Dynamika zmian w sferze gospodarczej jest mniej korzystna aniżeli w bezpośrednio porównywanych ośrodkach, mimo korzystnej sytuacji wyjściowej

Korzystna sytuacja budżetowa gminy, rosnąca baza podatkowa:

- 5 885 zł dochodu na 1 mieszkańca (w grupie porównawczej 5 801 zł) (2022 r.) – zmniejsza się jednak dystans GP do Wrześni,
- 3 319 zł dochodów własnych na 1 mieszkańca w 2022 r. (GP 3 054 zł) – tu zwiększa się przewaga gm. Września nad GP;
- 54,5% - udział dochodów własnych w dochodach ogółem (2022 r.; w kraju 51,7%, w województwie 51,4%); od 2015 roku spadek z poziomu 61%,
- 195 538 zł - wpływy z CIT na 1000 osób w wieku od 18 lat (średnia trzyletnia; średnia w grupie porównawczej 109 600 zł) (2022r.); jeszcze w 2014 roku Września charakteryzowała się niższą wartością niż średnia w grupie porównawczej,
- 1 554,43 zł - dochody z podatku od nieruchomości na 1 osobę w 2022 r. – to 240% kwoty z 2014 r.,
- znaczny wzrost wydatków majątkowych na 1 osobę (w ujęciu trzyletnim): 302 zł w 2014 roku przez 752,78 zł w 2018 r., 1208 w 2020 r. i 1019 w 2022 r., w tym czasie w GP: 584 zł w 2018 r. i 838 w 2022 r.,
- inwestycje związane z realizacją projektów europejskich zmalały od 2018 roku i znalazły się poniżej średniej w GP (11,5% wydatków majątkowych wobec 20,8% - średnia 3-letnia w 2022 r.)
- 12,9% - relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów budżetu przy 7,3% dla grupy porównawczej) (2022 r.),
- 809 zł - suma zobowiązań do spłaty przypadająca na 1 mieszkańca znacznie mniejsza niż średnia w grupie porównawczej (1 566 zł) (2022 r.)

Przedstawione wskaźniki świadczą o dużej stabilności i jednocześnie bardzo dobrej sytuacji finansowej gminy na tle grupy porównawczej. Stanowi to dobre podstawy do rozwoju Miasta i Gminy Września.

Należy zwrócić uwagę na parametry środowiska:

- nie został wykreowany produkt turystyczny – pobyty turystów głównie biznesowe,
- małe zasoby wodne w zlewni Wrześnicy, potrzeba zapewnienia nowych źródeł wody,
- 7,7% terenu gminy pokrywają lasy, w części uszkodzone przez nawałnicę w 2017 r. (2019 r.), zdecydowana większość obszaru gminy ma charakter rolniczy,
- korzystny udział powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej (0,8% wobec 0,4% w GP) (2022 r.),
- 39 m³/ osobę – niewielka ilość ścieków w porównaniu z grupą porównawczą w 2022 r.,
- 439 kg odpadów komunalnych przypadających na 1 mieszkańca, w tym 264,2 kg odpadów zmieszanych przy 226,9 kg średnio w grupie porównawczej (2022 r.),
- 41,1% odpadów zebranych selektywnie (2023 r.) – przeciętny wynik na tle województwa i kraju z powodu niskiego poziomu zbiórki frakcji: papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne (7,6%); wysoki poziom zbiórki odpadów biodegradowalnych,
- Ilość powstających odpadów i udział selektywnej zbiórki stanowią problem i wymagają znacznej poprawy poprzez stosowanie odpowiedzialnej polityki działań (w tym edukacji i bodźców) proekologicznych w gminie.

Potencjał przyrodniczy tkwiący w mieście Września i jego bezpośrednich okolicach oraz w obszarze Nadleśnictwa Czarniejewo należy, zgodnie ze stanowiskiem mieszkańców wyrażonym w przeprowadzonej ankiecie, zdecydowanie wykorzystać.

Stosunek mieszkańców do wizji rozwoju gminy podkreślający istotę terenów sportowo-rekreacyjnych oraz turystycznych potwierdza konieczność kontynuowania działań w tym zakresie.

Mieszkalnictwo i infrastruktura:

- 10,9 - średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności (2022 r.) - w porównaniu ze średnią w grupie porównawczej (4,8) to wynik niezwykle wysoki, jednak od 2018 r. nastąpił spadek z 13,7, co przełożyło się na dynamikę wzrostu (- 1,39),
- korzystny wskaźnik powierzchni nowo budowanych mieszkań przypadającej na mieszkańca w wieku 25-34 lat, który wyniósł w 2022 r. 6,34 i utrzymywał się na podobnym poziomie od 2018 r.; średnia wartość dla analizowanych gmin wyniosła 3,85 i wzrosła z 2,51 w 2018 r., dynamika dla Wrześni była więc ujemna (-1,41),
- sytuacja mieszkaniowa w gminie Września regulowana jest w zdecydowanej większości przez rynek mieszkaniowy, a liczba nowych mieszkań świadczyć może o zapotrzebowaniu na lokale dla pracowników zatrudnionych na obszarze gminy; nowo oddawane budynki realizowane są w ogromnej części przez prywatnych inwestorów – deweloperów lub w ramach budownictwa indywidualnego; mieszkania o umiarkowanych czynszach realizowane były w ramach rządowego programu Mieszkanie Plus,
- 42,38 m² - przeciętna powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych będących w dyspozycji gminy (2020 r.) - niższa niż wartość w 2014 roku (43,97 m²),
- liczba zamieszkałych lokali komunalnych na 1000 mieszkańców z roku na rok maleje (w 2018 r. 7,59, w 2022 r. 7) - wartość ponad dwukrotnie niższa niż średnia w grupie porównawczej (17,7),
- 1,17 m² powierzchni mieszkania można było kupić w 2022 roku w gminie Września za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto; to wartość niższa niż w 2018 r. (1,24 m²), średnia w grupie porównawczej jest każdorazowo wyższa niż w gminie Września (w 2022 r. 1,34 m²),
- 67,6% mieszkańców gminy korzysta z kanalizacji, jednak tylko 18,9% z terenu wiejskiego,
- 137 km/100 km² - gęstość dróg gminnych i powiatowych (dane powiatowe) – wzrosła ze 123,4 km w 2018 r. i przewyższa średnią w grupie porównawczej (125,6 km)(2022 r.),
- 30 000 pociągów rocznie przejeżdża przez gminę Września linią kolejową nr 3 relacji Warszawa – Poznań – Kunowice.

Problemy do rozwiązania w zakresie infrastruktury i polityki przestrzennej:

- w gminie praktykuje się budowę ścieżek rowerowych i pieszo rowerowych oraz wytyczanie alejek rekreacyjnych z ruchem rowerowym; ich łączna długość wynosi 32,15 km – najdłuższy odcinek przebiega z Wrześni do Gonic wzdłuż DK nr 92, wciąż jednak sieć dróg rowerowych jest zbyt krótka w stosunku do potrzeb (2021 r.);
- gmina, a zwłaszcza teren miasta znajduje się pod dużą presją inwestycyjną;
- tereny pod zabudowę mieszkaniową wyznaczono przede wszystkim w północnej i zachodniej części miasta, a także na terenie wiejskim przy południowej i północno-zachodniej granicy miasta;
- tereny pod zabudowę produkcyjną i magazynową są skoncentrowane na południe, południowy – zachód od Wrześni; przewiduje się także lokalizacje tego typu działalności wzdłuż autostrady A2;
- 7,9% - udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (2023 r.); wartość ta wzrosła z 5,7% w 2019 r., jednak w GP wynosi 30,4%.

Innowacje i zmiany w zakresie obsługi mieszkańców:

- wybudowano 50 km sieci światłowodowej na terenie miasta i gminy (do 2019 r.), realizowana jest budowa sieci WiFi,
- elektroniczny system rezerwacji wizyt w UMiG, dostosowanie strony www oraz BIP do najnowszych standardów i wymogów prawnych
- wdrożenie usług elektronicznych w ramach tzw. e-Urzędu, które pozwalają uzyskać dostęp do informacji o stanie spraw oraz zobowiązaniach podatkowych i opłatach, możliwość elektronicznej realizacji płatności zobowiązań wobec Urzędu, dostęp do formularzy elektronicznych usług udostępnianych przez Urząd.
- wdrożono centralny system serwerowy i platformę Office 365 dla szkół,
- skoordynowany monitoring obejmuje ok. 400 kamer IP,
- wdrożenie usługi która umożliwia elektroniczne zgłoszenie usterki lub problemu w przestrzeni gminy;
- rozpoczęcie budowy sieci WiFi umożliwiającej mieszkańcom dostęp do Internetu.

Wyniki diagnozy oznaczają **wysoki poziom rozwoju na tle ogólnie dobrze prosperujących gmin Wielkopolski**, jednak **relatywne pogarszanie się pozycji konkurencyjnej w ostatnich latach**.

a. Analiza problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Wydaje się właściwe, a niesprzeczne z intencją ustawową, aby w pierwszej kolejności określić potencjały i problemy, a na tej podstawie przejść do określenia potrzeb w zakresie rozwoju lokalnego, które następnie przełożą się na cele i kierunki działań.

Problemy i potencjały zostaną wymienione w kolejności ujmowania poszczególnych sfer i podobszarów dokonanej diagnozy.

Tab. 1. Potencjały i problemy gminy Września.

Sfera / podobszar	Potencjały	Problemy
CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	Korzystne położenie w sąsiedztwie metropolii poznańskiej, Bardzo dobra dostępność transportowa, Rozpoznawalność dzięki dziedzictwu historyczno-kulturowemu (Szlak Piastowski, strajk Dzieci Wrzesińskich)	Coraz silniejsza konkurencja podobnych ośrodków ponadlokalnych
SFERA SPOŁECZNA		
Demografia	Stąły przyrost liczby ludności – dodatnie saldo migracji krajowych i zagranicznych, Relatywnie młoda populacja gminy	Początki kryzysu demograficznego – ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach, Odptyw młodych mieszkańców w wieku 20-24 lata,

Sfera / podobszar	Potencjały	Problemy
		Wzrost liczebności najstarszych roczników - wyzwanie dla lokalnej polityki senioralnej, służby zdrowia i pomocy społecznej
Ochrona zdrowia	Wielooddziałowy szpital	Relatywnie słaba dostępność aptek – brak placówek na terenie wiejskim
Edukacja	Rozbudowana sieć przedszkoli i popularność tych placówek, Zoptymalizowana sieć i dobre wyposażenie szkół w obiekty sportowe	Relatywnie słabsze wyniki nauczania na tle województwa i kraju
Kultura i sport	Rozbudowana sieć i bogata oferta placówek i obiektów kultury (2 muzea, WOK, Biblioteka, kino, amfiteatr), Korzystne wskaźniki uczestnictwa w kulturze, Wszechstronna i rozwinięta baza sportowa i rekreacyjna, Rozwinięta oferta dla seniorów	Słabe wskaźniki czytelnictwa, Niski poziom zaangażowania mieszkańców w zorganizowaną aktywność sportową (kluby)
Spółeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe	Wiele lokalnych inicjatyw obywatelskich, w tym budżetowych	Mała liczba organizacji pozarządowych, Niewysoki poziom wsparcia budżetowego dla NGO, Niska frekwencja wyborcza
Bezpieczeństwo	Niskie wskaźniki przestępczości	Ilość pożarów i miejscowych

Sfera / podobszar	Potencjały	Problemy
		zagrożeń na poziomie lat ubiegłych, Pogarszający się poziom bezpieczeństwa w zakresie przestępczości, Pojawiające się anomalie pogodowe (wichury, intensywne opady, itp.).
Sytuacja materialna mieszkańców i pomoc społeczna	Wysokie dochody z umów o pracę, Niskie wskaźniki korzystania z pomocy społecznej	Coraz mniej korzystne płace
SFERA GOSPODARCZA		
Rynek pracy	Duży lokalny rynek pracy przyciągający osoby z szerokiego obszaru, Wysokie wskaźniki aktywności zawodowej, także osób z najmłodszych grup i seniorów, Niskie bezrobocie, Rozwinięte kształcenie zawodowe	Perspektywa (umiarkowanego) ubytku osób na rynku pracy (23 osoby na 1000 mieszkańców w perspektywie 10-15 lat)
Przedsiębiorczość i struktura lokalnej gospodarki	Wysokie wskaźniki przedsiębiorczości, Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej,	Malejące zatrudnienie w usługach, Stosunkowo mało nowych firm z branż kreatywnych

Sfera / podobszar	Potencjały	Problemy
	Silne lokalne firmy, Dużo powstającej powierzchni komercyjnej, Wiele instytucji otoczenia biznesu	
Finanse lokalne	Wyższy poziom dochodów budżetu niż w grupie porównawczej, Wysoki poziom dochodów własnych, Wysokie wpływy do budżetu z tytułu CIT oraz podatku od nieruchomości, Duży poziom wydatków majątkowych, Niski poziom zadłużenia, Wysoka nadwyżka operacyjna	Niski udział wydatków dofinansowanych z funduszy UE
Turystyka	Dość duża baza pobykowa dla turystów, rosnąca liczba noclegów	Krótki pobyt statystycznego turysty (mniej niż 2 doby)
SFERA ŚRODOWISKOWA I PRZESTRZENNA		
Zasoby środowiska przyrodniczego	Rozwinięty system zieleni miejskiej we Wrześni	Małe zasoby wodne, ekstremalne zagrożenie suszą, Niezadawalający stan wód płynących, Niska lesistość

Sfera / podobszar	Potencjały	Problemy
Obciążenia i ochrona środowiska	Relatywnie niskie zużycie wody i produkcja ścieków w sektorze komunalnym	Rosnące potrzeby w zakresie zaopatrzenia w wodę na cele gospodarcze, Duża ilość produkowanych odpadów, Niski odsetek odpadów zebranych selektywnie
Planowanie przestrzenne		Małe pokrycie planistyczne, duża ilość wydawanych decyzji o warunkach zabudowy
SFERA TECHNICZNA		
Sieć komunikacyjna	Rozwinięta sieć dróg lokalnych, linii kolejowych	Mała długość dróg rowerowych
Mieszkalnictwo	Duża liczba oddawanych mieszkań w okresie przed 2020 r.	Niska i coraz trudniejsza dostępność finansowa mieszkań, Mały zasób komunalny mieszkań, Duże potrzeby w zakresie odnowy zasobów mieszkaniowych, Niski stopień skanalizowania terenu wiejskiego (18,9%)

Źródło: opracowanie własne.

Określenie potrzeb rozwojowych stanowi przejście do konkretyzacji zamierzeń strategicznych w postaci wizji, celów i kierunków działań. Jest to więc skupienie się na newralgicznych aspektach rozwoju lokalnego, i jednocześnie tych, na które władza lokalna ma przyznany prawem wpływ, a więc

realne możliwości działania¹. Nie oznacza to jednocześnie porzucenia tych zadań, które nie zostały w tab. 2 wymienione, a wynikają z innych zobowiązań gminy, w szczególności zadań własnych określonych w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym.

Tab. 2. Potrzeby rozwojowe gminy Września.

Sfera / podobszar	Potrzeby rozwojowe
CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	Lepsze wykorzystanie unikalnych (endogenicznych) potencjałów gminy
SFERA SPOŁECZNA	
Demografia	Wzrost dzietności – promocja zakładania rodzin, rodzicielstwa, Powstrzymanie odpływu młodych mieszkańców, Wdrożenie lokalnej polityki senioralnej na rzecz aktywności osób starszych, „srebrnej gospodarki”
Kultura i sport	Wytworzenie „marki kulturalnej” na bazie posiadanych w gminie zasobów
Spółeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe	Większe włączenie mieszkańców w życie gminy, większe upodmiotowienie NGO
SFERA GOSPODARCZA	
Przedsiębiorczość i struktura lokalnej gospodarki	Umiejętna polityka inwestycyjna na rzecz przyciągnięcia inwestorów z branż o wysokiej wartości dodanej, odpowiedniego zróżnicowania sektorowego
Finanse lokalne	Aktywne korzystanie z zewnętrznych źródeł wsparcia
Turystyka	Wykreowanie lokalnego produktu turystycznego, Promocja turystyki pobytowej
SFERA ŚRODOWISKOWA I PRZESTRZENNA	

¹ W przypadku niniejszej strategii ukierunkowaniem wyboru były również potencjalne możliwości wsparcia w ramach działania 7.3 programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Zasoby środowiska przyrodniczego	Więcej nasadzeń, pielęgnacja istniejących i zakładanie nowych terenów zieleni, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury	
Obciążenia i ochrona środowiska	Poprawa zaopatrzenia w wodę, Poprawa skuteczności selektywnej zbiórki odpadów	
Planowanie przestrzenne	Sprawne sporządzenie planu ogólnego, kontrola procesu zagospodarowania przestrzennego	
SFERA TECHNICZNA		
Sieć komunikacyjna	Rozwój sieci dróg rowerowych, Rozwój lokalnego transportu publicznego i nowych form transportu	
Mieszkalnictwo	Zwiększenie komunalnego zasobu mieszkaniowego, Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych	

Źródło: opracowanie własne.

Z uwagi na to, że obszar Miasta i Gminy Września stanowi obszar jednolity pod względem administracyjnym (gmina miejsko-wiejska), a dokonane diagnozy wykazały silne powiązania społeczne, gospodarcze, ale i środowiskowe (związane zwłaszcza z biegiem Wrześnicy), można uznać obszar wiejski gminy za obszar obsługi ośrodka ponadlokalnego, jakim jest Września, w pełni zintegrowany funkcjonalnie, zaś analizowaną całość za funkcjonalny obszar miejski Wrześni, jak to zostało określone począwszy od opracowania Korcellego i Śleszyńskiego (2006²) w szeregu opracowań eksperckich.

² Korcelli P., Śleszyński P. Delimitacja Funkcjonalnych Obszarów Miejskich 2006 (Mapa nr 7),[w:] [Ekspercki projekt koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2033](#).

3. *Wizja rozwoju gminy*

Dotychczasowa wizja rozwoju, sformułowana była w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2014-2020 w następującym brzmieniu:

MIASTO I GMINA WRZEŚNIA LIDERM DYNAMICZNEGO ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO W STREFIE ZEWNĘTRZNEJ METROPOLII POZNAŃSKIEJ. OFERUJĄCA OBECNYM I PRZYSZŁYM MIESZKAŃCOM NOWOCZESNE, PRZYJAZNE ORAZ KONKURENCYJNE MIEJSCE DO ŻYCIA I PRACY.

Wizja jest celem głównym polityki strategicznej gminy. Wskazuje kierunek, w którym w kolejnych latach prowadzona będzie lokalna polityka rozwojowa. Wizja formułowana w ramach Strategii jest swego rodzaju projekcją przyszłości, do jakiej dąży samorząd i społeczność lokalna. Opisuje pożądany stan docelowy w perspektywie Strategii (w tym przypadku dla roku 2030). Prawidłowo sformułowana wizja rozwoju ma następujące funkcje:

- zobrazowanie stanu docelowego – wizja stanowi cel całkowicie nadrzędny nad wszystkimi, zawierający w sobie pozostałe cele sformułowane w Strategii,
- informowanie o aspiracjach osób formułujących wizję,
- jednoczenie wokół idei, co powoduje, że ludzie się z nią utożsamiają.

Wizja rozwoju Miasta i Gminy Września stanowić będzie podstawę, źródło sformułowania celów strategicznych.

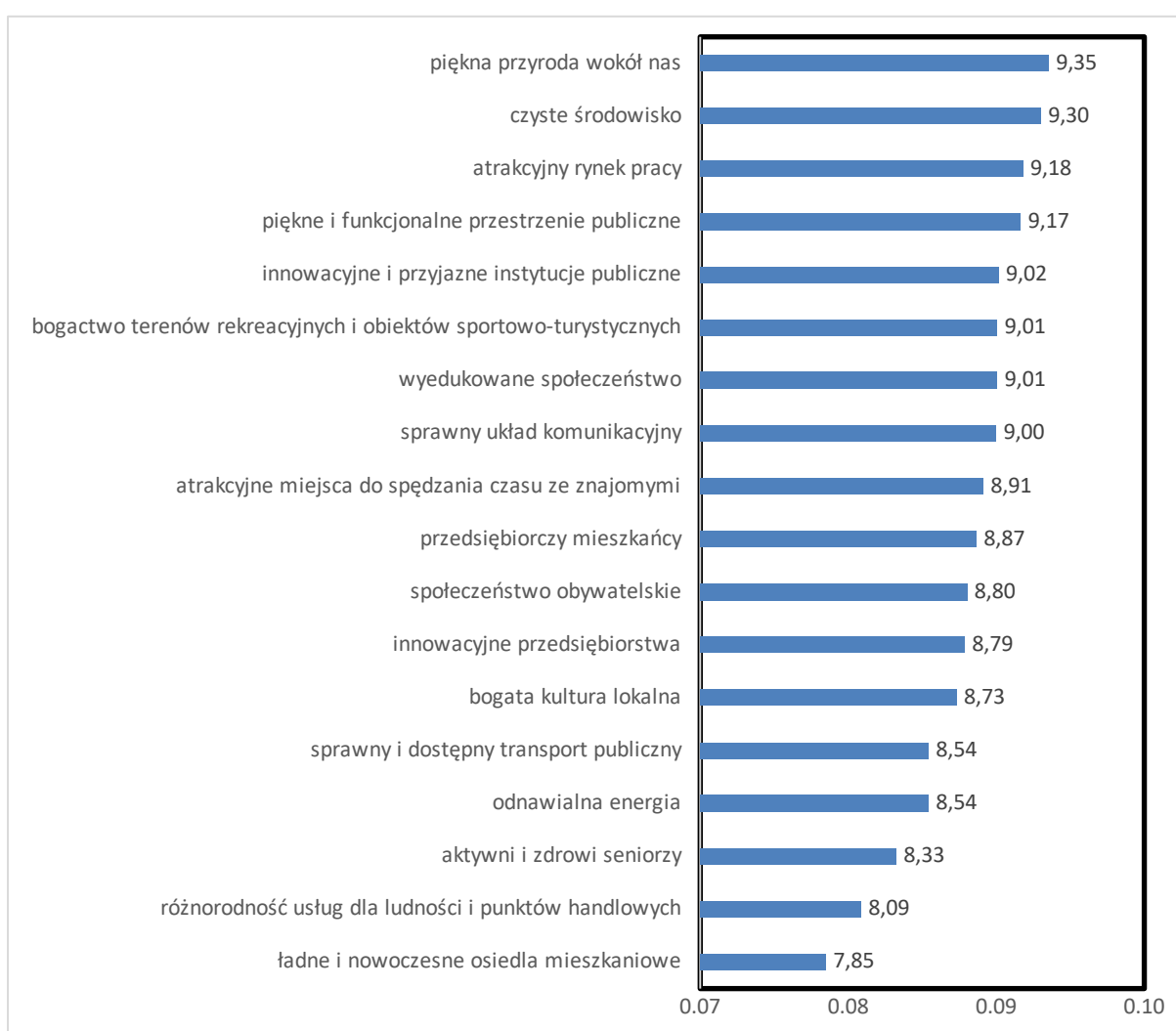
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy wskazują, że Gmina Września dysponuje wszelkimi zasobami, które pozwolą stawać się miejscem przyjaznym, nowoczesnym i konkurencyjnym do życia i pracy. Kluczowym zagadnieniem do rozstrzygnięcia jest ustalenie jak najodpowiedniejszego sposobu wykorzystania tych zasobów w nadchodzącej perspektywie.

Na temat wizji rozwoju mieszkańcy gminy Września wypowiedzieli się poprzez udział w ankiecie internetowej w dniach od 7 do 21 września 2020 r. 130 osób oceniło aktualność dotychczasowej wizji rozwoju wskazanej powyżej oraz określiło wartości, które w ich opinii powinny być zawarte w wizji w opracowywanej Strategii.

Większość respondentów stwierdziło, że zawarta w poprzedniej Strategii wizja jest aktualna i utożsamia się z nią, ale ocena nie jest jednoznaczna i należy zakładać, uwzględniając również kolejne pytania zadane mieszkańcom, że wizja powinna być dookreślona w kontekście wyzwań okresu programowania.

Następne pytania w ankiecie zostały zadane według jednego schematu. Wymienione zostały pewne wartości, które mogłyby się stać elementami wizji, a mieszkańcy mieli ocenić je w skali 1-10, gdzie 1 oznaczało, że ta wartość zdecydowanie nie powinna być elementem wizji, a 10, że zdecydowanie powinna być.

Wynik tej części ankiety widoczny jest na wykresie poniżej.

Ryc. 4. Wartości, które mogłyby stać się elementami nowej wizji rozwoju w opinii mieszkańców miasta i gminy Września.

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne pytania miały charakter otwarty. Mieszkańcy mogli spontanicznie wymienić ważne dla nich wartości, które powinny stać się elementem wizji, a nawet spróbować sformułować własną wizję.

Wymienione spontanicznie przez mieszkańców elementy wizji to:

- rozwój wsi,
- integracja mieszkańców,
- basen,
- miasto atrakcyjne dla młodych, wykształconych,
- mniejsze zagęszczenie uczniów w szkołach podstawowych,
- przyjazna i otwarta władza lokalna,
- szanowane i dobrze traktowane zwierzęta,
- auta zeroemisyjne,
- lokalny handel rozwijający się w centrum miasta,
- przedszkola w spokojnych miejscach,
- więcej bezpiecznych ścieżek rowerowych,
- odnowione kamienice miejskie.

Uzyskane odpowiedzi wskazują na postulat nowoczesnego, przyjaznego oraz konkurencyjnego miejsca do życia i pracy. Wyniki diagnozy wskazują na czołowe miejsce Miasta i Gminy Września w porównaniu wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego wśród podobnych samorządów. Miasto pozostaje również w strefie zewnętrznej metropolii poznańskiej (ujmowanej jako Poznański Obszar Metropolitalny - miejski obszar funkcjonalny Poznania³), stanowiąc niejako wschodnią bramę tego obszaru. Aktualne powinno pozostać nastawienie na potrzeby zarówno obecnych, jak i przyszłych mieszkańców. Wizję można więc pozostawić w dotychczasowym brzmieniu (po niewielkiej korekcie w drugim członie – zamiana z 3. na 1. osobę podkreśla jeszcze bardziej utożsamianie się z wizją), przy następującym dookreśleniu poszczególnych elementów:

- nowoczesne: wyraża się dziś w budowaniu miasta (samorządu) inteligentnego, sprawnie reagującego na zmieniające się potrzeby mieszkańców i użytkowników, a także na niespodziewane zmiany w uwarunkowaniach, co pokazała m. in. pandemia COVID-19 – chodzi więc o wprowadzanie rozwiązań w zakresie human smart city, e-usług,

³ Według [Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+](#), (załącznik do Uchwały Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.), Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego, Poznań, 2019 [dostęp: 26.06.2021 r.].

technologii informacyjno-komunikacyjnych, minimalizujących zużycie czasu ludzi, a także energii i innych zasobów środowiska,

- przyjazne: przejawiające się w pozyskanych wypowiedziach, z akcentem na zdrowe i czyste środowisko życia – pracy, spędzania czasu wolnego przez użytkowników z różnymi potrzebami,
- konkurencyjne: maksymalizujące wykorzystanie szans pojawiających się w otoczeniu społecznym i gospodarczym, przyciągające inwestycje o wysokiej wartości dodanej, atrakcyjne miejsca pracy i nauki.

Wszystkie powyższe elementy powinien spajać wymiar przestrzenny, wyrażający się czytelną strukturą gminy i dobrą dostępnością komunikacyjną w układzie wewnętrznym i zewnętrznym.

Wizja rozwoju gminy na lata 2021-2027 otrzymuje więc brzmienie:

MIASTO I GMINA WRZEŚNIA LIDERM DYNAMICZNEGO ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO W STREFIE ZEWNĘTRZNEJ METROPOLII POZNAŃSKIEJ – OFERUJEMY OBECNYM I PRZYSZŁYM MIESZKAŃCOM NOWOCZESNE, PRZYJAZNE ORAZ KONKURENCYJNE MIEJSCE DO ŻYCIA I PRACY.

4. Cele strategiczne rozwoju

Cele strategiczne rozwoju gminy zostały określone w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, ale także środowiskowym. Zgodnie z wytycznymi ministerialnymi cel definiuje się jako pożądany stan docelowy, który w wyniku wdrażania Strategii ma zostać osiągnięty⁴. Sformułowania tych stanów zostały określone w kontekście opracowanej diagnozy – zarówno zdiagnozowanych potencjałów, jak i deficytów oraz barier rozwoju lokalnego. Cele strategiczne stanowią realizację wizji rozwoju gminy, zobrazowanej także przez model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

4 Por. „[Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny](#)”. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej 2020.

Cele formułuje się następująco:

- I. ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA
- II. INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO
- III. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ

W celu I. zakłada się osiągnięcie większego potencjału gospodarczego przez wzmacnianie silnych stron miasta i gminy, jakimi są atrakcyjne położenie na skraju obszaru metropolitalnego Poznania i rozwinięta, nowoczesna, dobrze skomunikowana strefa aktywności gospodarczej. Przewiduje się jednak konieczność wzmożonych wysiłków w obliczu dużej konkurencji i zmienności warunków otoczenia. Będą więc rozwijane już istniejące dziedziny produkcji, jak i podejmowane działania na rzecz rozwoju gałęzi przyszłościowych, reprezentujących wysoki poziom technologiczny. Gminie zależy też na sieciowaniu, budowie przez lokalne firmy swoistych „ekosystemów”, sieci pewnych poddostawców, wydłużania łańcuchów wartości na tym terenie.

Chodzi z jednej strony o tworzenie atrakcyjnych, wysokopłatnych miejsc pracy, jak i o zapewnienie pewnej bazy dochodowej budżetu gminy.

Cel II. Dotyczy podniesienia standardów infrastruktury komunalnej i poziomu świadczonych usług komunalnych, szczególnie pewności dostaw wody, ale także niezbędnej rozbudowy innych rodzajów infrastruktury, w tym transportowej. Jednocześnie celem jest zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, jako warunku niezbędnego do utrzymania możliwości zrównoważonego korzystania z zasobów środowiska w przyszłości.

Cel III. Odnosi się do potrzeby wyrównywania poziomu i szans rozwojowych między poszczególnymi częściami gminy – miastem Września, miejscowościami przyległymi do granic miasta, stanowiącymi obszary suburbanizacji, jak i w szczególności miejscowościami położonymi peryferyjnie, gdzie wpływ rozwojowy węzła aktywności, jaki stanowi ośrodek gminny, jest odczuwany słabiej.

Działania zostaną ukierunkowane w pierwszej kolejności na warunki życia codziennego i wypoczynku wszystkich mieszkańców – modernizację bazy edukacyjnej, sportowej, terenów zielonych, usprawnianie usług publicznych. Władze lokalne będą podejmować starania, aby był to teren jeszcze atrakcyjniejszy do zamieszkania.

Uwaga będzie też poświęcona pielęgnacji miejscowej kultury, większej integracji międzypokoleniowej, co ważne w obliczu starzenia się społeczeństwa oraz postępującej cyfryzacji życia codziennego.

Zmiana powinna następować też w wymiarze przestrzennym, czyniąc teren miasta i gminy przyjaźniejszym do codziennego funkcjonowania, powiększając też ofertę terenów mieszkaniowych jaki i spędzania czasu wolnego.

Ogólnie powinien następować zrównoważony rozwój zarówno obszaru miasta, jak i terenu wiejskiego.

a. Opis podejścia zintegrowanego

Poszczególne cele strategiczne nie stanowią odrębnych zapisów, lecz mają odnosić się do poszczególnych, nieodzownych (ale również wymaganych ustawowo) wymiarów rozwoju, który jednak powinien stanowić wspólny, wielowymiarowy tematycznie i terytorialnie spójny proces. Z uwagi na to, że niniejszy dokument jest strategią rozwoju gminy, projekty strategiczne będą realizowane na terenie gminy Września, aczkolwiek ich oddziaływanie będzie w wielu przypadkach przekraczało zasięg funkcjonalnego obszaru miejskiego, a nawet regionu.

Wszystkie projekty niniejszej aktualizacji Strategii – zarówno podstawowe, jak i z listy uzupełniającej, mają przyczyniać się do wspólnego efektu, jakim jest zrównoważony rozwój Miasta i Gminy Września w myśl zapisanej w rozdz. 3 wizji. Istotą podejścia zintegrowanego na poziomie gminy jest bowiem przygotowanie i realizowanie spójnego zbioru dokumentów o charakterze strategii i polityk rozwojowych, wśród których strategia rozwoju gminy pełni naczelną rolę, stanowiąc dokument o charakterze parasolowym. Zostało to wyrażone zapisami ustawy z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz innych ustaw. Połączenie sfery strategicznej i przestrzennej znajduje wyraz poprzez uwzględnienie w strukturze strategii rozwoju gminy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym wyznaczenie obszarów strategicznej interwencji (OSI), ukierunkowanych na wdrażanie spójnego procesu o charakterze integrującym zmiany w sferach: społecznej, gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej.

Zintegrowane podejście wyrażać się również będzie przez zachowanie zasady sprawiedliwości wewnątrz- i międzypokoleniowej - branie pod uwagę potrzeb wszystkich interesariuszy – mieszkańców, między innymi grup defaworyzowanych, osób starszych, dzieci itp. Dokument niniejszej aktualizacji Strategii:

- zawiera projekty będące przedmiotem wniosków przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i ich organizacji,
- podlega konsultacjom społecznym,
- wskazuje na zasady uniwersalnego projektowania i wymogi dostępności,
- będzie wdrażany, monitorowany i poddawany ewaluacji przy udziale reprezentacji społecznej.

Projekty będą mieć charakter zintegrowany, zakładający oddziaływanie na lokalną gospodarkę, życie społeczne, a także stan środowiska, czego wyrazem będą określone w rozdz. 7c wiązki projektowe.

Projekt „Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą towarzyszącą” będzie realizowany w ramach umowy partnerskiej.

b. Endogeniczny potencjał kulturowy gminy, potrzeby i uwarunkowania jego podniesienia

Miasto i Gmina Września są często kojarzone ze strajkiem szkolnym z lat 1901-1902. Strajk dzieci wrzesińskich w obronie wiary i mowy ojców, który wybuchł w maju 1901 r. stał się jednym z najbardziej znanych wydarzeń z okresu zaborów, z czasów Kulturkampfu. Wydarzenia z Wrześni odbiły się szerokim echem nie tylko w Niemczech i na ziemiach polskich 3 zaborów. W obronie dzieci występowali m. in. Maria Konopnicka, Henryk Sienkiewicz, a także irlandzki pisarz Shane Leslie, walczący o przetrwanie języka irlandzkiego. Pamięć o strajku szkolnym sprzed ponad 120 lat jest wciąż żywa i kultywowana. We Wrześni wydarzenie to upamiętniają:

- Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni z ekspozycją o strajku,
- Pomnik Dzieci Wrzesińskich (1975),
- ławeczka Bronisławy Śmidowiczówny, przedstawiająca uczestniczkę strajku (2008),
- Pomnik Marii Konopnickiej, wspierającej strajk (1979),
- Pomnik Jana Pawła II z wizerunkiem Dzieci Wrzesińskich na wrotach symbolizujących Bramę Trzeciego Tysiąclecia (przy kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Stanisława Biskupa Męczennika, 2009),

- tablica poświęcona Bohaterskim Dzieciom Wrzesińskim (na budynku dawnej Katolickiej Szkoły Ludowej od strony ul. Dzieci Wrzesińskich),
- tablica poświęcona księdzu Janowi Laskowskiemu (na budynku dawnej Katolickiej Szkoły Ludowej od strony ul. ks. Jana Laskowskiego, 1981),
- witraż w kruchcie kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Stanisława Biskupa Męczennika,
- tablica upamiętniająca obchody 100. rocznicy strajku dzieci wrzesińskich (w kruchcie kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Stanisława Biskupa Męczennika, 2001),
- tablica upamiętniająca obchody 100. rocznicy strajku dzieci wrzesińskich (przy głównym wejściu do budynku Samorządowej Szkoły Podstawowa nr 1 im. 68 Wrzesińskiego Pułku Piechoty, 2001),
- tablica upamiętniająca ufundowanie nowego zegara na wieży kościoła farnego dla uczczenia 100. rocznicy strajku dzieci wrzesińskich (w kruchcie kościoła, 2001),
- tablica upamiętniająca złożenie hołdu Dzieciom Wrzesińskim w 100. rocznicę strajku przez ówczesnego Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Macieja Płażyńskiego (przy Pomniku Dzieci Wrzesińskich, 2011)
- ulica Dzieci Wrzesińskich (położona między Rynkiem i ul. Kościelną),
- ulica ks. Jana Laskowskiego (położona między ul. Dzieci Wrzesińskich i ul. Jana Pawła II),
- Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 2 im. Dzieci Wrzesińskich,
- stary budynek Zespołu Szkół Politechnicznych im. Bohaterów Monte Cassino przy ul. Wojska Polskiego 1, budowany przed II wojną światową na cele oświatowe, w celu upamiętnienia strajku i tablica na jego ścianie frontowej odsłonięta 1 września 2015,
- Rodzinny Ogród Działkowy przy ul. Działkowców.

Ulice Dzieci Wrzesińskich znajdują się także w Gnieźnie, Poznaniu, Gorzowie Wlkp., Koszalinie. Filip Bajon nakręcił inspirowany wydarzeniami strajku film pt. „Wizja lokalna 1901”.

Największym jednak powierzchniowo obiektem noszącym imię Dzieci Wrzesińskich jest popularny w mieście, często odwiedzany zabytkowy park na Opieszynie, o pow. 13,24 ha, który stanowi o łączności przeszłości i teraźniejszości.

Patriotyczna postawa dzieci znalazła kontynuację w czasie I wojny światowej i zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego, kiedy to miejscowi Powstańcy wyzwolili Wrześnię już 28 grudnia 1918 r., dzień po wybuchu walk, a następnie walczyli pod Gnieznem i o wyzwolenie północno-wschodniej Wielkopolski.

Jednak gmina Września jest miejscem zawierającym pamiątki przeszłości od prapoczątków państwa polskiego. W Grzybowie znajdował się największy średniowieczny gród ziem piastowskich. Obecnie mieści się tam filia Iednickiego Muzeum Pierwszych Piastów. W nowoczesnym pawilonie prezentowana jest wystawa stała „Nóż – przedmiot niebanalny”. Placówka prowadzi lekcje muzealne z dziedziny archeologii. Grzybowo to także miejsce corocznego Turnieju Wojów.

We wspomnianym Parku im. Dzieci Wrzesińskich znajduje się Amfiteatr im. Anny Jantar. Słynna piosenkarka była związana z Wrześnią przez męża, Jarosława Kukulskiego, który stąd pochodził. Sama występowała w amfiteatrze w 1976 podczas turnieju „Bank 440”, organizowanego przez Telewizję Polską. Sam Jarosław Kukulski był związany z Wrześnią do ostatnich lat swego życia. W latach 2004–2008 w amfiteatrze odbywał się Festiwal Piosenki im. Anny Jantar. J. Kukulski przewodniczył jury I edycji festiwalu. Amfiteatr był również miejscem organizacji słynnych w Polsce prawyborów prezydenckich, parlamentarnych i europarlamentarnych. W ostatnich latach Amfiteatr i cała Września przeżywa rozgłos z powodu letnich cykli koncertów pn. Śląskie Szlagiery. Wydarzenia te zdobyły ponadlokalną rozpoznawalność, stając się nową marką na mapie regionu. W każdy letni weekend wrzesiński amfiteatr jest wypełniony przez około 1500 osób.

Potrzebną modernizację wspierają lokalne organizacje działające na rzecz kultury (Stowarzyszenie Chór „Camerata”) i seniorów, gdyż amfiteatr im. Anny Jantar jest także miejscem dwóch cyklicznych, wyjątkowych wydarzeń.

Nieprzerwanie od 2005 roku organizowany w amfiteatrze jest Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych. Od pierwszej edycji festiwal, dzięki poziomowi artystycznemu i dobrej organizacji, cieszy się dużym zainteresowaniem i uznaniem wielu orkiestr z Polski oraz Europy. Na scenie w koncertach scenicznych prezentują się orkiestry dęte wraz zespołami mażorettek i buławistek. Od kilku lat Festiwal organizowany jest w zmienionej formie, gdzie oprócz występów festiwalowych odbywa się także koncert gwiazdy Festiwalu z towarzyszeniem Wrzesińskiej Orkiestry Dętej. Do tej pory Wrzesińska Orkiestra Dęta zagrała z: Alicją Majewską, Grażyną Łobaszewską, Krystyną Prońko, Sebastianem Riedlem, Kubą Badachem, Sławkiem Uniatowskim i Urszulą. Organizacja festiwalu jest sposobem na kultywowanie tradycji oraz wszczepienie szacunku do kultury ludziom młodym, co wnosi trwały wkład do zachowania dziedzictwa kulturalnego całego regionu. Realizacja tego projektu

stanowi odpowiedź na oczekiwania zarówno mieszkańców, jak i osób przyjezdnych, którzy bardzo licznie uczestniczą w festiwalu.

Kolejnym ważnym wydarzeniem w kalendarzu funkcjonowania amfiteatru jest Wrzesiński Tydzień Seniora. Jest to cykl imprez skierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym, będący sposobem na aktywizację osób starszych, stwarza możliwości ciągłego poszerzania wiedzy, ułatwia nawiązywanie przyjaźni, zapewnia możliwość dbania o kondycję fizyczną, ale przede wszystkim sprawia, że człowiek starszy nie czuje osamotniony i wykluczony ze społeczeństwa. Wrzesiński Tydzień seniora podejmuje kwestię codziennych wyzwań i problemów z jakimi borykają się na co dzień seniorzy oraz przedstawia możliwości i rozwiązania poprawiające komfort i jakość ich życia. W każdej edycji Wrzesińskiego Tygodnia Seniora organizowane są koncerty w amfiteatrze. Podczas siedmiu edycji imprezy wystąpili m.in. Eleni, Teresa Werner, Skaldowie, VOX, Zespół Pieśni i Tańca Śląsk, Baciary, Krystyna Giżowska, Halina Kunicka, Andrzej Rybiński, Tadeusz Woźniak.

Podejmowane w aktualizacji Strategii działania na rzecz podniesienia opisywanego potencjału endogenicznego obejmują działania i projekty w zakresie kultury. W popularnym ujęciu A. Masłowa⁵ potrzeby w zakresie kultury można przyporządkować do potrzeb przynależności, szacunku czy samorealizacji, a więc branych pod uwagę po zaspokojeniu potrzeb podstawowych – fizjologicznych i bezpieczeństwa. Uczestnictwo w kulturze wiąże się przeważnie z zagadnieniem czasu wolnego, w dużej mierze także ze stanem zdrowia. Dlatego też „sukces” w zakresie wzrostu znaczenia potencjału kulturowego gminy Września będzie uwarunkowany realizacją potrzeb podstawowych mieszkańców, ogólną jakością życia, a częściowo także sytuacją demograficzną (starzenie się ogranicza możliwości uczestnictwa w części oferty kulturalnej).

Jak wspomniano powyżej, opisywane powyżej potrzeby działania wspierają lokalne organizacje działające na rzecz kultury (Stowarzyszenie Chór „Camerata”) i seniorów. Jednocześnie organizacje takie stanowią istotne ogniwa wspierające władze samorządowe i gminne instytucje kultury w animowaniu przedsięwzięć kulturalnych, w tym w motywowaniu i angażowaniu potencjalnych osób do uczestnictwa.

⁵ Masłowa A. H. 1964, Teoria hierarchii potrzeb [W:] Problemy osobowości i motywacji w psychologii amerykańskiej, PWN, Warszawa, s. 137-164.

c. Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu

Z uwagi na to, że dokument niniejszy jest strategią rozwoju gminy, pełniącą jednocześnie rolę strategii (planu działań) IIT, wskaźniki produktu i rezultatu powiązane z realizacją programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEWP) dotyczą realizacji celu III, obejmującego zakres interwencji niniejszego programu regionalnego przewidywanej do realizowania przy wykorzystaniu instrumentów terytorialnych IIT. Odpowiednie wskaźniki zawierają tabele 3 i 4.

Przy poszczególnych celach szczegółowych wskazane zostały wskaźniki odzwierciedlające ich specyfikę. Ponadto projekty będą wypełniać wskaźniki produktu o charakterze horyzontalnym:

WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [osoby] – 48 392,

WLWK- RCO075 – Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego [szt.] – 1.

Uwaga: Wartości bazowe (na rok 2021) i pośrednie (na 2024 rok) ustalane dla wskaźników produktu w poszczególnych projektach wynoszą 0. Wartości docelowe produktów i rezultatów ustala się na 2029 rok.

Tab. 3. Wskaźniki produktu powiązane z realizacją programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Cel strategiczny / cel szczegółowy strategii terytorialnej	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	Wskaźnik produktu	Wartość docelowa	Źródło danych
<u>CEL STRATEGICZNY</u> III: _____ POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ				

Cel strategiczny / cel szczegółowy strategii terytorialnej	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	Wskaźnik produktu	Wartość docelowa	Źródło danych
Cel szczegółowy III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej gminy	5; 5(i)	WLWK-PLRO141 - Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [Szt.]	2	Oświadczenie beneficjenta
		WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) [Szt.]	2	Protokół zdawczo-odbiorczy
		WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [Szt.]	2	Oświadczenie beneficjenta
		WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) [Szt.]	0	Protokół zdawczo-odbiorczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, wersja 16.](#)

Tab. 4. Wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Cel strategiczny / cel szczegółowy strategii terytorialnej	Numer celu polityki i celu szczegółowego programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	Wskaźnik rezultatu	Wartość docelowa	Źródło danych
CEL STRATEGICZNY III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ				
Cel szczegółowy III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej gminy	5; 5(i)	WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [odwiedzający/rok]	39 700	Rejestr liczby odwiedzających

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, wersja 16.](#)

5. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów

Narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych określają cele szczegółowe, konkretyzujące cele strategiczne, odpowiadające na pytanie jak mają być osiągnięte cele strategiczne.

Wskazane w ramach celów szczegółowych kierunki działań odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby rozwojowe gminy i wskazują, zgodnie z wymogami⁶, sposoby:

- rozwiązywania najważniejszych problemów,
- zmniejszania barier rozwojowych,
- wzmacniania potencjałów lokalnych,
- wykorzystywania zasobów własnych i szans pojawiających się w otoczeniu,
- łączenia działań z różnych dziedzin w zintegrowane projekty.

CEL STRATEGICZNY I:

ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY
WRZEŚNIA

6 Por. „Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny”. MFiPR 2020

Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki

Kierunki działań:

- rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną, dalsze uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej,
- kreowanie warunków dla rozwoju przemysłu,
- dostępność informacji na temat terenów inwestycyjnych,
- współpraca na rzecz rozwoju na poziomie międzynarodowym, ponadregionalnym,
- stymulowanie rozwoju gospodarki lokalnej m. in. poprzez współpracę samorządu z przedsiębiorcami.

CEL STRATEGICZNY II:

INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Cel szczegółowy II.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września

Kierunki działań:

- rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej,
- w razie konieczności budowa kolejnej oczyszczalni ścieków lub zwiększenie potencjału istniejącej oczyszczalni ścieków,
- budowa ciągów technologicznych do zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- budowa, rozbudowa i modernizacja systemów poboru i uzdatniania wody,
- poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej,
- modernizacja i rozwój infrastruktury dotyczącej odbioru i zagospodarowania odpadów.

Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego

Kierunki działań:

- poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów,
- poprawa efektywności energetycznej poprzez wymianę źródeł światła na istniejącej infrastrukturze,
- promowanie inwestycji proekologicznych, m. in. wdrażających i tworzących eko innowacje,
- budowa infrastruktury wykorzystującej odnawialne źródła energii,

- wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych, ochrona i zwiększenie zasobów wodnych, większa retencja wody,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- rozwój publicznych terenów zieleni i rekreacji,
- zmniejszenie ilości produkowanych odpadów, większy odzysk odpadów,
- poprawa jakości powietrza, eliminacja źródeł niskiej emisji.

CEL STRATEGICZNY III:

POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ

Cel szczegółowy III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności gminy Września jako miejsca zamieszkania

Kierunki działań:

- budowa, rozbudowa i modernizacja bazy obiektów sportowych, turystycznych i rekreacyjnych,
- likwidacja barier architektonicznych,
- poprawa warunków mieszkaniowych,
- realizacja przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie, doposażenie i wsparcie systemu służb ratownictwa oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia usług publicznych
- utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej i zabytków na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego.

Cel szczegółowy III.2.: Poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy

Kierunki działań:

- modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie,
- rozbudowa sieci tras rowerowych, w tym ścieżek pieszo-rowerowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- budowa, rozbudowa i przebudowa dróg publicznych,
- rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy,
- opracowywanie dokumentów planistycznych w zakresie ładu przestrzennego.

Cel szczegółowy III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań:

- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy,
- podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania,
- zadania w zakresie infrastruktury na rzecz osób narażonych na wykluczenie społeczne (w tym starszych, z niepełnosprawnościami),
- realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie,
- realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich.

Cel szczegółowy III.4.: Integracja społeczności, większy udział mieszkańców w życiu gminy

Kierunki działań:

- wspieranie działalności organizacji pozarządowych,
- funkcjonowanie inicjatywy funduszy sołeckich lub innej formy wyodrębnionych środków do dyspozycji sołectw.

Cel szczegółowy III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej gminy

Kierunek działań:

- rozwój oferty kulturalnej gminy i kompetencji kadr kultury,
- promocja przedsięwzięć kulturalnych i innowacji społecznych,
- budowa, rozbudowa i doposażenie infrastruktury kultury.

6. Rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W aktualizacji Strategii określa się oczekiwane rezultaty zaplanowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Wskaźniki rezultatu wskazują zmiany - weryfikowalne i mierzalne - jakie zaszły w funkcjonowaniu gminy, wyposażeniu, jakości życia mieszkańców i środowiska. Są to bezpośrednie, mierzalne i materialne (najczęściej) efekty powstawania produktów, a więc mają charakter pośredni, wynikają z zastosowania, wdrożenia powstałych produktów (przykładowo projektem rozwoju infrastruktury drogowej jest powstanie drogi, a rezultatem – ruch, a najlepiej szersze oddziaływanie – poprawa płynności ruchu, skrócenie czasu dojazdu).

Celem monitorowania realizacji aktualizacji Strategii jest ocena osiągniętych rezultatów, postępu we wdrażaniu postulowanych założeń, identyfikacja opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji przedsięwzięć i działań oraz, na podstawie zdiagnozowanych wniosków, rekomendowanie ewentualnych zmian czy działań naprawczych.

Etapy procesu monitorowania aktualizacji Strategii przedstawia poniższa tabela.

Tab. 5. Etapy procesu wdrażania i monitorowania aktualizacji Strategii.

ETAP	ZADANIA	WYNIKI I PROCEDURY
Zbieranie danych i informacji	Zbieranie danych statystycznych	Materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen
Analiza danych i informacji	Uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja	Materiał służący przygotowaniu raportów
Przygotowywanie raportów	Zestawienie otrzymanych danych w raporty	Roczne raporty (w razie potrzeby raportowanie kwartalne)
Ocena wyników	Ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami	Określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów aktualizacji Strategii
Identyfikacja odchyłeń	Ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami	Przygotowanie materiału dla dalszych działań
Analiza przyczyn odchyłeń	Poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	Przygotowanie materiału dla dalszych działań o charakterze korygującym
Planowanie korekty	Zmiana dotychczasowych metod realizacji bądź wprowadzenie nowych	Określenie i akceptacja działań korygujących

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli do poszczególnych zmian przypisane zostały rezultaty, jakie gmina chce osiągnąć, wdrażając aktualizację Strategii, konkretne, mierzalne wskaźniki, za pomocą których rezultaty mają być weryfikowane oraz oczekiwane kierunki zmian zjawisk.

Fot. 1. Września – fragment miasta.

Źródło: UMiG we Wrześni.

Tab. 6. Rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
CEL STRATEGICZNY I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA			
Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki			
Kierunki działań:			
➤ rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną, dalsze uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej,	Tereny aktywności gospodarczej wyposażone w odpowiednią (potrzebną) infrastrukturę	Dostępność uzbrojonych terenów inwestycyjnych	utrzymanie / wzrost
➤ kreowanie warunków dla rozwoju przemysłu,	Gmina jest ośrodkiem nowoczesnego przemysłu, zwłaszcza stosującego zaawansowane technologie cyfrowe	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na przygotowanych terenach	wzrost
➤ dostępność informacji na temat terenów inwestycyjnych	Działania gminy są znane kluczowym interesariuszom na miejscu i w otoczeniu	Liczba działań promocyjnych o zasięgu ponadlokalnym	wzrost
➤ współpraca na rzecz rozwoju na poziomie	Gmina podejmuje współpracę rozwojową z partnerami	Liczba inicjatyw podjętych przez gminę wspólnie z partnerami spoza	utrzymanie

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
międzynarodowym, ponadregionalnym	w kraju i za granicą	regionu i z zagranicy	
➤ stymulowanie rozwoju gospodarki lokalnej m. in. poprzez współpracę samorządu z przedsiębiorcami	W gminie rozwija się współpraca gospodarcza	Liczba inicjatyw podjętych przez gminę	wzrost
CEL STRATEGICZNY II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO			
Cel szczegółowy II.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września			
Kierunki działań:			
➤ rozbudowa i modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej,	Sieci wodna i kanalizacyjna docierają do większej grupy odbiorców-	Liczba nowych przyłączy do sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.	wzrost
➤ w razie konieczności budowa kolejnej oczyszczalni ścieków lub zwiększenie potencjału istniejącej oczyszczalni ścieków	Zapewnienie adekwatnego do potrzeb potencjału oczyszczania ścieków	Liczba zrealizowanych inwestycji i remontów związanych z oczyszczalnią ścieków	utrzymanie / wzrost

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
➤ budowa ciągów technologicznych do zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,	Osady ściekowe są zagospodarowane zgodnie z prawem i zapotrzebowaniem	Odsetek zagospodarowanych osadów ściekowych	wzrost
➤ budowa, rozbudowa i modernizacja systemów poboru i uzdatniania wody,	Odbiorcom dostarczana odpowiednia ilość wody, istnieją bezpieczne rezerwy systemów poboru	Wydajność systemów poboru i uzdatniania wody (m ³ /dobę)	utrzymanie / wzrost
➤ poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej,	Gmina ma sprawny układ drogowy, komunikację publiczną obsługiwaną taborem niskoemisyjnym	Liczba pasażerów komunikacji publicznej	utrzymanie / wzrost
➤ modernizacja i rozwój infrastruktury dotyczącej odbioru i zagospodarowania odpadów	Gmina posiada infrastrukturę wykorzystywaną do odbioru i zagospodarowania odpadów	Liczba inwestycji w infrastrukturę wykorzystywaną do odbioru i zagospodarowania odpadów	wzrost
Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego			
Kierunki działań:			
➤ poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów,	Znacząca część budynków komunalnych przeszła termomodernizację	Liczba budynków komunalnych o zwiększonej efektywności energetycznej	wzrost
➤ poprawa efektywności energetycznej	System oświetleniowy został zmodernizowany	Zużycie energii elektrycznej na potrzeby systemu oświetleniowego	spadek

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
poprzez wymianę źródeł światła na istniejącej infrastrukturze		w przeliczeniu na punkt oświetleniowy (kWh)	
➤ promowanie inwestycji proekologicznych, m. in. wdrażających i tworzących ekoinnowacje,	W gminie zmniejszyła się liczba i skala punktowych, liniowych i powierzchniowych emisji.	Liczba akcji promocyjnych zachęcających do wymiany tradycyjnego źródła ciepła na ekologiczne	wzrost
➤ budowa infrastruktury wykorzystującej odnawialne źródła energii,	Wzrasta liczba i udział OZE w bilansie energetycznym gminy	Moc przyłączonych do sieci instalacji OZE (kW) Liczba nowych instalacji OZE w zasobie komunalnym	wzrost wzrost
➤ wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych, ochrona i zwiększenie zasobów wodnych, większa retencja wody,	Osiągnięto lepszy poziom retencji	Liczba obiektów małej retencji	wzrost
➤ podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.	Mieszkańcy odznaczają się wysoką świadomością ekologiczną	Liczba inicjatyw podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców	wzrost

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
➤ rozwój publicznych terenów zieleni i rekreacji,	Poziom dostępności publicznych terenów zieleni i rekreacji wyróżnia gminę. Tereny te są odpowiednio zagospodarowane.	Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych na 1000 mieszkańców Liczba ogólnodostępnych placów zabaw na 1000 mieszkańców	wzrost wzrost
➤ zmniejszenie ilości produkowanych odpadów, większy odzysk odpadów,	Zwiększył się odzysk odpadów	Liczba akcji edukacyjnych zachęcających do działań na rzecz zwiększenia odzysku odpadów	wzrost
➤ poprawa jakości powietrza, eliminacja źródeł niskiej emisji,	Poprawa jakości powietrza	Liczba inwestycji wpływających pozytywnie na poprawę jakości powietrza	wzrost
CEL STRATEGICZNY III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ			
Cel szczegółowy III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania			
Kierunki działań:			
➤ modernizacja, rozbudowa i doposażenie obiektów edukacyjnych,	Baza edukacyjna w gminie reprezentuje nowoczesne standardy	Liczba zmodernizowanych obiektów edukacyjnych	wzrost
➤ budowa, rozbudowa i modernizacja bazy	Funkcjonuje baza dobrze	Powierzchnia wybudowanych,	wzrost

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
obiektów sportowych, turystycznych i rekreacyjnych	wyposażonych obiektów sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców–	zmodernizowanych i rozbudowanych obiektów oraz terenów sportowych i rekreacyjnych (m ²)	
➤ likwidacja barier architektonicznych,	Obiekty komunalne użyteczności publicznej spełniają krajowe standardy dostępności. Na głównych, gminnych ciągach komunikacyjnych (ulice, chodniki, ścieżki) nie ma barier architektonicznych.	Liczba inwestycji i zakupów poprawiających stan obiektów komunalnych w zakresie standardów dostępności	wzrost
➤ poprawa warunków mieszkaniowych,	Utrzymywany jest odpowiedni standard mieszkań komunalnych	Poziom i stan wyposażenia lokali komunalnych (wskaźnik jakościowy)	wzrost
➤ realizacja przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie, doposażenie i wsparcie systemu służb ratowniczych oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym,	Wzrósł poziom bezpieczeństwa gminy poprzez wzmocnienie potencjału ratowniczego jednostek OSP z terenu Miasta i Gminy Września poprzez ich systematyczne doposażanie.	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców Kwoty na doposażenie OSP z terenu Miasta i Gminy Września	spadek wzrost

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
➤ wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia usług publicznych	Wdrożono elektroniczne formy obsługi głównych kategorii spraw urzędowych i usług publicznych, stosowane są nowoczesne technologie usprawniające i optymalizujące świadczenie tych usług	Liczba kategorii spraw urzędowych, dla których stworzono e-usługę	wzrost
➤ utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej i zabytków na terenie Gminy	Gmina dysponuje wystarczającą i odpowiednio zlokalizowaną infrastrukturą turystyczną dla kluczowych grup odbiorców Obiekty zabytkowe (wpisane do rejestru zabytków) są utrzymywane we właściwym stanie	Wydatki na zabytki (wpisane do rejestru zabytków) oraz rozwój infrastruktury turystycznej	utrzymanie
Cel szczegółowy III.2.: Poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy			
Kierunki działań:			
➤ modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie,	W gminie występują zmodernizowane	Liczba terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców gminy	utrzymanie / wzrost

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
	i zagospodarowane tereny rekreacyjne		
➤ rozbudowa sieci tras rowerowych, w tym ścieżek pieszo-rowerowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą,	Spójna sieć ścieżek rowerowych i pieszo – rowerowych	Długość dróg dla rowerów, w tym ścieżek pieszo-rowerowych	wzrost
➤ budowa, rozbudowa i przebudowa dróg publicznych,	Jakość i gęstość sieci dróg pozwala na płynny i bezpieczny ruch pojazdów	Liczba inwestycji poprawiających jakość sieci dróg gminnych	utrzymanie/wzrost
➤ rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy,	W gminie występują zrewitalizowane tereny zieleni oraz przestrzenie publiczne	Liczba zmodernizowanych terenów zieleni i przestrzeni publicznych na 1000 mieszkańców gminy	utrzymanie / wzrost
➤ opracowywanie dokumentów planistycznych w zakresie ładu przestrzennego	Tereny o największej presji inwestycyjnej są sukcesywnie obejmowane planami miejscowymi	Pokrycie terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	wzrost
Cel szczegółowy III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			
Kierunki działań:			
➤ wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy,	Wszystkie szkoły w gminie odznaczają się wynikami powyżej średniej	Wyniki egzaminów na zakończenie szkoły podstawowej (średnia liczba punktów)	wzrost

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
	reprezentowanej przez grupę porównawczą	Liczba zajęć dodatkowych i kół zainteresowań w szkołach podstawowych	utrzymanie
➤ podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania,	Procesy kształcenia i wychowania zapewniają szeroką paletę zajęć dodatkowych, wyrównawczych, ale i rozwijanie talentów	Liczba uczniów uzyskujących wyróżnienia w konkursach przedmiotowych na poziomie ponadgminnym	wzrost
➤ zadania w zakresie infrastruktury na rzecz osób narażonych na wykluczenie społeczne (w tym starszych, z niepełnosprawnościami),	Funkcjonowanie bazy placówek dziennego pobytu i innych form wsparcia	Liczba miejsc w placówkach dziennego pobytu	utrzymanie / wzrost
➤ realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie,	Czynione są starania na rzecz stopniowego usamodzielnienia się jak największej liczby osób narażonych na wykluczenie	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	spadek
➤ realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich.	Funkcjonują placówki publiczne umożliwiające integrację mieszkańców i rozwój społeczny (kapitału społecznego) na wsi	Liczba zmodernizowanych i udostępnionych budynków usług społecznych na terenach wiejskich	wzrost
Cel szczegółowy III.4.: Integracja społeczności,			

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
większy udział mieszkańców w życiu gminy			
Kierunki działań:			
➤ wspieranie działalności organizacji pozarządowych	Gmina realizuje inicjatywy społeczne	Liczba projektów organizacji pozarządowych uzyskujących dofinansowanie z budżetu gminy	utrzymanie
➤ funkcjonowanie inicjatywy funduszy sołeckich lub innej formy wyodrębnionych środków do dyspozycji sołectw	Fundusz sołecki lub inna forma wyodrębnionych środków do dyspozycji sołectw stanowi część wydatków budżetu na terenie wiejskim	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych z funduszy sołeckich (lub innej formy wyodrębnionych środków do dyspozycji sołectw)	utrzymanie/ wzrost
Cel szczegółowy III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej gminy			
Kierunek działań:			
➤ rozwój oferty kulturalnej gminy i kompetencji kadr kultury	Oferta kulturalna jest silną stroną miasta i gminy	Liczba imprez organizowanych przez lokalne instytucje kultury	wzrost

Cel / ➤ kierunek działań	rezultat	wskaźnik	oczekiwany kierunek zmian
➤ promocja przedsięwzięć kulturalnych i innowacji społecznych,	Najważniejsze wydarzenia kulturalne na terenie gminy są promowane ponadlokalnie i znajdują duży oddźwięk	Liczba akcji promocyjnych dotyczących przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym	wzrost
➤ budowa, rozbudowa i doposażenie infrastruktury kultury	Infrastruktura kultury charakteryzuje się dobrym stanem technicznym. Obiekty mają odpowiednią pojemność i wyposażenie do organizacji przedsięwzięć	Liczba przedsięwzięć poprawiających stan infrastruktury kultury	wzrost

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów UMiG Września.

Fot. 2. Widok na Rynek / Urząd Miasta i Gminy / Planty nad Wrześnicą.

Źródło: www.wrzesnia.pl

Przez projekt rozumiemy całość aplikacyjną – pojedyncze przedsięwzięcie, które będzie przedmiotem jednego wniosku o dofinansowanie.

Zgodnie z rekomendacjami „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej na lata 2021-2027” projekty wynikające ze Strategii powinny realizować jeden lub kilka z następujących priorytetów:

1. wspierać rozwój gospodarczy;
2. dążyć do neutralności klimatycznej;
3. wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych;
4. realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców;
5. opierać się na inteligentnym zarządzaniu.

Zdefiniowane projekty powinny również odnosić się w logiczny sposób do powiązań funkcjonalnych istniejących na obszarze objętym aktualizacją Strategii.

Z uwagi na charakter strategii gminy będącej jednocześnie strategią (planem działań) IIT lista projektów składa się z 2 części:

- A. Projekty podstawowe (powiązane z realizacją działania FEWP.07.03 programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027),
- B. Projekty uzupełniające (pozostałe, w podziale na 3 zakresy tematyczne).

Wskaźniki produktów i rezultatów poszczególnych projektów podstawowych wraz z ich wielkościami dla celów pośrednich i końcowych FEWP zostaną wskazane w poszczególnych kartach projektów. Dla projektów uzupełniających, z uwagi na ich wstępny i ogólny charakter (do rozwinięcia w trakcie realizacji aktualizacji Strategii), wskaźniki nie zostały na tym etapie określone.

Poszczególne projekty wynikają ze zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych Miasta i Gminy Września (rozdz. 2).

a. Lista projektów podstawowych

Projekty umieszczone na liście podstawowej wskazane zostały w procesie partycypacyjnym zarówno przez administrację samorządową, jak i organizacje pozarządowe jako priorytety strategiczne do aplikowania o środki z programu regionalnego (Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027) w ramach działania FEWP.07.03 Kultura i turystyka (tab. 7).

Tab. 7. Lista projektów podstawowych powiązanych z realizacją działania FEWP.07.03 programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Ip	Beneficjent (wnioskodawca)	Cel projektu zgodny z FEWP / Działanie	Tytuł, zakres i wskaźniki projektu	Wartość całkowita projektu (PLN)	Dofinanso- wanie (EUR) ⁷	Dofinansowanie		Planowany termin złożenia wniosku o dofinanso- wanie	Przewid. okres realizacji inwestycji
						Kwota (EFRR lub EFS) (PLN)	%		
1	Gmina Września	EFRR.CP5.I - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	„Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą towarzyszącą” Projekt obejmuje modernizację i przebudowę (z ewentualną rozbudową) istniejącego budynku amfiteatru im. Anny Jantar usytuowanego w zabytkowym parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego do obiektu. W ramach działań przewidziano wykonanie robót budowlanych obejmujących m. in. scenę, dach, elewację budynku, wewnętrzne i zewnętrzne instalacje, przyłącza. Planowane działania obejmować będą pomieszczenia toalet, garderoby techniczne, komunikację (cały budynek). W ramach prac przewidziano m.in. roboty rozbiórkowe, konstrukcyjne i wykończeniowe. Obiekt zostanie wyposażony w pompę ciepła. W zakresie zagospodarowania terenu wokół obiektu przewidziano m.in. wykonanie przebudowy nawierzchni ciągów komunikacyjnych, oświetlenia, montaż obiektów małej architektury	10 000 000,00	1 860 465,12	8 000 000,00	80 %	IV kw. 2024	I kw. 2025- IV kw. 2026

⁷ Przyjęto kurs 1 EUR = 4,30 PLN

Ip	Beneficjent (wnioskodawca)	Cel projektu zgodny z FEWP / Działanie	Tytuł, zakres i wskaźniki projektu	Wartość całkowita projektu (PLN)	Dofinanso- wanie (EUR)	Dofinansowanie		Planowany termin złożenia wniosku o dofinanso- wanie	Przewid. okres realizacji inwestycji
						Kwota (EFRR lub EFS) (PLN)	%		
			oraz nasadzenia zieleni. Nadzór nad pracami planuje się powierzyć specjalistycznej firmie. W ramach zadania będą realizowane szkolenia podnoszące kompetencje kadry kultury. Dodatkowo powstanie audycja radiowa oraz zostaną wydane ulotki (insert) promujące poszerzoną ofertę kulturalną. Przewidziano również działania informacyjno – promocyjne w odniesieniu do całego projektu. Wskaźniki produktu: WLWK-PLRO141 - Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [Szt.] 1 WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) [Szt.] 1 WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [Szt.] 1 WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) [Szt.] 0						

Ip	Beneficjent (wnioskodawca)	Cel projektu zgodny z FEWP / Działanie	Tytuł, zakres i wskaźniki projektu	Wartość całkowita projektu (PLN)	Dofinanso- wanie (EUR)	Dofinansowanie		Planowany termin złożenia wniosku o dofinanso- wanie	Przewid. okres realizacji inwestycji
						Kwota (EFRR lub EFS) (PLN)	%		
			Wskaźnik rezultatu: WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [odwiedzający/rok] 15 700						
2		EFRR.CP5.I - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich Działanie FEWP.07.03 Kultura i turystyka	“Realizacja nowej biblioteki publicznej na terenie Wrześni” W ramach projektu przewidziano wykonanie robót budowlanych wewnątrz i wokół budynku oraz zagospodarowanie terenu przy budynku i wyposażenie obiektu W ramach projektu przewidziano również działania informacyjno – promocyjne, a nadzór inwestorski nad robotami sprawować będzie wyspecjalizowana firma. W ramach zadania będą realizowane szkolenia podnoszące kompetencje kadry kultury. Dodatkowo powstanie audycja radiowa oraz zostaną wydane ulotki (insert) promujące poszerzoną ofertę kulturalną.	15 000 000	2 790 697,67	12 000 000	80 %	IV kw. 2025	I kw. 2026 – IV kw. 2027

Ip	Beneficjent (wnioskodawca)	Cel projektu zgodny z FEWP / Działanie	Tytuł, zakres i wskaźniki projektu	Wartość całkowita projektu (PLN)	Dofinanso- wanie (EUR)	Dofinansowanie		Planowany termin złożenia wniosku o dofinanso- wanie	Przewid. okres realizacji inwestycji
						Kwota (EFRR lub EFS) (PLN)	%		
			Wskaźniki produktu: WLWK-PLRO141 - Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [Szt.] 1 WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) [Szt.] 1 WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [Szt.] 1 WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) [Szt.] 0 Wskaźnik rezultatu: WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [odwiedzający/rok] 24 000						

Projekt pn. „Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą towarzyszącą” związany jest z wnioskami Stowarzyszenia Chór „Camerata” oraz Wrzesińskiego Ośrodka Kultury o modernizację tego ważnego na mapie Wrześni miejsca, będącego jednocześnie miejscem integracji grup defaworyzowanych, słabszych społecznie takich jak seniorzy. Miejsce to, jak podkreślają Wnioskodawcy, ma duży niewykorzystany potencjał do bycia ośrodkiem rozwoju kultury i innowacji społecznych.

b. Lista projektów uzupełniających

Lista projektów uzupełniających skupia pozostałe zadania o charakterze inwestycyjnym oraz projekty nieinwestycyjne, planowane do realizacji na terenie gminy Września. Niektóre z nich, jak projekt 96. Dopuszczenie służb ratowniczych z uwzględnieniem zmian klimatu, zostały wsparte wnioskami i analizami spoza lokalnej administracji (w tym przypadku ze strony Komendanta Gminnego OSP).

Umieszczenie projektu na poniższej liście nie przesądza o jego realizacji, podobnie przedsięwzięcia, które w poniższym zestawieniu nie figurują, a należą do kategorii zadań własnych gminy, mogą być przez gminę realizowane.

Zawartość tabeli 6. ma pokazywać przede wszystkim zakres zintegrowanej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy Września na najbliższe lata. Część z wymienionych tu projektów ma walor komplementarności z projektami z listy podstawowej. Dotyczy to zarówno projektów inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych.

Tab. 8. Lista projektów uzupełniających.

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
1	Adaptacja budynku na potrzeby utworzenia dworca PKS	Budynek usytuowany przy ul. Dworcowej 1 we Wrześni, nieruchomość o nr geod. 929/23 obręb Września.	W ramach projektu przewidziano adaptację części budynku dworca PKP usytuowanego przy ul. Dworcowej we Wrześni na pomieszczenia dworca PKS. Zakres planowanych działań obejmować ma m. in. wprowadzenie nowego układu funkcjonalnego pomieszczeń, wykonanie nowych okładzin ścian, podłóg, sufitów, wymianę stolarki wewnętrznej, wykonanie nowych instalacji oraz zakup niezbędnego wyposażenia. W ramach projektu przewidziano również podjęcie działań niezbędnych do zapewnienia właściwego dostępu do obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami.	2025 r. - 2027 r.	10 000 000,00
2	Adaptacja dawnego budynku sklepu na świetlicę wiejską w Gutowie Wielkim	Nieruchomość o nr geod. 81/3, obręb Gutowo Wielkie	Zakres projektu dotyczy obiektu, w którym dotychczas funkcjonował sklep. Planowane działania obejmują główny budynek, budynek gospodarczy oraz zagospodarowanie terenu. W ramach działań przewidziano: <u>I. Budynek główny:</u> 1. Roboty rozbiórkowe obejmujące m.in. rozbiórkę i demontaż attyk, rynien, rur spustowych, obróbek blacharskich, pokrycia dachowego, kominów, krat, instalacji, stolarki okiennej i drzwiowej, ścian wewnętrznych, posadzek oraz wykucie nowych otworów okiennych i drzwiowych. 2. Roboty montażowe obejmujące wykonanie m.in. izolacji termicznej ścian, podłóg oraz dachu, nowych ścianek działowych, instalacji wodno-kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania, elektrycznych i teletechnicznych, okładzin ścian, podłóg oraz sufitów, stolarki okiennej i drzwiowej, parapetów, zadaszenia nad wejściami, nowego pokrycia dachowego wraz z rynnami, rurami spustowymi i obróbkami blacharskimi, elewacji budynku. <u>II. Budynek gospodarczy:</u> 1. Roboty rozbiórkowe i montażowe obejmujące wykonanie m.in. posadzek,	2025 r. - 2027 r.	650 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
			stolarki drzwiowej, nowego pokrycia dachowego wraz z rynnami, rurami spustowymi i obróbkami blacharskimi. <u>III. Zagospodarowanie terenu:</u> 1. Rozbiórka istniejących i wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych, 2. Schody zewnętrzne wraz z pochylnią dla niepełnosprawnych, 3. Opaska wokół budynku.		
3	Modernizacja pomnika 68 Pułku Piechoty we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.	Nieruchomości o nr geod. 1268/4, 1247/4, 1270/2 obręb Września	Projekt obejmuje modernizację istniejącego pomnika 68 Pułku Piechoty we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego. W ramach prac przewidziano m. in. wykonanie nowych szpic otaczających pomnik, gazonów oraz nowej nawierzchni wokół pomnika. W ramach zagospodarowania terenu przewidziano natomiast wykonanie oświetlenia, nowych ścieżek o nawierzchni wodoprzepuszczalnej, montaż obiektów małej architektury, uporządkowanie istniejącej oraz wprowadzenie nowej szaty roślinnej wraz z systemem nawadniania.	2025 r. - 2027 r.	500 000,00
4	Modernizacja terenu w rejonie ul. Wielkopolskiej we Wrześni wraz z budową budynku mieszkaniowo-usługowego.	Teren obejmujący nieruchomości o nr geod. 1447/6, 876/3, 876/4, 876/5, 1455/4, 1455/3, 1447/1, 1448/4, obręb Września	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu usytuowanego przy ulicy Wielkopolskiej we Wrześni. Obecnie w większości obszar ten stanowi nieutwardzony plac, wykorzystywany głównie na potrzeby parkowania pojazdów. W ramach działań planuje się m. in. wykonanie nawierzchni jezdni, chodników oraz ścieżek. Ponadto przewiduje się również prace w zakresie zagospodarowania terenu zielenią oraz obiektami małej architektury. W celu podwyższenia bezpieczeństwa osób korzystających z terenu planuje się także przebudowę i rozbudowę oświetlenia. W ramach projektu przewidziano również budowę nowego budynku, pełniącego funkcje mieszkaniowo – usługowe.	2025 r. - 2027 r.	30 000 000,00
5	Odnowa terenów w rejonie ul. Koszarowej we	Teren po byłych koszarach wojskowych	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu po byłych koszarach, w obszarze którego stacjonowała dawniej jednostka wojskowa. W ramach działań planuje się wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych	2025 r.- 2027 r.	3 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	Wrześni	obejmujący m. in. nieruchomości o nr geod. 3800/116, 3800/10, 3800/8, 3800/41, 3800/42, 3800/16, 3897/4 obręb Września	oraz przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych, które ze względu na stan techniczny stanowią obecnie utrudnienie oraz barierę dla osób starszych i niepełnosprawnych. Ponadto planuje się również rozbudowę i modernizację istniejącego oświetlenia, nasadzenie nowej oraz pielęgnację istniejące zieleni, montaż obiektów małej architektury.		
6	Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego we Wrześni.	Nieruchomości o nr geod. 3586/17, 3605/1, 3624/1, 3625/3, 3626/1, 3626/2, 3637/4, 4434/12 obręb Września	Projekt obejmuje przebudowę i rozbudowę skrzyżowania ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego we Wrześni. Docelowo przewidziane jest skrzyżowanie o ruchu kołowym (rondo). W ramach działań przewidziano rozbiórkę istniejących oraz wykonanie nowych nawierzchni jezdni i chodników wraz z zagospodarowaniem wyspy środkowej ronda, wykonanie nowego energooszczędnego oświetlenia (w tym dedykowanego oświetlenia przejść dla pieszych). W celu zapewnienia właściwego odprowadzania wód opadowych planuje się również przebudowę systemu kanalizacji deszczowej. Realizacji zadania wymagać będzie także usunięcia kolizji z istniejącą siecią uzbrojenia terenu. W celu poprawienia estetyki przewiduje się zagospodarowanie zielenią.	2025 r.- 2027 r.	2 500 000,00
7	Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni.	Nieruchomości o nr geod. 1295/14, 1295/19, 4442/37, 4442/55, 1296/2, 1309/8, 1309/9, 1309/10, 1306,	Projekt obejmuje przebudowę i rozbudowę skrzyżowania ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni. Docelowo przewidziane jest skrzyżowanie o ruchu kołowym (rondo). W ramach działań przewidziano rozbiórkę istniejących oraz wykonanie nowych nawierzchni jezdni i chodników wraz z zagospodarowaniem wyspy środkowej ronda, wykonanie nowego energooszczędnego oświetlenia (w tym dedykowanego oświetlenia przejść dla pieszych). W celu zapewnienia właściwego odprowadzania wód opadowych planuje się również przebudowę systemu kanalizacji deszczowej. Realizacji	2025 r.- 2027 r.	3 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
		3678/138 obręb Września. Numeracja nieruchomości ulegnie zmianie po wydaniu decyzji ZRiD	zadania wymagać będzie także usunięcia kolizji z istniejącą siecią uzbrojenia terenu. W celu poprawienia estetyki przewiduje się zagospodarowanie zielenią.		
8	Rewaloryzacja skweru zielonego w rejonie ul. Harcerskiej we Wrześni.	Nieruchomości o nr geod. 1497/1, 1497/2, 1516 obręb Września	Projekt obejmuje rewitalizację istniejącego zabytkowego skweru ograniczonego ulicami Opieszyn oraz Harcerska we Wrześni. W ramach działań przewidziano m. in. modernizację istniejących oraz wykonanie nowych ścieżek rekreacyjnych, w tym o nawierzchni wodoprzepuszczalnej, zmianę lokalizacji publicznej toalety, odbudowę bramy wejściowej wraz z fragmentem ogrodzenia stanowiącej w przeszłości granicę pomiędzy parkiem pałacowym, a aleją komunikacyjną prowadzącą do centrum miasta, zabudowę budynku usługowego, odbudowę pomnika Wolności, przebudowę i rozbudowę oświetlenia, montaż obiektów małej architektury, uporządkowanie istniejącej oraz wprowadzenie nowej szaty roślinnej.	2025 r. - 2027 r.	4 000 000,00
9	Rewaloryzacja zabytkowego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni.	Nieruchomości o nr geod. 3784/2, 775/4, 775/3, 3782/4, 3789/2, 3790/4, 3790/6 obręb Września	Projekt obejmuje rewitalizację istniejącego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni . W ramach działań przewidziano m. in. modernizację istniejących oraz wykonanie nowych ścieżek rekreacyjnych, w tym o nawierzchni wodoprzepuszczalnej, modernizację ogrodzenia, czyszczenie oraz zagospodarowanie istniejących stawów, montaż fontanny, modernizację istniejących kładek pieszo - rowerowych, zabudowę drewnianych pergoli oraz tężni solankowej, budowę energooszczędnego oświetlenia, montaż kamer oraz systemu monitoringu wizyjnego, montaż obiektów małej architektury, wykonanie nowych urządzeń placu zabaw, uporządkowanie istniejącej oraz wprowadzenie nowej szaty roślinnej wraz z systemem nawadniania.	2025 r. - 2027 r.	8 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
10	Rewaloryzacja zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni	Nieruchomości o nr geod. 512/6, 512/9, 512/10, 465, 452/1, 452/2, 438/1, 438/6, obręb Września	Projekt obejmuje rewitalizację istniejącego zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni. W ramach działań przewidziano m. in. wykonanie nowych ścieżek rekreacyjnych, w tym o nawierzchni wodoprzepuszczalnej, modernizację ogrodzenia, zabudowę drewnianych pergoli oraz tężni solankowej, budowę energooszczędnego oświetlenia, montaż kamer oraz systemu monitoringu wizyjnego, montaż obiektów małej architektury, wykonanie nowych urządzeń placu zabaw, uporządkowanie istniejącej oraz wprowadzenie nowej szaty roślinnej.	2025 r. - 2027 r.	4 000 000,00
11	Rewitalizacja budynków przy ul. Warszawskiej we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.	Nieruchomości o nr geod., 1456/4, 1456/5, 1456/6, obręb Września	Projekt obejmuje rewitalizację istniejących, nieużytkowanych od wielu lat budynków usytuowanych w centrum miasta, celem nadania im nowych funkcji. Obecnie budynki znajduje się w złym stanie technicznym i wymagają przeprowadzenia gruntownej rewitalizacji. W ramach projektu dla budynków przewidziano m.in. wykonanie prac niezbędnych dla zapewnienia nowego podziału funkcjonalnego poszczególnych pomieszczeń, wykonanie nowych stropów, klatki schodowej, okien, drzwi zewnętrznych i wewnętrznych, instalacji zewnętrznych i wewnętrznych, nowych okładzin ścian, posadzek i sufitów, elewacji, a także dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ponadto w ramach projektu przewidziano zakup niezbędnego wyposażenia dla przedmiotowych budynków.	2025 r. - 2027 r.	10 000 000,00
12	Rozwój terenów zieleni pod funkcję integracji społecznej w rejonie ul. Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni.	Teren obejmujący nieruchomości o nr geod. 3625/4, 3625/3, 3626/2, 3624/1, 3626/3, 3624/2 obręb Września -	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu ograniczonego ulicami Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni. W ramach działań planuje się wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych, które ze względu na stan techniczny stanowią obecnie utrudnienie oraz barierę dla osób starszych i niepełnosprawnych. Ponadto planuje się również rozbudowę i modernizację istniejącego oświetlenia, nasadzenie nowej i pielęgnację istniejące zieleni oraz	2025 r. - 2027 r.	500 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
		obręb Września	montaż obiektów małej architektury.		
13	Zagospodarowanie rynku we Wrześni.	Rynek we Wrześni, nieruchomości o nr geod. 1369 obręb Września	W ramach projektu przewiduje się zmianę zagospodarowania w obszarze rynku we Wrześni. W ramach działań planuje się m. in. wprowadzenie dodatkowej zieleni, obiektów małej architektury (w tym fontanny) oraz rozbudowę istniejącego oświetlenia.	2025 r. - 2027 r.	2 500 000,00
14	Zagospodarowanie terenu przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni.	Teren nieruchomości o nr geod. 1305/2 obręb Września	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu usytuowanego przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni. W ramach działań planuje się wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych, które ze względu na stan techniczny stanowią obecnie utrudnienie oraz barierę dla osób starszych i niepełnosprawnych. Ponadto przewiduje się również nasadzenie nowej i pielęgnację istniejącej zieleni, instalację systemu automatycznego nawadniania oraz montaż obiektów małej architektury. W celu podwyższenia bezpieczeństwa osób korzystających z terenu planuje się także montaż monitoringu wizyjnego oraz przebudowę i rozbudowę oświetlenia.	2025r. - 2027 r.	1 000 000,00
15	Zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Batorego we Wrześni.	Teren nieruchomości o nr geod. 3807, 3808/15 obręb Września	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu usytuowanego w rejonie ulicy Batorego we Wrześni. W ramach działań planuje się m. in. wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych, w tym miejsc postojowych. Ponadto przewiduje się również prace w zakresie zagospodarowania terenu zielenią oraz obiektami małej architektury. W celu podwyższenia bezpieczeństwa osób korzystających z terenu planuje się przebudowę i rozbudowę oświetlenia. Na potrzeby zagospodarowania terenu przewidziano również rozbiorke nieużytkowanego dziś budynku (pustostanu).	2025 r. - 2027 r.	1 500 000,00
16	Adaptacja budynku w Marzeninie na	nieruchomość o nr geod. 94/9,	Zakres projektu obejmuje adaptację istniejącego budynku celem urządzenia 6 mieszkań komunalnych oraz części wspólnych. W ramach prac przewidziano	2025 r. -	2 000

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	mieszkania komunalne	obręb Marzenin	wykonanie m. in.: - robót rozbiórkowych obejmujących m. in. rozbiórkę pokrycia dachowego, części ścian i ław fundamentowych, przewodów kominowych - podłogi na gruncie - ścian wewnętrznych - przebudowy klatki schodowej - instalacji wodno – kanalizacyjnych, grzewczych, elektrycznych oraz teletechnicznych - tynków i malowania pomieszczeń - montażu drzwi i okien z parapetami - izolacji termicznej oraz przeciwwilgociowej - rynien i rur spustowych - elewacji budynku - okładzin ścian, podłóg oraz sufitów - modernizacji kotłowni - przyłączy mediów - zagospodarowania terenu przy budynku	2027 r.	000,00
17	Budowa budynku komunalnego przy ul. Przemysłowej we Wrześni	nieruchomości o nr geod. 944/2, 945/9, 945/12, obręb Września	W ramach budowy nowego budynku , w którym usytuowane zostaną mieszkania komunalne przewidziano wykonanie m.in.: - ław i ścian fundamentowych - ścian zewnętrznych i wewnętrznych - stropów oraz dachu - klatek schodowych - instalacji wodno – kanalizacyjnych, grzewczych, elektrycznych i teletechnicznych - izolacji termicznych, wodnych oraz przeciwwilgociowych - okien, drzwi zewnętrznych i wewnętrznych	2025 r. - 2027 r.	35 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
			- wind - rynien i rur spustowych - elewacji budynku - robót wykończeniowych, w tym okładzin ścian, podłóg, sufitów - dostawy wyposażenia budynku - przyłączy mediów - zagospodarowania terenu przy budynku		
18	Budowa budynku przy ul. Jana Pawła II we Wrześni	nieruchomość o nr geod. 973/4, obręb Września	W ramach budowy nowego budynku o charakterze użyteczności publicznej przewidziano wykonanie m.in.: - robót rozbiórkowych - ław i ścian fundamentowych - ścian zewnętrznych i wewnętrznych - stropów oraz dachu - klatki schodowej - instalacji wodno – kanalizacyjnych, grzewczych, elektrycznych i teletechnicznych - izolacji termicznych, wodnych oraz przeciwwilgociowych - okien, drzwi zewnętrznych i wewnętrznych - windy - rynien i rur spustowych - elewacji budynku - robót wykończeniowych, w tym okładzin ścian, podłóg, sufitów - dostawy wyposażenia budynku - przyłączy mediów - zagospodarowania terenu przy budynku	2025 r. - 2027 r.	7 000 000,00
19	Budowa hali widowisko -	Obłaczkowo	Budowa nowego budynku hali widowiskowo – sportowej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.	2025 r. -	40 000

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	sportowej		W ramach budowy nowego budynku przewidziano wykonanie m.in.: - ław i ścian fundamentowych - ścian zewnętrznych i wewnętrznych - stropów oraz dachu - klatki schodowej - instalacji wodno – kanalizacyjnych, grzewczych, elektrycznych, wentylacji i teletechnicznych - izolacji termicznych, wodnych oraz przeciwwilgociowych - okien, drzwi zewnętrznych i wewnętrznych - windy - elewacji budynku - rynien i rur spustowych - robót wykończeniowych, w tym okładzin ścian, podłóg, sufitów - dostawy wyposażenia budynku - przyłączy mediów - zagospodarowania terenu przy budynku	2027 r.	000,00
20	Budowa hali widowisko - sportowej	Sokołowo	Budowa nowego budynku hali widowiskowo – sportowej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego. W ramach budowy nowego budynku przewidziano wykonanie m.in.: - ław i ścian fundamentowych - ścian zewnętrznych i wewnętrznych - stropów oraz dachu - klatki schodowej - instalacji wodno – kanalizacyjnych, grzewczych, elektrycznych, wentylacji i teletechnicznych - izolacji termicznych, wodnych oraz przeciwwilgociowych - okien, drzwi zewnętrznych i wewnętrznych	2025 r. - 2027 r.	40 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
			- windy - elewacji budynku - rynien i rur spustowych - robót wykończeniowych, w tym okładzin ścian, podłóg, sufitów - dostawy wyposażenia budynku - przyłączy mediów - zagospodarowania terenu przy budynku		
21	Modernizacja budynku komunalnego przy ul. Gnieźnieńskiej 30 we Wrześni	Nieruchomości o nr geod. 441, 443/1 obręb Września	W ramach modernizacji budynku, w którym przewidziano mieszkania komunalne zakłada się wykonanie m. in. : - izolacji termicznej, przeciwwilgociowej oraz wodnej - okien, drzwi wewnętrznych i zewnętrznych - ścian wewnętrznych - stropów oraz dachu - klatki schodowej - rynien i rur spustowych - instalacji wodno – kanalizacyjnych, grzewczych, elektrycznych i teletechnicznych - elewacji budynku - robót wykończeniowych, w tym okładzin ścian, podłóg, sufitów - dostawy wyposażenia budynku - przyłączy mediów - zagospodarowania terenu przy budynku	2025 r. - 2027 r.	3 000 000,00
22	Modernizacja budynku komunalnego przy ul. Wiśniowej 81 we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 929/14, obręb Września	W ramach modernizacji budynku, w którym przewidziano mieszkania komunalne zakłada się wykonanie m. in. : - prac rozbiórkowych - izolacji termicznej, przeciwwilgociowej oraz wodnej - okien, drzwi wewnętrznych i zewnętrznych	2025 r. - 2027 r.	2 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
			- ścian wewnętrznych - posadzek - dachu - rynien i rur spustowych - instalacji wodno – kanalizacyjnych, grzewczych, gazowych, elektrycznych i teletechnicznych - elewacji budynku - robót wykończeniowych, w tym okładzin ścian, podłóg, sufitów - dostawy wyposażenia budynku - przyłączy mediów - zagospodarowania terenu przy budynku		
23	Modernizacja energetyczna budynków SSP nr 1 we Wrześni	Nieruchomości o nr geod. 1076/5, 1076/4, 1076/3, obręb Września	W ramach modernizacji energetycznej budynków przewidziano m. in: - ocieplenie ścian zewnętrznych - ocieplenie stropodachu - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę grzejników - wymianę opraw oświetleniowych na LED-owe - wymianę instalacji odgromowej - wykonanie elewacji - montaż instalacji fotowoltaicznej	2025 r. - 2027 r.	2 300 000,00
24	Modernizacja energetyczna budynku SSP w Chwalibogowie	Nieruchomość o nr geod. 98/1 obręb Chwalibogowo	W ramach modernizacji energetycznej budynków przewidziano m. in: - ocieplenie ścian zewnętrznych - ocieplenie stropodachu - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę grzejników - wymianę opraw oświetleniowych na LED-owe - wykonanie elewacji	2025 r. - 2027 r.	3 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
			- montaż instalacji fotowoltaicznej		
25	Modernizacja energetyczna budynku SSP w Marzeninie	Nieruchomość o nr geod. 94/9 obręb Marzenin	W ramach modernizacji energetycznej budynków przewidziano m. in: - ocieplenie ścian zewnętrznych - ocieplenie stropodachu - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę grzejników - wymianę opraw oświetleniowych na LED-owe - wykonanie elewacji - montaż instalacji fotowoltaicznej	2025 r. - 2027 r.	3 600 000,00
26	Termomodernizacja budynku Samorządowej Szkoły Podstawowej im. T. Kutrzeby w miejscowości Otoczna	Nieruchomość o nr geod. 75/3 obręb Otoczna	W ramach modernizacji energetycznej budynków przewidziano m. in: - ocieplenie ścian zewnętrznych - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę grzejników - wymianę opraw oświetleniowych na LED-owe - wykonanie elewacji - montaż instalacji fotowoltaicznej	2025 r. - 2027 r.	2 500 000,00
27	Modernizacja energetyczna SSP nr 6 we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 1294/26 obręb Września	W ramach modernizacji energetycznej przewidziano m. in.: - docieplenie ścian zewnętrznych - docieplenie dachu - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej - wymianę grzejników - wymianę opraw oświetleniowych na LED-owe - częściową wymianę instalacji elektrycznej - wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła - wykonanie elewacji - montaż instalacji fotowoltaicznej	2025 r. - 2027 r.	3 500 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
			Ponadto w ramach zielono – niebieskiej infrastruktury przewidziano zagospodarowanie terenu zielonego oraz montaż zbiornika na wody opadowe.		
28	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi Królewskiej	Nieruchomości o nr geod. 18/2, 18/4 obręb Nowa Wieś Królewska	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie termomodernizacji budynku oraz modernizację systemu ogrzewania	2025 r. - 2027 r.	300 000,00
29	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Osowie	Nieruchomość o nr geod. 59/6 obręb Osowo	W ramach działań przewiduje się kompleksową modernizację budynku obejmującą m.in. termomodernizację obiektu, wykonanie elewacji, wykonanie nowych instalacji wewnętrznych i zewnętrznych, zmianę sposobu ogrzewania poprzez wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie nowych okładzin ścian, podłóg i sufitów, wymianę stolarki wewnętrznej, zakup i montaż niezbędnego wyposażenia, zagospodarowanie terenu przy budynku	2025 r. - 2027 r.	1 200 000,00
30	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Węgierkach	Nieruchomość o nr geod. 180/1 obręb Węgierki	W ramach działań przewiduje się kompleksową modernizację budynku obejmującą m.in. termomodernizację obiektu, wykonanie elewacji, wykonanie nowych instalacji wewnętrznych i zewnętrznych, zmianę sposobu ogrzewania poprzez wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie nowych okładzin ścian, podłóg i sufitów, wymianę stolarki wewnętrznej, zakup i montaż niezbędnego wyposażenia, zagospodarowanie terenu przy budynku	2025 r. - 2027 r.	2 000 000,00
31	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Chociczy Małej	Nieruchomość o nr geod. 60 obręb Chocicza Mała	W ramach działań przewiduje się kompleksową modernizację budynku obejmującą m.in. termomodernizację obiektu, wykonanie elewacji, wykonanie nowych instalacji wewnętrznych i zewnętrznych, zmianę sposobu ogrzewania poprzez wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie nowych okładzin ścian, podłóg i sufitów, wymianę stolarki wewnętrznej, zakup i montaż niezbędnego wyposażenia, zagospodarowanie terenu przy budynku	2025 r. - 2027 r.	600 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
32	Modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Chocicza Wielka	Nieruchomość o nr geod. 28/10 obręb Chocicza Wielka	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie termomodernizacji budynku oraz modernizację systemu ogrzewania	2025 r. - 2027 r.	400 000,00
33	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Chwalibogowie	Nieruchomość o nr geod. 158/1 obręb Chwalibogowo	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie modernizacji systemu ogrzewania oraz zagospodarowanie terenu przy budynku	2025 r. - 2027 r.	250 000,00
34	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Gonice	Nieruchomość o nr geod. 154 obręb Gonice	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie modernizacji systemu ogrzewania budynku	2025 r. - 2027 r.	150 000,00
35	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Gozdowie	Nieruchomość o nr geod. 136/4 obręb Gozdowo	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie modernizacji systemu ogrzewania budynku	2025 r. - 2027 r.	150 000,00
36	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Kleparzu	Nieruchomość o nr geod. 64/2 obręb Kleparz	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie modernizacji systemu ogrzewania budynku	2025 r. - 2027 r.	150 000,00
37	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Marzeninie	Nieruchomość o nr geod. 94/1 obręb Marzenin	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie modernizacji systemu ogrzewania budynku	2025 r. - 2027 r.	150 000,00
38	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Psarach Polskich	Nieruchomości o nr geod. 153/7, 153/2, 153/4,	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie termomodernizacji budynku oraz modernizację systemu ogrzewania	2025 r. - 2027 r.	400 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
		150/1 obręb Psary Polskie			
39	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Sędziwojewie	Nieruchomość o nr geod. 219 obręb Sędziwojewo	W ramach działań przewiduje się kompleksową modernizację budynku obejmującą m.in. termomodernizację obiektu, wykonanie elewacji, wykonanie nowych instalacji wewnętrznych i zewnętrznych, zmianę sposobu ogrzewania poprzez wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie nowych okładzin ścian, podłóg i sufitów, wymianę stolarki wewnętrznej, zakup i montaż niezbędnego wyposażenia, zagospodarowanie terenu przy budynku	2025 r. - 2027 r.	2 000 000,00
40	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Sobiesierni	Nieruchomość o nr geod. 51 obręb Sobiesierne	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie termomodernizacji budynku oraz modernizację systemu ogrzewania	2025 r. - 2027 r.	400 000,00
41	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanisławowie	Nieruchomość o nr geod. 1/1 obręb Stanisławowo	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie termomodernizacji budynku oraz modernizację systemu ogrzewania	2025 r. - 2027 r.	400 000,00
42	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Strzyżewo	Nieruchomość o nr geod. 23/8 obręb Strzyżewo	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie termomodernizacji budynku, modernizację systemu ogrzewania oraz oświetlenia	2025 r. - 2027 r.	300 000,00
43	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Sołecznie	Nieruchomość o nr geod. 60/2 obręb Sołeczno	W ramach działań przewiduje się m. in. wykonanie modernizacji systemu ogrzewania budynku oraz zagospodarowanie terenu przy budynku	2025 r.- 2027 r.	170 000,00
44	Modernizacja	świetlice w	W zależności od potrzeb w świetlicach przewidziano działania obejmujące m.in.	2025 r. -	1 000

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	światlic wiejskich na terenie Gminy Września	miejsowościach: Bierzglin, Bierzglinek, Goniczki, Grzybowo, Gulczewo, Kaczanowo, Obłaczkowo, Psary Małe, Słomowo, Sokołowo	wymianę źródła ciepła, zagospodarowanie terenu przy budynku, wykonanie drabiny wejściowej na dach, prace remontowe	2027 r.	000,00
45	Przebudowa i remont budynku Urzędu Stanu Cywilnego we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 1515/3 obręb Września	W ramach przebudowy i remontu obiektu przewidziano adaptację części piwnicy na pomieszczenia archiwum, adaptację nieużytkowego poddasza na dodatkowe pomieszczenia biurowe, zmianę aranżacji wnętrza biura dowodów osobistych w celu zwiększenia ilości stanowisk pracy, remont istniejących pomieszczeń biurowych oraz zapewnienie dostępu osobom niepełnosprawnym poprzez zabudowę stosownej platformy zewnętrznej.	2025 r. - 2027 r.	1 500 000,00
46	Rozbudowa budynku SSP nr 3 we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 642/2 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się budowę nowego, wielokondygnacyjnego budynku, w którym usytuowano m. in: sale lekcyjne, bibliotekę, świetlicę, szatnie, sanitariaty, ciągi komunikacyjne.	2025 r. - 2027 r.	7 000 000,00
47	Budowa, rozbudowa, przebudowa i remont dróg gminnych na terenie Gminy Września	obszar Gminy Września	W ramach zadania przewiduje się podjęcie działań w zakresie budowy, rozbudowy, przebudowy i remontu dróg gminnych obejmujących m. in. jezdnie, system odprowadzania wód opadowych, chodniki (drogi dla pieszych), ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów), ścieżki pieszo-rowerowe (drogi dla pieszych i rowerów), oświetlenie uliczne, kanał technologiczny, usunięcie kolizji z istniejącą infrastrukturą, oznakowanie.	2025 r. - 2027 r.	50 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
48	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej (drogi dla pieszych i rowerów) na odcinku Białężyce - Chocicza Wielka	Nieruchomości o nr geod. 56/1, 67/11, 67/13, 67/9, 65/25, 75, 65/18 obręb Chocicza Wielka; 102/14, 53, 54/2, 54/3, 55/3, 56/1, 60/1, 61/3, 62/1, 63/5 obręb Białężyce	W ramach zadania przewiduje się budowę ścieżki pieszo -rowerowej (drogi dla pieszych i rowerów) o długości ok 1,5 km wraz z miejscami odpoczynku usytuowanymi przy ścieżce oraz odcinkiem chodnika (drogi dla pieszych). W ramach działań planuje się m. in. roboty ziemne, wykonanie konstrukcji ścieżki oraz nawierzchni utwardzonej, wykonanie oznakowania pionowego i poziomego.	2025 r. - 2027 r.	1 600 000,00
49	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej (drogi dla pieszych i rowerów) na odcinku Bierzglin - Sołeczno	Nieruchomości o nr geod. 157/4, 47/1, 79, 113, 80/6, 177/1, 178/1, 110 obręb Bierzglin; 53, 70/1, 112/1, 45/1, 35/3, 36/9, 36/7, 36/5, 37/3, 51/3, 51/5, 52/1, 54/3, 12/3, 71/8, 72/5, 72/3, 73/5, 73/3, 73/6, 74/7, 74/5 obręb Sołeczno	W ramach zadania przewiduje się budowę ścieżki pieszo -rowerowej (drogi dla pieszych i rowerów) o długości ok 2,0 km wraz z miejscami odpoczynku oraz zjazdami usytuowanymi przy ścieżce oraz odcinkiem chodnika (drogi dla pieszych). W ramach działań planuje się m. in. roboty ziemne, wykonanie konstrukcji ścieżki oraz nawierzchni utwardzonej, wykonanie oznakowania pionowego i poziomego.	2025 r. - 2027 r.	5 000 000,00
50	Przebudowa i rozbudowa	Nieruchomości o nr geod. 512/10,	W ramach zadania przewiduje się przebudowę i rozbudowę istniejącego skrzyżowania dróg gminnych na skrzyżowanie typu rondo. W zakresie robót	2025 r. - 2027 r.	2 500 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	skrzyżowania ulic Paderewskiego i Daszyńskiego we Wrześni	923/1, 924/3, 925/4, 925/5, 931/45, 931/46, 925/2, 924/5 (z podziału 924/4), 926/16 (z podziału 926/3), 452/1, 512/3, 512/9 obręb Września	drogowych przewidziano m. in. rozbiórkę istniejących nawierzchni oraz obiektów, wykonanie robót ziemnych, konstrukcji oraz nawierzchni: jezdni, zjazdów, chodników (drogi dla pieszych), ścieżek pieszo – rowerowych (dróg dla pieszych i rowerów), wysp dzielących oraz pierścienia ronda, wykonanie oświetlenia ulicznego, systemu odprowadzania wód opadowych, oznakowania pionowego i poziomego. W ramach usunięcia kolizji przewidziano również przebudowę istniejących sieci uzbrojenia terenu.		
51	Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Wojska Polskiego, Kosynierów i Powstańców Wielkopolskich we Wrześni	Nieruchomości o nr geod. 1172/2, 1153, 1130/3, 1093, 629/4, 640/1, 641/5, 641/3, 1171/33, obręb Września	W ramach zadania przewiduje się przebudowę i rozbudowę istniejącego skrzyżowania dróg gminnych na skrzyżowanie typu rondo. W zakresie robót drogowych przewidziano m. in. rozbiórkę istniejących nawierzchni oraz obiektów, wykonanie robót ziemnych, konstrukcji oraz nawierzchni: jezdni, zjazdów, chodników (drogi dla pieszych), wysp dzielących oraz pierścienia ronda, wykonanie oświetlenia ulicznego, systemu odprowadzania wód opadowych, oznakowania pionowego i poziomego. W ramach usunięcia kolizji przewidziano również przebudowę istniejących sieci uzbrojenia terenu.	2025 r.- 2027 r.	2 500 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
52	Rozbudowa centrum przesiadkowego przy PKP we Wrześni	teren usytuowany bezpośrednio przy dworcu PKP we Wrześni. Nieruchomości o nr geod. 929/24, 934, 929/37, 929/38 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się rozbudowę istniejącego centrum przesiadkowego usytuowanego bezpośrednio przy dworcu PKP. W ramach prac przewidziano m. in. wykonanie miejsc postojowych dla pojazdów, zatok postojowych, peronów dla autobusów, jezdni manewrowych, dróg dla pieszych, dróg dla pieszych i rowerów, systemu odprowadzania wód opadowych, wiat przystankowych, obiektów małej architektury, oświetlenia terenu, zagospodarowania zielenią. Niniejsze zadanie powiązane jest z innym, w ramach którego przewidziano adaptację części budynku dworca PKP usytuowanego przy ul. Dworcowej we Wrześni na pomieszczenia dworca PKS.	2025 r. - 2027 r.	12 000 000,00
53	Budowa bieżni sportowej ze skocznią w dla przy SSP nr 2 we Wrześni.	Nieruchomość o nr geod. 3787/17 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się budowę bieżni o nawierzchni tartanowej wraz z zeskocznią do skoku w dal	2025 r. - 2027 r.	350 000,00
54	Budowa pomostu nad Zalewem Wrzesińskim	Nieruchomość o nr geod. 327/3 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się budowę pomostu pływającego o długości ok 100 mb i szerokości 2 m w obrębie zbiornika wodnego Zalew Wrzesiński	2025 r. - 2027 r.	400 000,00
55	Budowa skateparku we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 333 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się m. in. wykonanie prac rozbiórkowych istniejących obiektów, budowę skateparku na płycie z nawierzchni betonowej, montaż obiektów małej architektury, wykonanie dojazdów do obiektu, oświetlenia, odwodnienia, monitoringu, zagospodarowanie terenu zielenią.	2025 r. - 2027 r.	2 200 000,00
56	Budowa toru rowerowego nad Zalewem Wrzesińskim	Nieruchomość o nr geod. 319/15 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się m. in. budowę toru rowerowego typu „pumptrack” o nawierzchni asfaltowej, wykonanie utwardzonego placu wraz z obiektami małej architektury, budowę dojazdów do obiektu oraz oświetlenia.	2025 r.- 2027	700 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
57	Budowa zadaszenia lodowiska miejskiego we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 446/4 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się m. in. roboty rozbiórkowe, wykonanie fundamentów, konstrukcji nośnej, poszycia dachu oraz bocznego, systemu odwodnienia, instalacji elektrycznej z oświetleniem, instalacji nagłośnienia, nawierzchni utwardzonych oraz montaż bramy.	2025 r. - 2027 r.	1 500 000,00
58	Modernizacja basenu odkrytego przy ul. Gnieźnieńskiej we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 446/4 obręb Września	W ramach zadania przewidziano podjęci działań obejmujących m. in. wykonanie wanień szczelnych w obrębie niecek basenowych wraz z niezbędnymi instalacjami, montaż pomp ciepła w celu ogrzewania wody basenowej oraz montaż instalacji fotowoltaicznej	2025 r. - 2027 r.	10 000 000,00
59	Modernizacja boiska „Orlik” przy Samorządowej Szkole Podstawowej nr 2 im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni	Nieruchomość o nr geod. 3787/17 obręb Września	W ramach zadania przewiduje się podjęcie działań obejmujących modernizację istniejącego boiska	2025 r. - 2027 r.	700 000,00
60	Budowa zbiorników retencyjnych na wody opadowe przy obiektach gminnych	obszar Gminy Września	W ramach zadania przewiduje się budowę zbiorników retencyjnych na wody opadowe celem ich dalszego zagospodarowania	2025 r. - 2027 r.	800 000,00
61	Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście Września w celu zwiększenia odporności na zmiany klimatu –	Nieruchomości o nr geod. 435/1, 434/12, 434/13, 507, 438/2, 439/2, 452/3, 439/1, 452/1, 438/1, 438/3,	W ramach zadania przewiduje się m.in. wykonanie ścieżek o nawierzchni wodoprzepuszczalnej, energooszczędnego oświetlenia LED, zabudowę podziemnego zbiornika retencyjnego na wody opadowe wraz z niezbędną przebudową systemu kanalizacji deszczowej, montaż obiektów małej architektury, pielęgnację istniejącej oraz wprowadzenie nowej zieleni, montaż budek lęgowych. W planach przewidziano również wykonanie nowej kładki przez rzekę Wrześnica. W celu podnoszenia świadomości ekologicznej	2025 r. - 2027 r.	4 000 000,00

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Czerniejewskiej we Wrześni	434/11 obręb Września	planowane są także stosowne działania informacyjno – promocyjne		
62	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Września	obszar Gminy Września	W ramach zadania przewiduje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej w systemie grawitacyjno – ciśnieniowym wraz tłoczniami ścieków	2025 r. - 2027 r.	6 000 000,00
63	Stacja Uzdatniania Wody	Sokołowo	Budowa zbiorników retencyjnych wraz z zestawem pompowym	2025 r. - 2027 r.	
64	Stacja Uzdatniania Wody	Kaczanowo	Modernizacja stacji; rozbudowę technologiczną z częścią budowlaną, m.in.: - wymianę filtrów ciśnieniowych wraz z wymianą złoża filtracyjnego, - wymianę jednej oraz dołożenie drugiej pompy płucznej, - wymianę instalacji elektrycznej oraz automatyki, - wymianę instalacji napowietrzającej, wymianę aeratorów oraz zakup i montaż dmuchawy, - wydzielenie pomieszczenia dozowania podchlorynu sodu, - wymianę instalacji odprowadzającej wody popłuczne	2025 r. - 2027 r.	
65	Stacja Uzdatniania Wody	Gutowo Małe	Budowa zbiornika retencyjnego wraz z zestawem pompowym	2025 r. - 2027 r.	
66	Stacja Uzdatniania Wody	Września	Odwiert studni głębinowej nr 6aw na dz. nr 783/3 przy ul. Makowskiego	2025 r. - 2027 r.	
67			Odwiert studni głębinowej nr 8d na dz. nr 783/1 przy ul. Matejki	2025 r. - 2027 r.	
68			Odwiert studni głębinowej nr 1c na dz. 748/6 przy ul. Malczewskiego	2026 r. - 2027 r.	
69	Modernizacja sieci wodociągowych	Września, ul. Czerniejewska	Wymiana sieci wodociągowych	2027 r.	
70		Września, ul. Gen. Wł.		2027 r.	

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
		Sikorskiego			
71		Września, ul. Wojska Polskiego (odcinek od ul. Witkowskiej do ul. Słowackiego)		2025 r. - 2027 r.	
72	Modernizacja, rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków – II etap	Września, ul. Sikorskiego 42	Modernizacja, przebudowa i rozbudowa obiektów technologicznych polegająca m.in.na: - budynku mechanicznego oczyszczania ścieków wraz z sitopiaskownikami, płuczką piasku, kontenerami na piasek i skratki oraz biofiltrem oraz wyłączeniem z eksploatacji energochłonnej pompowni głównej, - modernizacji osadników wstępnych, wymiana zgarniaczy dennych i powierzchniowych wraz z hermetyzacją osadników, - stacji osadów dowożonych z czyszczenia kanalizacji, - budynku mechanicznego zagęszczania osadu wraz ze zbiornikami osadu wstępnego, wtórnego i instalacją wapnowania osadu oraz biofiltrem, - poletka osadowego wraz z zadaszeniem, - komory pomiarowej, komory rozprężnej, zbiorników retencyjnych wraz z przelewami burzowymi oraz przepompowni obiektowych	2025 r. - 2027 r.	
73	Remont budynku kratowni wraz z pomieszczeniem kontenera	Września, ul. Miłosławska 8	Między innymi: - kompleksowy remont budowlany budynku kratowni - remont istniejącej kraty zgrzeblowej, montaż w istniejącym kanale, w nowej lokalizacji, - montaż nowej kraty zgrzeblowej, - montaż nowej prasopłuczki skratek, - montaż nowej kraty ręcznej na kanale obejściowym, - wymianę istniejącej armatury, - nowy szczelny kontener dla skratek, - montaż zestawu hydroforowego ze zbiornikiem pośrednim, - montaż kompleksowej automatycznej mechanicznej wentylacji z blokadą	2025 r. - 2027 r.	

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
			drzwi, - całkowita wymiana instalacji elektrycznej wraz z nowymi rozdzielnicami i oświetleniem, - montaż pompy ciepła		
74	Remont obiektów przepompowni lokalnych	lokalne przepompownie usytuowane we Wrześni przy ulicach: ul. Szczecińska (P3), ul. Kwidzyńska (P4), ul. Kwiatowa (P13), ul. Sokołowska (P1), ul. Sokołowska (P2), ul. Tęczowa (P2), ul. Wczasowa (P9), ul. Spacerowa (P10), ul. Spokojna (P1), ul. Wiśniowa (P14), ul. Promienista (PP1), ul. Turkusowa (P4)	- czyszczenie strumieniowe i reprofilacja ścian i dna studni, - montaż nowych przewodnic pomp, drabinki żłazowej oraz uchwytów do sond pomiarowych i pomp - stal nierdzewna, - montaż nowych pomp, stop sprzęgających wraz z orurowaniem ze stali nierdzewnej, - montaż nowej szafy sterowniczej wraz z jej wyposażeniem, - montaż nowej armatury (zawory kulowe, zasuwy), - montaż nowego przepływomierza wraz z przetwornikiem, - montaż nowej sondy hydrostatycznej wraz z wyłącznikami pływakowymi.	2025 r. - 2027 r.	
75	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej	ul. Batorego i Królowej Jadwigi we Wrześni.	Modernizacja sieci kamionkowej wraz z renowacją istniejących studni	2026 r. - 2027 r.	
76	Budowa ujęcia wody z rzeki Warty wraz		Zadanie planowane jest do realizacji w trybie zaprojektuj – wybuduj. Obejmuje wykonanie niezbędnej dokumentacji projektowej, budowę ujęcia wody surowej	2025 r.- 2027 r.	

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	ze stacją uzdatniania i przesyłem do Gminy Września		przy rzece Warcie (oddalonej od Wrześni o ok. 23 km) wraz z przesyłem i stacją uzdatniania we Wrzesińskiej Strefie Aktywności Gospodarczej (WSAG) oraz nadzór inwestorski. Pozyskana w ten sposób woda służyć będzie do obsługi podmiotów gospodarczych z Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej. Umożliwi to wykorzystanie wód opadowych trafiających do Bałtyku i bezpowrotnie traconych z lokalnego obiegu oraz zniweluje problem suszy. Co więcej nowe kierunki inwestycyjne związane z elektromobilnością wymagają odpowiednich warunków do rozwoju tej wodochłonnej branży.		
77	Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej	Miasto Września	Zakłada się adaptację istniejącego budynku na potrzeby utworzenia dziennego domu pomocy społecznej oraz jego wyposażenie	Do 2027 r.	
78	Utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych	Miasto Września	Lokale mieszkalne, które są w zasobie Gminy zostaną wyremontowane, przystosowane, wyposażone i przekazane Ośrodkowi Pomocy Społecznej w celu realizacji projektu	Do 2027 r.	
79	Rozszerzenie wsparcia dla seniorów w formie utworzenia klubów seniora i/lub kawiarni społecznych	Gmina Września	Utworzenie i wyposażenie miejsc integracji seniorów w formie klubów seniora i/lub kawiarni społecznych na terenie Gminy Września. Zatrudnienie kadry specjalistów organizujących zajęcia ww. miejscach oraz koordynacja działań z istniejącymi formami wsparcia seniorów realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej	Do 2027 r.	
80	Modernizacja i termomodernizacja mieszkaniowego zasobu Gminy Września	Budynki i lokale gminne mieszkalne znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Września ⁸	W ramach projektu zakłada się kompleksowe termomodernizacje, modernizacje i remonty zasobu komunalnego	2025 r. - 2027 r.	
81	Termomodernizacja budynków	Przedszkola we Wrześni	W ramach projektu zakłada się termomodernizację budynków przedszkoli polegającą na dociepleniu ścian zewnętrznych i dachu oraz ewentualnej	2025 r. - 2027 r.	

⁸ Konkretne lokalizacje zostaną wskazane na późniejszym etapie

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	przedszkoli we Wrześni		wymianie stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności		
82	Termomodernizacja i przebudowa budynku komunalnego, zagospodarowanie terenu	Marzenin, ul. Parkowa 4	W ramach projektu zakłada się termomodernizację oraz całkowitą przebudowę budynku oraz zagospodarowanie terenu	2025 r. - 2027 r.	
83	Termomodernizacja i remonty lokali użytkowych gminnych oraz budynków, w których znajdują się takie lokale	Budynki i lokale gminne użytkowe znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Września	W ramach projektu zakłada się termomodernizację oraz remonty budynków i lokali	2025 r. - 2027 r.	
84	Budowa stacji przeładunkowej w miejscowości Bardo	Bardo, działka o nr ewidencyjnym 91/5 i 91/4	Budowa (boksy betonowe do magazynowania odpadów i hale z bramami szybkobieżnymi oraz wentylacją) i wyposażenie stacji (kontener socjalno-biurowy, najazdowa waga samochodowa)	2025 r. - 2027 r.	
85	Rozbudowa oświetlenia energooszczędnego	Teren Gminy Września	W zakresie zadania przewidziano rozbudowę istniejącego oświetlenia, które usytuowane będzie zarówno przy drogach, jak i poza pasem drogowym. Dodatkowo planuje się montaż inteligentnych systemów sterowania oświetleniem. Efekt ekologiczny: ograniczona emisja zanieczyszczeń powietrza, oszczędność energetyczna	Do 2027 r.	
86	Wymiana źródeł światła na energooszczędne	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy obejmuje wymianę istniejących źródeł światła na energooszczędne. Działanie będą podejmowane również w zakresie oświetlenia ulicznego. Efekt ekologiczny: oszczędność energetyczna, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza	Do 2027 r.	
87	Montaż odnawialnych źródeł	Teren Gminy Września	W ramach niniejszego działania ujęto montaż odnawialnych źródeł energii w postaci m. in. ogniw fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych czy też pomp	Do 2027 r.	

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	energii na obiektach użyteczności publicznej		ciepła. Zastosowanie przedmiotowych urządzeń umożliwi wykorzystanie zarówno energii słonecznej, jak i energii zgromadzonej w powietrzu. Zakres rzeczowy oraz parametry w każdym przypadku dostosowywane będą indywidualnie do potrzeb danego obiektu użyteczności publicznej. Efekt ekologiczny: oszczędność energetyczna, zmniejszona emisja zanieczyszczeń		
88	Wymiana i modernizacja źródeł ciepła	Teren Gminy Września	W ramach przedmiotowego działania ujęto wymianę i modernizację źródeł ciepła m. in. w budynkach użyteczności publicznej. Wybór źródła ciepła w wielu przypadkach uzależniony będzie od dostępności istniejącej infrastruktury w postaci sieci gazowej, czy też sieci ciepłowniczej. Planuje się wykonanie następujących czynności: przyłączenie do sieci ciepłowniczej, ogrzewanie gazowe, ogrzewanie elektryczne, ogrzewanie olejowe, zastosowanie pomp ciepła. Efekt ekologiczny: oszczędność energetyczna, zmniejszona emisja zanieczyszczeń	Do 2027 r.	
89	Rozbudowa i modernizacja kanalizacji deszczowej	Teren Gminy Września	W ramach działania przewiduje się realizację prac związanych z rozbudową istniejącego systemu kanalizacji deszczowej, celem zapewnienia właściwego odprowadzania wód opadowych pochodzących głównie z terenów utwardzonych (jezdni, chodników, ścieżek rowerowych, ciągów pieszo–rowerowych, miejsc postojowych, placów utwardzonych itp.). W większości działanie realizowane będzie przy okazji budowy dróg. Ponadto przewiduje się również zastosowanie zbiorników retencyjnych, głównie w celu zatrzymania nadmiaru wody w czasie występowania intensywnych opadów (celem późniejszego jej wykorzystania). W uzasadnionych przypadkach możliwym jest również zastosowanie separatorów substancji ropopochodnych. Efekt ekologiczny: retencja i wykorzystanie wód opadowych, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska	Do 2027 r.	
90	Rewitalizacja zieleni oraz tworzenie nowych powierzchni biologicznie	Teren Gminy Września	Zakres obejmuje rewitalizację istniejących terenów zieleni i tworzenie nowych w celu zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej. Efekt ekologiczny: poprawa jakości powietrza, poprawa mikroklimatu, pozytywny wpływ na ekosystem na terenie gminy	Do 2027 r.	

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	czynnych				
91	Rewitalizacja i rewaloryzacja obszarów zdegradowanych (poprzemysłowych i powojaskowych)	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy obejmuje rewitalizację i rewaloryzację terenów zdegradowanych poprzez nadanie im nowych funkcji. Działanie takie wpisuje się w cele zrównoważonego rozwoju. Planowana jest m.in. analiza obecnego stanu zieleni, a następnie zagospodarowanie terenu poprzez nowe nasadzenia, pielęgnację istniejącej oraz rozbudowę oświetlenia energooszczędnego. Efekt ekologiczny: poprawa jakości środowiska przyrodniczego oraz walorów estetycznych miasta, tworzenie nowych terenów biologicznie czynnych	Do 2027 r.	
92	Rozbudowa układu ścieżek rowerowych (drog dla rowerów) oraz ciągów pieszo-rowerowych (drog dla pieszych i rowerów)	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy obejmuje budowę nowych ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych zarówno przy drogach, jak i poza pasem drogowym. Efekt ekologiczny: zwiększenie odporności poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza. Używanie ekologicznego środka transportu	Do 2027 r.	
93	Inwestycje w zakresie transportu zeroemisyjnego	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy: zakup pojazdów zeroemisyjnych, infrastruktura dla transportu zeroemisyjnego. Dostrzeganie równoległe kierunków transportu opartego na zasilaniu energią elektryczną jak i paliwie wodorowym. Efekt ekologiczny: redukcja emisji CO2 do środowiska	Do 2027 r.	
94	Inwestycje w układy produkcji wodoru i ciepła z zainstalowanego OZE	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy: wdrożenie technologii wodorowych celem zoptymalizowania efektywności wykorzystania OZE na terenie gminy. Efekt ekologiczny: zwiększenie efektywności produkcji i wykorzystania zielonej energii z OZE, budowanie potencjału dostępu zielonego paliwa w postaci H2, minimalizacja emisji CO2 do środowiska. Efekt bezpieczeństwa energetycznego: zwiększenie potencjału wykorzystania energii z OZE produkowanej na terenie gminy	Do 2027 r.	
95	Inwestycja w zintegrowany system zarządzania energią -	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy: zaplanowanie, zaprojektowanie i implementacja zintegrowanego systemu zarządzania energią w ujęciu gminnym wraz z wdrożeniem infrastruktury do zbierania, magazynowania i przetwarzania danych cyfrowych.	Do 2027 r.	

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	dedykowany lokalnym systemom energetyki rozproszonej oraz infrastrukturę do zbierania, magazynowania i przetwarzania danych		Efekt ekologiczny: zwiększenie efektywności wykorzystania zielonej energii z OZE, redukcja emisji CO2 do środowiska. Efekt bezpieczeństwa energetycznego: zbudowanie niezależnego systemu IT, zdolnego do autonomicznego zarządzania i nadzoru lokalnych elementów gminnego systemu energetycznego		
96	Doposażenie służb ratowniczych z uwzględnieniem zmian klimatu – działanie organizacyjne i techniczne	Teren Gminy Września	Zakres zadania obejmuje wzmocnienie służb ratowniczych odpowiedzialnych za reagowanie kryzysowe, w tym głównie straży pożarnej poprzez ich doposażenie w odpowiedni sprzęt. Efekt ekologiczny: przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz likwidacja ich skutków	Do 2027 r.	
97	Stworzenie na terenie gminy w ramach klastra energetycznego spółdzielni energetycznej	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy: zorganizowanie i formalne usankcjonowanie spółdzielni energetycznej na terenie gminy, realizującej zasadnicze cele budowania niezależności energetycznej m. in. dla kluczowych interesariuszy. Efekt ekologiczny: zwiększenie efektywności wykorzystania zielonej energii z OZE, redukcja emisji CO2 do środowiska. Efekt bezpieczeństwa energetycznego: zapewnienie dostępności energii produkowanej lokalnie	Do 2027 r.	
98	Inwestycje w sieci przesyłowe (ciepło, energia elektryczna)	Teren Gminy Września	Zakres rzeczowy: zaplanowanie, zaprojektowanie i wdrożenie budowy sieci przesyłowych dla energii elektrycznej i ciepłej w gminie. Możliwość realizacji tego działania determinowana jest kształtem zmian legislacyjnych na poziomie centralnym. Efekt ekologiczny: zwiększenie efektywności wykorzystania zielonej energii z OZE, redukcja emisji CO2 do środowiska. Efekt bezpieczeństwa energetycznego: zbudowanie niezależnych, lokalnych elementów infrastruktury dla gminnego systemu energetycznego	Do 2027 r.	
99	Inwestycje OZE na		Zakres rzeczowy: na bazie dostępnych zasobów infrastrukturalnych w postaci	Do 2027 r.	

Projekty inwestycyjne - pozostałe					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt (PLN)
	zasobach infrastrukturalnych gminy		gruntów i budynków gminnych wdrożenie inwestycji OZE w postaci instalacji fotowoltaicznych. Efekt ekologiczny: produkcja zielonej energii z OZE. Efekt bezpieczeństwa energetycznego: zbudowanie zasobów produkcji energii na potrzeby gminy bazujących na niezależnym źródle OZE.		
100	Rewaloryzacja skweru zieleni wzdłuż rzeki Wrześnicy na odcinku pomiędzy ul. Miłostawską a ul. Opieszyn w mieście Wrześni	Numer działki 3705/4, obręb Września	W ramach planowanych działań, na przedmiotowym terenie przewiduje się m.in. wprowadzenie swobodnych grup drzew, krzewów, bylin i traw rabatowych charakteryzujących się odpornością na niesprzyjające warunki miejskie oraz niewymagające specjalistycznych zabiegów pielęgnacyjnych. Posadzone drzewa będą pełnić funkcje dekoracyjną, a jednocześnie chronić przed promieniami słonecznymi w upalne dni. Ponadto planuje się wymianę oświetlenia, lamp parkowych wzdłuż głównej ścieżki. Wprowadzenie oświetlenia również w postaci lamp parkowych w pobliżu istniejącej nawierzchni nieopodal stawu. Oprócz tego projekt przewiduje rozbudowę placu zabaw, powiększenie jego terenu, wstawienie dodatkowych elementów – równoważnie, huśtawki, itp. Zastosowanie pola piaskowego, bezpiecznego podłoża nawiązującego do istniejącego.	Do 2027 r.	

Projekty nieinwestycyjne ⁹					
Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Zakres	Czas realizacji	Szacowany koszt
1	Noworoczny Koncert Kolęd			2025 r. - 2027 r.	
2	Kaziuki Wileńskie	Września, WOK		2025 r. - 2027 r.	15 000,00 zł
3	Wrzesiński Weekend Muzyczny	Września, rynek		2025 r. - 2027 r.	550 000,00 zł
4	Śląskie Szlagiery w	Września,		2025 r. -	175 000,00

⁹ Wnioskodawcą zadań jest Wrzesiński Ośrodek Kultury (WOK), w przypadku Kaziuków Wileńskich także Starostwo Powiatowe

Projekty nieinwestycyjne					
	Amfiteatrze	amfiteatr im. Anny Jantar		2027 r.	zł
5	Piątki z Jazzem i nie tylko	Września, rynek		2025 r. - 2027 r.	215 000,00 zł
6	Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych	Września Amfiteatr im. Anny Jantar, rynek, zalew		2025 r. - 2027 r.	110 000,00 zł
7	Wrzesiński Tydzień Seniora	WOK, kino, basen, WOSR oraz miejsca wycieczek		2025 r. - 2027 r.	130 000,00 zł
8	Cykl zajęć dla dzieci w ferie	Września, WOK	zajęcia warsztatowe, spektakle, koncerty	2025 r. - 2027 r.	7 000,00 zł
9	Cykl zajęć dla dzieci w wakacje	Września, WOK	zajęcia warsztatowe, spektakle, koncerty	2025 r. - 2027 r.	35 000,00 zł
10	Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	Września, WOK		2025 r. - 2027 r.	5 000,00 zł
11	Koncert Jesienny Wrzesińskiej Orkiestry Dętej	Września, WOK		2025 r. - 2027 r.	27 000,00 zł
12	Noworoczny Koncert Kolęd	kościół pw. Św. Królowej Jadwigi		2025 r. - 2027 r.	60 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni oraz WOK.

Czytelny wyrazem zintegrowanego podejścia zastosowanego w dokumencie strategicznym jest wskazanie powiązań, wzajemnych dopełnień między różnymi projektami. Projekty w ramach danej wiązki cechują się wzajemną komplementarnością i synergią.

Wiązka to grupa projektów które spełniają co najmniej jeden z trzech warunków:

- A. na etapie przygotowania muszą być opracowywane równolegle i w sposób skoordynowany, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi lub synchroniczności późniejszego wdrażania;
- B. na etapie realizacji wymagają wdrażania skoordynowanego z uwagi na ścisłe powiązanie merytoryczne lub funkcjonalne;
- C. na etapie eksploatacji wymagają skoordynowanego zarządzania.

W przypadku niniejszej aktualizacji Strategii powiązania takie występują w 3 formach.

1. Powiązanie projektów z listy podstawowej i uzupełniającej (powiązania komplementarne),
2. Wzajemne powiązanie projektów z listy uzupełniającej – lista projektów rewitalizacyjnych,
3. Komplementarność projektów z listy uzupełniającej, z sekcji projektów nieinwestycyjnych – projekty kulturalne do realizacji przez WOK.

Ad 1.

Umieszczony na liście projektów podstawowych projekt „Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą towarzyszącą” wykazuje istotne powiązania (komplementarność) z następującymi projektami z listy uzupełniającej:

Projekty inwestycyjne – pozostałe:

9. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni – park stanowi bezpośrednie otoczenie amfiteatru;

8. Rewaloryzacja skweru zielonego w rejonie ul. Harcerskiej we Wrześni – ul. Harcerska stanowi połączenie między centrum miasta (Rynkiem) a Parkiem im. Dzieci Wrzesińskich i amfiteatrem;

13. Zagospodarowanie rynku we Wrześni – rynek stanowi wciąż centrum, serce i salon miasta; to miejsce wielu wydarzeń kulturalnych, także wiele wydarzeń odbywających się w amfiteatrze, ma swój początek na Rynku.

Projekty nieinwestycyjne:

4. Śląskie Szlagiery w Amfiteatrze,

6. Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych – oba wydarzenia są kluczowymi imprezami cyklicznie organizowanymi w amfiteatrze (festiwal także na Rynku).

7. Wrzesiński Tydzień Seniora – koncerty w ramach tego wydarzenia mają miejsce w amfiteatrze.

Wiązka spełnia warunek A. podany powyżej.

Ad. 2.

Wiązka projektów rewitalizacyjnych:

1. Adaptacja budynku na potrzeby utworzenia dworca PKS
2. Adaptacja budynku w Gutowie Wielkim na świetlicę wiejską
3. Modernizacja pomnika 68 Pułku Piechoty we Wrześni wraz z terenem przyległym.
4. Modernizacja terenu w rejonie ul. Wielkopolskiej we Wrześni wraz z budową budynku mieszkaniowo – usługowego.
5. Odnowa terenów w rejonie ul. Koszarowej we Wrześni
6. Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego we Wrześni.
7. Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni.
8. Rewaloryzacja skweru zielonego w rejonie ul. Harcerskiej we Wrześni.
9. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni.
10. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni
11. Rewitalizacja budynków przy ul. Warszawskiej we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.
12. Rozwój terenów zieleni pod funkcję integracji społecznej w rejonie ul. Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni.
13. Zagospodarowanie rynku we Wrześni.
14. Zagospodarowanie terenu przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni.
15. Zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Batorego we Wrześni.

Projekt podstawowy – „Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą towarzyszącą” również wpisuje się w tę wiązkę, jednak najsilniejsze, komplementarne powiązania zostały wskazane w wiązce 1.

Wiązka spełnia warunek A. podany powyżej – są to projekty z zakresu przygotowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji i będą realizowane na Obszarze Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym, tj. na obszarze rewitalizacji.

Ad. 3.

Projekty kulturalne do realizacji przez WOK:

1. Noworoczny Koncert Kolęd
2. Kaziuki Wileńskie
3. Wrzesiński Weekend Muzyczny
4. Śląskie Szlagiery w Amfiteatrze
5. Piątki z Jazzem i nie tylko
6. Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych
7. Wrzesiński Tydzień Seniora
8. Cykl zajęć dla dzieci w ferie
9. Cykl zajęć dla dzieci w wakacje
10. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
11. Koncert Jesienny Wrzesińskiej Orkiestry Dętej
12. Noworoczny Koncert Kolęd

Wiązka spełnia warunek C. podany powyżej – będą to projekty realizowane przez Wrzesiński Ośrodek Kultury (projekt 2. został także zgłoszony przez Starostwo Powiatowe).

8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jako obligatoryjny element Strategii wskazuje na przestrzenny wymiar planowania rozwoju. Obrazując w tym wymiarze wizję rozwoju gminy oraz strategiczne pomysły na rozwój zorientowany terytorialnie, model ten jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego¹⁰.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej prezentuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego obszaru w danym horyzoncie czasowym. Przedstawia zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne oraz osiągnąć efekty tych celów¹¹.

Skoro wizję rozwoju gminy sformułowano w brzmieniu:

„Miasto i Gmina Września liderem dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego w strefie zewnętrznej Metropolii Poznańskiej – oferujemy obecnym i przyszłym mieszkańcom nowoczesne, przyjazne oraz konkurencyjne miejsce do życia i pracy”.

¹⁰ Por. „Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny”. MFiPR 2020.

¹¹ Modele struktury funkcjonalno-przestrzennej w strategiach rozwoju, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii, maj 2020.

Należy w pierwszej kolejności zaakcentować położenie w układzie przestrzennym Metropolii, i główne powiązania funkcjonalne, wynikające z tego położenia (a także inne kluczowe powiązania).

W dalszej kolejności należy wskazać obszary predestynowane do rozwoju funkcji mieszkaniowej oraz miejsc pracy, biorąc pod uwagę rosnące wymagania w tym zakresie, związane z unikaniem potencjalnych konfliktów, potrzebą odpowiedniej obsługi infrastrukturalnej, wymagania jakości życia ludzi i ochrony środowiska.

W celu wydzielenia stref funkcjonalno-przestrzennych dokonano dwustopniowej delimitacji. W pierwszym kroku przeanalizowana została liczba ludności w każdej z miejscowości. Stan w roku 2020 porównano z rokiem 2015, aby określić kierunek zmian. Dodatkowo z uśrednioną dla lat 2015 i 2020 liczbą ludności zestawiono liczbę wydanych w tym okresie decyzji o warunkach zabudowy. Z uwagi na to, że nie wszystkie miejscowości stanowią obręby geodezyjne, tam, gdzie obręb obejmował więcej niż 1 miejscowość, podstawą do porównań była liczba ludności wszystkich miejscowości w obrębie.

W ten sposób można było zidentyfikować miejscowości:

- z przyrostem liczby ludności i dużą aktywnością inwestycyjną,
- z ubytkiem ludności przy wysokiej aktywności inwestycyjnej,
- z przyrostem ludności i umiarkowaną aktywnością inwestycyjną,
- z ubytkiem ludności i niską aktywnością inwestycyjną.

Wobec wiedzy, że w niektórych obrębach pokrycie planami miejscowymi wyraźnie przekracza średnią gminną i braku danych na temat wewnętrznej struktury wydawanych decyzji (jaką część stanowiły inwestycje mieszkaniowe, jaką pozostałe, tu zwłaszcza produkcyjne, magazynowe, usługowe), dokonany został drugi krok delimitacji. Dla miejscowości odznaczających się wzrostem liczby ludności i/lub wysoką liczbą wydawanych warunków zabudowy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przeanalizowano dostępne dane w zakresie liczby oddawanych do użytku mieszkań oraz liczby podmiotów gospodarczych, a także dynamiki powstawania firm.

W ten sposób można było wyróżnić strefę suburbanizacji ludnościowej i strefę suburbanizacji gospodarczej i przyporządkować miejscowości do tych stref.

Fot. 3. Zabudowa jednorodzinna we Wrześni – Osiedle Lipówka z lotu ptaka.

Źródło: UMiG we Wrześni.

Tab. 9. Podstawa delimitacji stref funkcjonalno-przestrzennych.

Nazwa miejscowości	Ludność 2015	Ludność 2020	zmiana 2015-2020	zmiana 2015-2020 (%)	Liczba firm / 1000 M 2015	Liczba firm / 1000 M 2020	dynamika liczb firm 2015-2020	liczba wydanych decyzji o wz 1000M 2015-2020	mieszkania oddane 2015-2020	mieszkania oddane 2015-2020 na 1000 M
Września	29509	29754	245	0,8%	140,6	151,0	107,3%	22,3	2681	90,3
Bierzglinek	1341	1440	99	7,4%	123,0	137,5	111,8%	57,9	84	61,4
Gulczewko	85	95	10	11,8%	94,1	126,3	134,2%	1175,4	9	100,7
Gutowo Małe	722	769	47	6,5%	126,0	156,0	123,8%	110,4	69	92,9
Gutowo Wielkie	396	398	2	0,5%	106,1	103,0	97,1%	208,3	18	45,2
Kaczanowo	1026	1091	65	6,3%	82,8	106,3	128,3%	113,6	53	50,2
Nowy Folwark	490	569	79	16,1%	118,4	140,6	118,8%	255,4	48	90,8
Osowo	220	235	15	6,8%	86,4	89,4	103,5%	151,6	10	43,3
Psary Polskie	969	1090	121	12,5%	109,4	122,9	112,4%	153,2	91	90,0
Słomowo	326	363	37	11,3%	138,0	162,5	117,7%	220,2	31	92,0
Białężyce	341	317	-24	-7,0%	132,0	138,8	105,2%	100,9	13	39,8
Chocicza Mała	150	144	-6	-4,0%	33,3	62,5	187,5%	150,5	1	6,8
Chocicza Wielka	142	141	-1	-0,7%	63,4	70,9	111,9%	41,3	2	13,8
Chociczka	158	141	-17	-10,8%	75,9	99,3	130,7%	156,5	4	26,1
Chwalibogowo	729	703	-26	-3,6%	164,6	170,7	103,7%	36,3	7	9,8
Grzymystawic	41	43	2	4,9%	73,2	116,3	158,9%	297,5	1	24,8

e										
Obłaczkowo	643	661	18	2,8%	96,4	121,0	125,5%	124,2	23	34,8
Przyborki	636	653	17	2,7%	130,5	136,3	104,4%	111,4	21	32,9
Psary Małe	664	697	33	5,0%	167,2	172,2	103,0%	118,0	28	41,3
Żerniki	23	1	-22	-95,7%	43,5	0	0,0%	600,0		
Bardo	198	184	-14	-7,1%				31,4	1	5,2
Bierzglin	447	404	-43	-9,6%				35,4	2	4,7
Broniszewo	38	39	1	2,6%				50,8		
Dębina	13	13	0	0,0%				obręb Bierzglinek		
Gonice	125	121	-4	-3,2%	120	115,7	96,4%	75,5	3	25,2
Goniczki	127	124	-3	-2,4%				79,8		
Gozdowo	487	476	-11	-2,3%	73,9	113,4	153,5%	99,5	1	2,1
Gozdowo- Młyn	38	34	-4	-10,5%				obręb Gozdowo		
Grzybowo	331	317	-14	-4,2%				103,4		22,0
Gulczewo	155	159	4	2,6%				37,8		
Kawęczyn	66	68	2	3,0%				30,7		
Kleparz	205	214	9	4,4%				62,0		
Marzenin	624	574	-50	-8,0%	97,8	108,0	110,5%	108,9	6	9,9
Marzelewo	0	0	0							
Nadarzyce	100	109	9	9,0%	70,0	36,7	52,4%	187,8	2	18,8
Neryngowo	104	89	-15	-14,4%				63,8		
Noskowo	170	173	3	1,8%				76,7		

Nowa Wieś Królewska	333	309	-24	-7,2%				59,8		
Ostrowo Szlacheckie	135	138	3	2,2%				21,9		
Otoczna	297	288	-9	-3,0%	94,3	86,8	92,1%	37,1		
Psary Wielkie	136	128	-8	-5,9%				15,0		
Radomice	49	35	-14	-28,6%				175,7	1	25,1
Sędziwojewo	316	313	-3	-0,9%				64,0		
Słomówko	119	117	-2	-1,7%				ze Słomowem		
Sobiesiernie	207	208	1	0,5%				109,7		
Sokołowo	973	925	-48	-4,9%	61,7	68,1	110,4%	25,2	8	8,4
Sołeczno	230	225	-5	-2,2%				110,6		
Stanisławowo	110	101	-9	-8,2%				19,0		
Strzyżewo	42	43	1	2,4%				245,9		
Węgiełki	605	589	-16	-2,6%	94,2	98,5	104,5%	107,0	12	20,1
Wódki	95	83	-12	-12,6%				obwód Grzybowo		
suma teren wiejski	6898	6601			224,0	271,8	114,9%		595	37,2
suma gmina	36407	36355			159,2	172,9	107,5%	52,5		71,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów UMiG Września oraz BDL GUS.

Fot. 4. Volkswagen – Zakład Crafter Września.

Źródło: <https://volkswagen-poznan.pl/fabryki>

W ten sposób na terenie Miasta i Gminy Września wydzielić można następujące strefy, uwidocznione na rycinie nr 4.

Ryc. 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Źródło: opracowanie własne na bazie [Open Street Map](#).

I Miasto Września – stanowi miasto zaliczane do ośrodków średniej wielkości, ośrodek gminy, ale i powiatu, pełniący funkcję centrum równoważenia rozwoju¹², ogniskujący aktywność mieszkańców 5 gmin: Września, Nekla, Kołaczkowo, Miłosław i Pyzdry. Z uwagi na dynamiczny rozwój gospodarczy w ostatnich latach przestrzeń miasta podlega aktywnym przekształceniom, zwłaszcza w kierunku rozwoju funkcji mieszkaniowej, ale występuje także duży ruch związany z korzystaniem z usług, z czym wiąże się obciążenie dróg, konieczność budowy nowych połączeń, poprawy jakości życia dotychczasowych mieszkańców.

II Strefa suburbanizacji ludnościowej – w skład strefy zaliczono miejscowości: Bierzglinek, Gulczewko, Gutowo Małe, Kaczanowo, Nowy Folwark, Osowo, Psary Małe, Psary Polskie, Słomowo, Gutowo Wielkie.

Strefa rozciąga się w 2 kierunkach od granic Wrześni – na pn. zachód i pd. wschód, generalnie wzdłuż biegu Wrześnicy. W miejscowościach tych nastąpił w latach 2015-2020 wzrost liczby mieszkańców, niekiedy znaczący, i ma miejsce nasilony ruch budowlany, mierzony liczbą 40 i więcej mieszkań oddanych na 1000 mieszkańców w latach 2015-2020. Zjawiskom tym towarzyszą najczęściej wysokie

¹² [Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego](#). Wielkopolska 2020+ (załącznik do Uchwały Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.), Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego, Poznań, 2019

(w stosunku dla średnich dla terenów wiejskich gminy) i rosnące wskaźniki przedsiębiorczości oraz duże natężenie wydawanych warunków zabudowy.

III Strefa suburbanizacji gospodarczej - strefa obejmująca miejscowości: Białężyce, Chwalibogowo, Grzymysławice, Chocicza Mała i Wielka, Obłaczkowo, Przyborki. Najbardziej dominującym elementem struktury przestrzennej jest tu Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej z fabryką Volkswagena, węzeł Września na autostradzie A2 oraz zjazd z dawnej głównej drogi z Poznania do Wrześni, obecnie w ciągu DK 92. Miejscowości w tej strefie charakteryzują się często ubytkiem liczby ludności lub nieznacznym wzrostem, mniejszym jednak niż w strefie II, przy wysokich wskaźnikach przedsiębiorczości bądź wysokiej dynamice tego zjawiska. Częstokroć ma tu miejsce nasilony ruch w zakresie wydawanych warunków zabudowy, jednak liczba mieszkań powstałych w badanym okresie nie przekracza z reguły 40 na 1000 mieszkańców.

W większym stopniu rozwija się w tej strefie funkcja produkcyjna, składów i magazynów oraz usług, czego wyrazistym przykładem jest wypieranie funkcji mieszkaniowej przez usługową w najnowszej zmianie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Września¹³.

IV Strefa wiejska - obejmująca pozostałą część terenu wiejskiego gminy. Na obszarze tym liczba ludności w większości miejscowości spadła, wskaźniki przedsiębiorczości są przeważnie niższe aniżeli w miejscowościach stref II i III, a ruch budowlany mniejszy. Teren w większym stopniu niż pozostałe strefy pełni funkcje rolnicze.

9. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Aby uprzednio określony docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej, mógł zostać zrealizowany, należy doprecyzować warunki realizacji. Są to ramowe wskazania dotyczące realizacji inwestycji, ale też ogólnych zasad polityki przestrzennej dostosowanych do specyfiki zdiagnozowanych stref. Podstawową przesłanką jest kształtowanie procesów przebiegających w przestrzeni w sposób zrównoważony.

Aby założenia te osiągnąć, potrzebna jest trwałość zapisów przyjmowanych dokumentów oraz aktywna polityka planistyczna – obejmowanie planami miejscowymi obszarów o największym przewidzianym spodziewanym nasileniu inwestycji lub o największej presji inwestycyjnej na środowisko. Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powinny być obejmowane w pierwszej kolejności tereny:

- predysponowane dla lokalizacji inwestycji usługowych i przemysłowych,

¹³ [Uchwała Nr XXIV/224/2021 Rady Miejskiej we Wrześni](#) z dnia 28 maja 2021r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Września – część H, [dostęp: 28.06.2021 r.]

- wskazane do intensywnego rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej,
- podlegające rekultywacji,
- parkowe i rekreacyjne,
- o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych.

Poza wskazaniem wynikającymi z postanowień ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741, 784 i 922), szczególnie art. 1 ust. 4 tejże ustawy (wprost zapisanych w powołanych przepisach), formułuje się następujące rekomendacje:

Strefa I (Miasto Września) jest obszarem niewielkim (12,7 km²) i gęsto zaludnionym (2 400 osób na km²). Wobec szczupłości terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej i usługowej przyrost liczby mieszkań i nowych mieszkańców spowolni. W celu wyeliminowania tego rodzaju barier rozwoju konieczne jest wprowadzanie w dokumentach planistycznych zmian funkcji terenu. Należy postawić na zmiany jakościowe, poprawiające komfort życia i pracy. Jednocześnie dają się zauważyć procesy starzenia się społeczeństwa – udział seniorek i seniorów w ogólnej liczbie ludności zwiększa się, coraz więcej jest też osób przewlekłe chorych, z niepełnosprawnościami.

- Wprowadzanie nowych funkcji przez przekształcanie obszarów już zainwestowanych;
- Niewprowadzanie funkcji generujących duży ruch samochodów ciężarowych przez obszary zabudowy mieszkaniowej;
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu;
- Utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych;
- Ochrona zasobów wodnych, zwiększanie retencji;
- Poprawa dostępności placówek usługowych – tworzenie subcentrów w odleglejszych rejonach miasta.

W strefie II funkcja mieszkaniowa powinna być dominującą. Rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej i przyrost liczby ludności będą kontynuowane. Przybywać będzie nowych mieszkańców, wcześniej często niezwiązanych z miejscowościami, do których się przeprowadzają. Rekomendowane jest:

- Tworzenie warunków do rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- Unikanie ograniczenia terenów zalesionych i zakrzewionych, terenów podmokłych, ich osuszania,
- Ochrona zasobów wodnych, zwiększanie retencji,
- Wyposażenie w usługi społeczne stosownie do wzrastających potrzeb,

- Kształtowanie lokalnych centrów usługowych¹⁴,
- Kształtowanie wewnętrznego układu komunikacyjnego umożliwiającego wygodne i bezpieczne poruszanie się niechronionych uczestników ruchu (pieszych, rowerzystów).

W strefie III obserwuje się wzmożony ruch inwestycyjny związany z rozwojem gospodarki. Coraz większe tereny przeznaczane są pod funkcje produkcyjne, składy i magazyny. Niektóre miejscowości są już „otoczone” tego rodzaju zabudową. Przygotowuje się rozwój sieci drogowej a także infrastruktury podziemnej. Rekomendacje dla strefy są następujące:

- Unikanie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej poza ukształtowanymi obszarami o funkcji mieszkaniowej (uzupełnianie istniejących struktur).
- Wyprowadzanie głównych tras transportu towarowego poza obszary zabudowy mieszkaniowej.

Strefa IV stanowi obszar peryferyjny gminy. Wiele miejscowości wykazuje stagnację demograficzną lub nawet ubytek ludności, w porównaniu z centrum gminy niewielka jest aktywność gospodarcza, mały ruch inwestycyjny. Niektóre miejscowości są znacząco (ponad 10 km) oddalone od Wrześni. Jednocześnie są to wartościowe tereny rolne, gdzie nie występuje tak duża presja na przekształcenia funkcjonalne. Rekomendacje dla tej strefy to:

- utrzymanie dominującego rolniczego charakteru obszaru (z wyłączeniem terenów już przeznaczonych pod inne funkcje),
- ochrona zasobów wodnych, zwiększanie retencji,
- kształtowanie lokalnych centrów usługowych.

10. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 zachowuje spójność z dokumentami wyższego rzędu. Przy opracowywaniu dokumentu uwzględnione zostały kierunki rozwoju wyznaczone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030.

Jako cel główny polityki regionalnej kraju do roku 2030 wskazano „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju

14 Lokalne centrum usługowe (LCU) – „dająca się wydzielić z otoczenia wielofunkcyjna przestrzeń publiczna, zapewniająca dostęp do podstawowych (codziennych) usług, sprzyjająca integracji społecznej i budowaniu tożsamości lokalnej mieszkańców terenu, na którym się znajduje i który obsługuje” (por. Damurski Ł. (red.) Model lokalnego centrum usługowego jako narzędzie kształtowania spójności terytorialnej obszarów miejskich, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2020, s. 35.

kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel ten realizowany będzie w oparciu o powiązane wzajemnie trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030, wpisując się w kierunki KSRR opiera się na 4 poniższych celach strategicznych:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 harmonizuje z powyższymi dokumentami. Cele dokumentów wyższego rzędu dają się bowiem skalować. W tabeli 7 wskazano, jak cele niniejszego dokumentu powiązane są z celami KSRR i strategii wojewódzkiej. Przedstawiono ich dopasowanie do poziomu celów szczegółowych (operacyjnych), a nawet kierunków działań.

Tab. 10. Zgodność Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 z KSRR 2030 i Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030
CEL STRATEGICZNY I: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO W OPARCIU O WEWNĘTRZNY KAPITAŁ MIASTA I GMINY WRZEŚNIA	CEL 2. WZMACNIANIE REGIONALNYCH PRZEWAG KONKURENCYJNYCH	CEL STRATEGICZNY 1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW
Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki	2.2. Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym. 2.3. Innowacyjny rozwój	CEL OPERACYJNY 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030
	regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.	
CEL STRATEGICZNY II: INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZY ZACHOWANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	CEL 1. ZWIĘKSZENIE SPÓJNOŚCI ROZWOJU KRAJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, ŚRODOWISKOWYM I PRZESTRZENNYM	CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI
Cel szczegółowy II.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	CEL OPERACYJNY 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa CEL OPERACYJNY 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego <i>m. in. kierunki:</i> ➤ poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów, ➤ poprawa efektywności energetycznej poprzez wymianę źródeł światła na istniejącej infrastrukturze, ➤ budowa infrastruktury		CEL OPERACYJNY 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski CEL OPERACYJNY 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030
wykorzystującej odnawialne źródła energii,		
CEL STRATEGICZNY III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ		CEL STRATEGICZNY 1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW CEL STRATEGICZNY 2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU CEL STRATEGICZNY 4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM
Cel szczegółowy III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności Wrześni jako miejsca zamieszkania		CEL OPERACYJNY 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie CEL OPERACYJNY 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu CEL OPERACYJNY 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa CEL OPERACYJNY 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030
		usług
Cel szczegółowy III.2.: Poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy		CEL OPERACYJNY 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu CEL OPERACYJNY 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
Cel szczegółowy III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	CEL OPERACYJNY 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy CEL OPERACYJNY 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie CEL OPERACYJNY 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom CEL OPERACYJNY 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju
Cel szczegółowy III.4.: Integracja społeczności, większy udział mieszkańców w życiu gminy	2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	CEL OPERACYJNY 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług CEL OPERACYJNY 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030
Cel szczegółowy III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej Wrześni	2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	CEL OPERACYJNY 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu

Źródło: opracowanie własne.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 wskazano jako zadanie budowę obwodnicy Wrześni (w ciągu dróg krajowych – s. 74).

W dokumencie tym Miasto i Gmina Września przynależy do obszaru strategicznej interwencji (OSI)

Poznański Obszar Metropolitalny (POM), dla którego wskazano następujące kluczowe kierunki działań (s. 89-90):

- Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców
 - budowanie atrakcyjnego wizerunku POM wśród inwestorów i turystów oraz działania na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej wśród kadry wysoko wykwalifikowanej
 - rozwój funkcji metropolitalnych, w tym konferencyjnych i kongresowych
 - podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej jako jednego z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność
 - zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, m. in. przez doradztwo, działania sieciujące i kooperację, wsparcie procesów rozwojowych przedsiębiorstw i/lub ich pracowników,
 - rozwój społeczeństwa informacyjnego,
 - rozwój sektora B+R, w tym rozwój infrastruktury B+R, wsparcie w realizacji innowacyjnych projektów badawczo-rozwojowych poznańskich uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych oraz innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększenie efektywności kapitałowej opracowań innowacyjnych przez komercjalizację wiedzy i technologii oraz ich implementowanie do gospodarki regionalnej,
 - rozwój IOB, współpracy sieciowej,

- rozwój sektorów kreatywnych (działalności gospodarczej związanej z kulturą i technologią, łączących działalność artystyczną z przedsiębiorczością) opartych na akademickich, lokalnych zasobach ludzkich,
- podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej,
- podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu,
- wspieranie rozwoju POM jako ośrodka akademickiego zdolnego do konkurowania na arenie międzynarodowej,
- podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej.

➤ ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU

- ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury, m. in. przez inwestycje w infrastrukturę kultury i poprawę warunków jej funkcjonowania,
- rozwój turystyki przez wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowego,
- polityka integracji obcokrajowców ze społecznością lokalną, w tym promowanie wśród migrantów czynnego udziału w społeczeństwie obywatelskim,
- działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych, m. in. budowa wysoko wyspecjalizowanych ośrodków świadczenia usług zdrowotnych (np. Ośrodek Protonoterapii, Centrum Diagnostyczne Instytutu Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego),
- upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM,
- zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących.

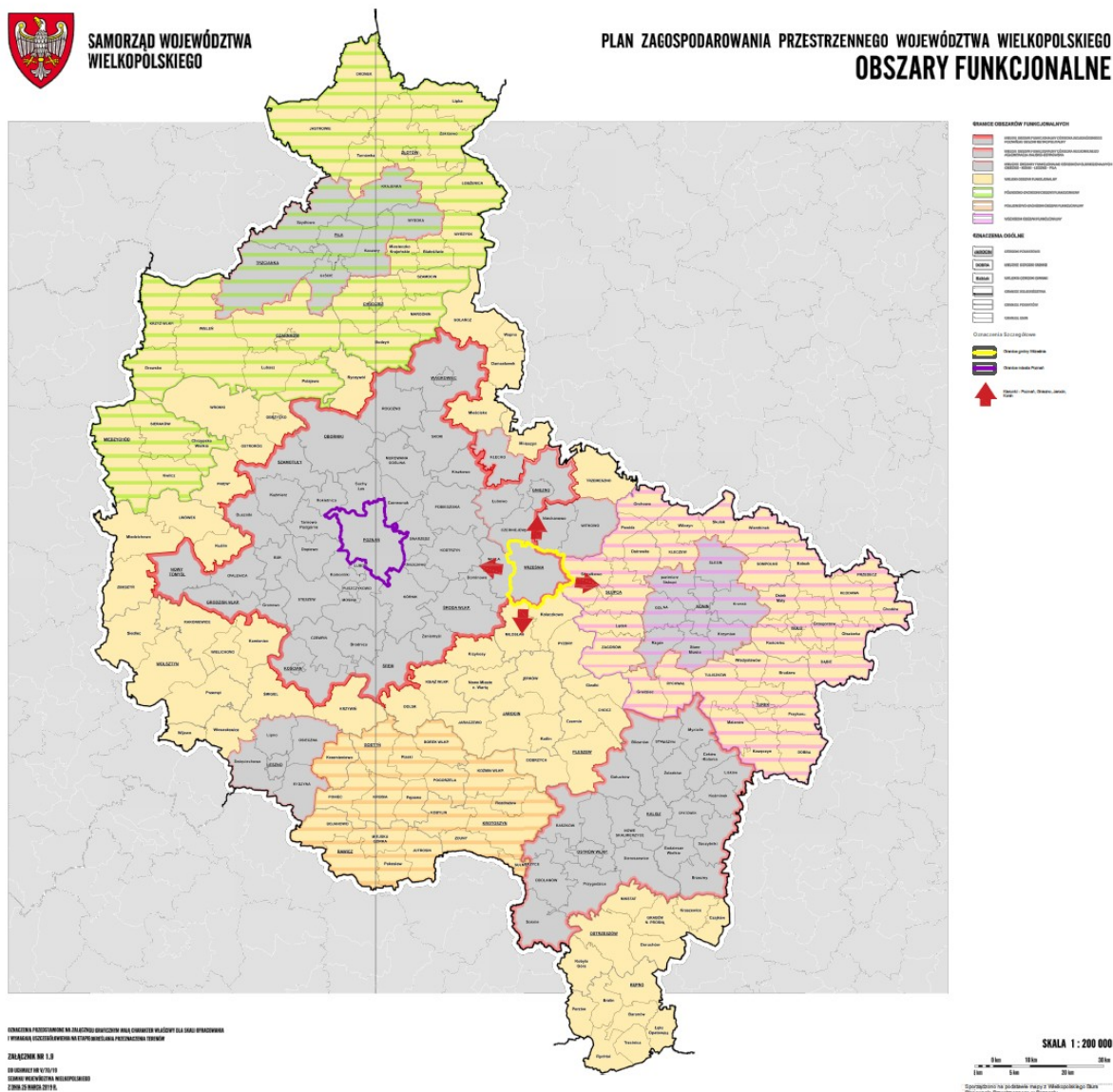
➤ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI

- poprawa dostępności komunikacyjnej przez rozwój infrastruktury transportowej, utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego, w tym rozbudowa Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (m. in. w układzie pierścieniowym), poznańskiego węzła kolejowego (w tym usunięcie wąskiego gardła na odcinku Poznań Wschód – Poznań Główny; budowa dodatkowego korytarza kolejowego), budowa północno-wschodniej obwodnicy Poznania, inwestycje dotyczące ulicy Obornickiej w Poznaniu i Suchym Lesie, budowa/modernizacja dróg (m.in. S 5, S 11, DK nr 92, DW nr 430, nr 434)
- rozbudowa i integracja transportu zbiorowego w oparciu o partnerstwa międzygminne, powiatowo-gminne o charakterze pozamiejskim i innymi poziomami samorządu terytorialnego w obszarze metropolitalnym oraz zmniejszenie jego emisyjności
- zapobieganie kongestii na drogach POM przez rozbudowę bezkolizyjnego układu drogowego, budowę mostów i wiaduktów, węzłów przesiadkowych
- rozbudowa sieci tras tramwajowych na obszarze miasta Poznania
- zagęszczenie sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem łączenia odcinków już istniejących, w tym pomiędzy sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego
- wsparcie kształtowania zielonego pierścienia POM w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji
- ograniczenie niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego i negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców, wdrożenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków
- przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony bioróżnorodności na obszarze Wielkopolskiego Parku Narodowego
- działania na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami – promowanie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
- zwiększenie zdolności retencyjnej POM i zagospodarowanie wód opadowych

➤ WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM

- wzmacnianie i kreowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Poznania
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych
- promocja i wsparcie inicjatyw obywatelskich oraz kontynuacja procesów włączania organizacji pozarządowych, partnerów społeczno-gospodarczych do prac programowych w rozwoju ZIT MOF Poznania
- przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji w zakresie budownictwa mieszkaniowego
- koordynowanie polityk przestrzennych samorządów lokalnych POM oraz wsparcie rozwoju nowoczesnych usług, w tym e-usług (np. Metropolitalna Platforma Danych, Metropolitalny System Informacji Przestrzennej)

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ gmina Września została ujęta w obszarze funkcjonalnym Poznania (Poznański Obszar Metropolitalny), na trasie przebiegu Szlaku Piastowskiego (ryc. 6).

Ryc. 6. Położenie gminy w układzie obszarów funkcjonalnych województwa wielkopolskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Wielkopolska 2020+](#)

Jako obszary II kategorii rozwoju działalności logistycznej – w rejonie węzłów autostradowych i węzłów dróg ekspresowych oraz dróg i ulic w klasie technicznej GP, posiadających dostęp do sieci kolejowej – wskazano Wrześnię jako jedną z lokalizacji.

Plan zawiera następujące rekomendacje dla Gminy Września:

1. w zakresie kształtowania spójnej sieci osadniczej:
 - a. strefy wysokiej, średniej i ograniczania intensywności procesów osadniczych,
 - b. strefa zielonych pierścieni,
 - c. miasto powiatowe Września — ośrodek lokalny,
2. w zakresie ochrony walorów przyrodniczych:

- a. Obszar Natura 2000 — obszary siedliskowe — Grądy w Czarniejewie PLH300049,
 - b. zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego województwa — międzynarodowe i krajowe obszary węzłowe,
 - c. krajowe korytarze lądowe,
 - d. regionalny korytarz ekologiczny doliny rzecznej,
3. w zakresie kształtowania i racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego:
- a. lasy,
 - b. obszary predysponowane do zalesień,
 - c. obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji,
 - d. obszary o niskich zasobach wód powierzchniowych,
 - e. wody płynące i stojące,
 - f. ekosystemy zależne od wód (mokradła),
 - g. istniejące i planowane zbiorniki małej retencji wodnej,
 - h. strefy wododziałowe,
 - i. główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP nr 143 Subzbiornik Inowrocław-Gniezno i nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska),
 - j. obszary chronione według ustawy Prawo wodne — obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,
 - k. doliny rzek — elementy naturalnego ukształtowania terenu, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych,
 - l. obszary o najwyższej wartości dla produkcji rolniczej (kompleksy rolniczej przydatności gruntów ornych 1-5 i 8),
 - m. pozostałe obszary produkcji rolniczej (kompleksy rolniczej przydatności gruntów ornych 6, 7, 9),
 - n. łąki,
 - o. złoża kopalin skalnych:
 - kruszywa naturalne (Obłaczkowo, Obłaczkowo BP),
 - surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego (Sokołowo-Gulczewko),

4. w zakresie ochrony potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwoju konkurencyjnych form turystyki i rekreacji:

a. Centra kulturalne Wielkopolski:

- miasto Września - ośrodek o znaczeniu ponadlokalnym,
- wieś Grzybowo - ośrodek o wysokim znaczeniu usług kultury,

b. Główny obszar kulturotwórczy:

- Strategiczne Pasma Kulturowe - Szlak Piastowski,
- pierwsze stolice wczesnopiastowskiej Polski - Grzybowo,
- obiekty związane ze Szlakiem Piastowskim,

c. dobra kultury materialnej i niematerialnej:

- cenne obiekty archeologiczne - proponowane archeologiczne parki kulturowe, •
proponowane obiekty UNESCO,
- historyczne układy przestrzenne (układy urbanistyczne ujęte i nieujęte w rejestrze zabytków),
- stanowisko archeologiczne o własnej formie krajobrazowej,
- miejsce pamięci narodowej,

d. obszary wizerunkowe rozwoju turystyki - Szlak Piastowski,

e. międzynarodowe i krajowe szlaki dziedzictwa - Europejski Szlak Romański,

5. w zakresie zrównoważonego rozwoju rolnictwa:

a. strefy umiarkowanego, ekstensywnego i ograniczania rozwoju działalności rolniczej,

b. obszary predysponowane do produkcji biomasy,

c. miasto Września - ośrodek powiatowy obsługi rolnictwa,

6. w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej województwa:

a. autostrada A2,

b. drogi krajowe nr 15 i 92 (klasa techniczna GP),

c. drogi wojewódzkie nr 432 i 442 (klasa techniczna G),

d. miasto Września wymagające budowy obwodnicy,

e. Transeuropejska Sieć Transportowa TEN-T:

- sieć bazowa TEN-T,
- korytarz Morze Północne - Bałtyk,

f. międzyregionalne linie kolejowe nr 3 (prędkość docelowa 160 km/h) i nr 281 (prędkość docelowa 120 km/h),

g. łącznice kolejowe nr 807 i 808,

h. odcinek drogi krajowej nr 15 przeznaczony do zmiany kategorii,

7. w zakresie rozwoju efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej:

a. istniejące główne punkty zasilania,

b. planowany główny punkt zasilania o orientacyjnej lokalizacji,

c. istniejące linie elektroenergetyczne WN 400 kV, 220 kV i 110 kV,

d. planowane linie elektroenergetyczne WN 110 kV o orientacyjnym przebiegu,

e. istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia,

f. planowane gazociągi wysokiego ciśnienia o orientacyjnym przebiegu,

g. planowany gazociąg wysokiego ciśnienia (kopalniany) o orientacyjnym przebiegu,

h. istniejąca stacja redukcyjno-pomiarowa pierwszego stopnia,

i. ropociąg tranzytowy,

j. instalacje w trakcie realizacji:

- stacje demontażu pojazdów samochodowych,
- instalacje do odzysku i recyklingu metali,
- instalacje do odzysku i recyklingu odpadów budowlanych i remontowych,

k. VII Region Gospodarowania Odpadami Komunalnymi,

l. sieć szerokopasmowa (sieć światłowodowa, węzeł szkieletowy i węzły dystrybucyjne),

8. w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania zagrożeniom:

a. tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi,

b. osuwisko,

c. punkt o szczególnie drastycznej degradacji klimatu akustycznego,

d. odcinki dróg i linii kolejowych o potencjalnie ponadnormatywnym oddziaływaniu akustycznym,

e. istniejąca napowietrzna infrastruktura techniczna o potencjalnym oddziaływaniu pól elektromagnetycznych,

f. istniejąca podziemna infrastruktura techniczna o potencjalnej możliwości wystąpienia poważnych awarii,

g. obszary wymagające ograniczania negatywnego wpływu produkcji zwierzęcej na środowisko - intensywny chów lub hodowla bydła,

h. drogowy odcinek lotniskowy (DCL).

Ustalenia wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania na obszarze gminy Września są następujące:

1. w zakresie kształtowania zielonego pierścienia metropolii:

a. struktura zielonego pierścienia:

- Obszar Natura 2000 Grądy w Czarniejewie PLH300049,
- tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna,
- tereny łąk i pastwisk,
- mniejsze kompleksy leśne i wyspy leśne,
- tereny osadnicze,

2. w zakresie kształtowania spójnego systemu przyrodniczego:

a. obszary węzłowe o randze międzynarodowej i krajowej,

b. regionalny i lokalne korytarze ekologiczne dolin rzecznych,

c. krajowy lądowy korytarz ekologiczny,

3. w zakresie rozwoju efektywnego systemu komunikacyjnego:

a. sieć powiązań komunikacyjnych - typ główny, uzupełniający i podstawowy,

b. klasyfikacja techniczna dróg - drogi klasy A, GP, G i Z,

c. miasto Września wymagające budowy obwodnicy,

d. klasyfikacja techniczna linii kolejowych - linie kolejowe o maksymalnej prędkości 160 km/h (nr 3 (E20)), 120 km/h (nr 281) i 100 km/h (nr 807, 808),

e. system dróg rowerowych,

4. w zakresie zintegrowanego systemu transportu zbiorowego:

a. linie kolejowe nr: 3 (E20), 281, 807 i 808,

b. stacje i przystanki kolejowe:

- istniejące: Chwalibogowo, Gutowo, Marzenin, Otoczna, Września,
- planowane: Września Sokołowo,

c. główne linie autobusowe pomiędzy miastami powiatowymi,

- d. ponadlokalny węzeł przesiadkowy Września - stacja kolejowa miasta powiatowego,
 - e. strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej,
5. w zakresie obszarów ograniczeń dla rozwoju struktur osadniczych:
- a. obszary ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:
 - Obszar Natura 2000 Grądy w Czarniejewie PLH300049,
 - zielony pierścień metropolii,
 - lądowe drogi migracji zwierząt,
 - tereny łąk,
 - strefa występowania gruntów ornych klasy I-III o najwyższej przydatności do produkcji rolnej,
 - b. obszary i miejsca ograniczeń związane z bezpieczeństwem publicznym:
 - obszar ograniczeń wysokości zabudowy wokół lotniska wojskowego w Powidzu i lotniczych urządzeń naziemnych,
 - strefy bezpieczeństwa od obiektów liniowych sieci infrastruktury technicznej,
6. w zakresie obszarów wyłączonych z rozwoju struktur osadniczych:
- a. obszary ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:
 - lasy,
 - zieleń urządzona,
 - wody powierzchniowe,
 - ekosystemy zależne od wód,
 - korytarze ekologiczne dolin rzecznych,
 - b, obszary i miejsca związane z bezpieczeństwem publicznym - tereny zagrożone masowymi ruchami ziemi,
7. w zakresie rozwoju efektywnych struktur osadniczych:
- a. obszary predysponowane dla rozwoju struktur osadniczych:
 - obszary uzupełnienia i rewitalizacji w istniejących strukturach osadniczych,
 - obszary rozwoju w otoczeniu stacji i przystanków kolejowych,
 - obszary rozwoju na terenach wskazanych do objęcia systemem aglomeracji kanalizacyjnych,
 - obszary rozwoju w otoczeniu węzłów autostradowych i węzłów dróg krajowych,

b. obszary i miejsca dla rozwoju zagospodarowania związanego z turystyką i rekreacją:

- miejsce związane z tożsamością regionalną,
- miejsca ekspozycji krajobrazu,
- obszary związane z wartościami przyrodniczymi,

c. obszary ograniczeń dla rozwoju struktur osadniczych - obszary i miejsca związane z bezpieczeństwem publicznym,

d. obszary wyłączone z rozwoju struktur osadniczych - obszary wyłączone niezbędne dla kształtowania systemu przyrodniczego oraz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.

11. Obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań

Obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla gminy nie są obligatoryjnym elementem strategii rozwoju. Istnieją jednak w gminie obszary istotne z punktu widzenia rozwoju lokalnego, co jest odzwierciedlone w decyzjach organów gminy. Potrzeby wydzielenia lokalnych OSI zostały także potwierdzone na podstawie wniosków z analizy obszarów funkcjonalnych w powiązaniu z analizowanymi na etapie diagnozy wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego i wspierają realizację polityki rozwoju. OSI nie są instrumentem polityki przestrzennej, lecz mają być aktem polityki rozwoju wyrażającej się w zasadzie terytorialnej koncentracji interwencji¹⁵.

Kluczowymi obszarami, odzwierciedlonymi w podjętych przez Radę Miejską uchwałach, są:

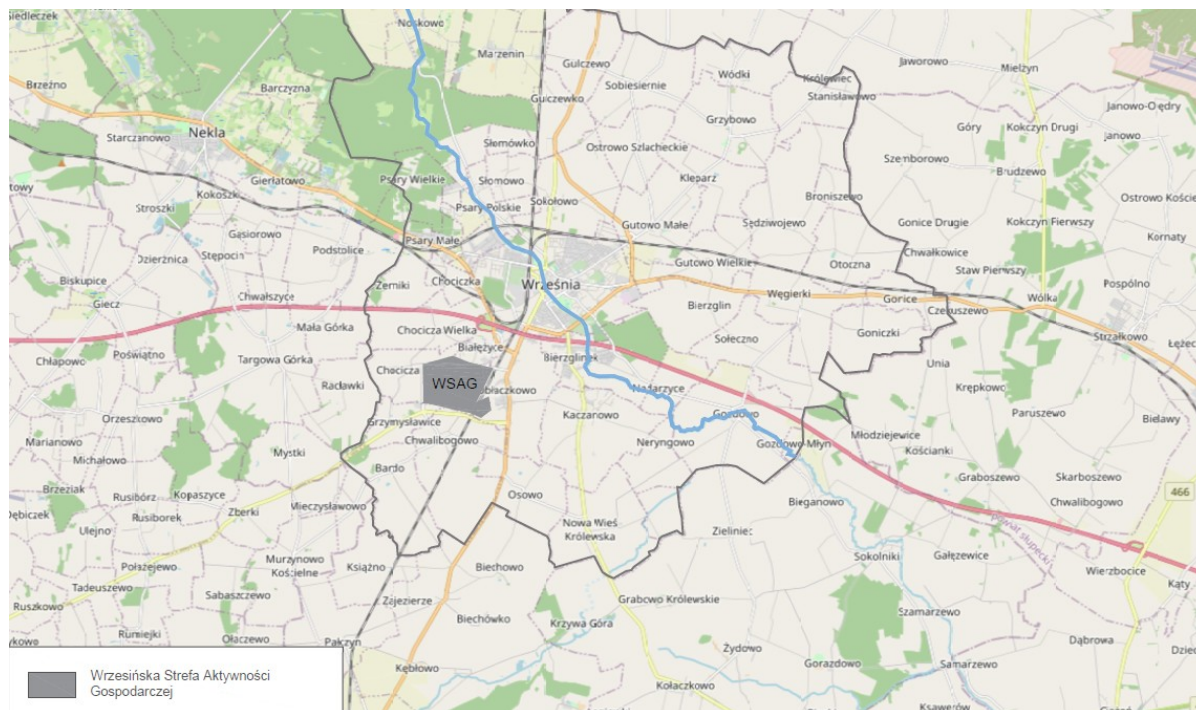
- Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej (WSAG)¹⁶
- Obszary rewitalizacji¹⁷,

Wrzesińską Strefę Aktywności Gospodarczej utworzono na terenie miejscowości Białężyce, Chocicza Mała, Grzymysławice i Obłaczkowo. WSAG mieści się w wyznaczonej w rozdz. 7. strefie III – suburbanizacji gospodarczej, stanowiąc kluczowy element funkcjonalno-przestrzenny determinujący dalsze procesy przestrzenne i inwestycje samorządowe na tym obszarze. Lokalizacja WSAG została przedstawiona na ryc. 7.

¹⁵ Por. „Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny”. MFiPR 2020.

¹⁶ Uchwała nr XXIX/347/2014 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 12 lutego 2014 r. w sprawie utworzenia Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej.

¹⁷ Zaktualizowany „[Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023](#)” stanowi załącznik nr 1 do uchwały nr XXXII/435/2018 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 23 marca 2018 r.

Ryc. 7. Lokalizacja OSI Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej.

Źródło: opracowanie własne na bazie [Open Street Map](https://www.openstreetmap.org/).

7 marca 2014 r. zostało podpisane porozumienie dotyczące zasad współpracy i uczestnictwa w projekcie Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej, którego stronami byli Gmina Września, Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Województwo Wielkopolskie, Powiat Wrzesiński, Minister Gospodarki oraz Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych.

Celem utworzenia WSAG jest aktywizacja regionu w zakresie zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego, przyciągnięcie do Strefy nowych inwestorów, podniesienie poziomu inwestycji, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej tej części gminy, rozwój przedsiębiorczości, a w konsekwencji utworzenie nowych miejsc pracy.

W celu właściwego przygotowania terenów inwestycyjnych. Zadania te obejmują m. in. rozbudowę sieci wodno - kanalizacyjnej, przebudowę i rozbudowę układu komunikacyjnego dróg oraz przebudowę systemu rowów melioracyjnych wraz z budową zbiornika retencyjnego.

WSAG oddziałuje w następujących aspektach:

- a) ekonomicznym – poprzez pozyskanie inwestycji, stworzenie nowych miejsc pracy, podniesienie wpływów z podatków oraz stworzenie warunków wzrostu aktywności gospodarczej,
- b) społecznym – dzięki polepszeniu perspektyw rozwoju lokalnego rynku pracy i społeczeństwa¹⁸.

Aktualnie teren WSAG obejmuje 331 ha i zgodnie z intencją stron docelowo wyposażony będzie w pełną infrastrukturę drogową oraz kolejową, a także podjęte zostaną inwestycje w zakresie sieci energetycznej, gazowej, oraz telekomunikacyjnej. Planuje się także poszerzyć strefę aktywności

¹⁸ <https://www.wrzesnia.pl/asp/wrzesinska-strefa-aktywnosci-gospodarczej,135,,1>

gospodarczej o dodatkowe obszary położone w pobliżu autostrady A2 i linii kolejowej nr 808 Września - Podstolice.

W największych firmach, które znalazły tu lokalizację (Volkswagen, Inalfa Roof Systems, Sitech, Benteler, ABC Logis) pracuje około 4 200 osób, co stanowi ponad 1/4 pracujących na terenie gminy¹⁹

W OSI WSAG koncentrowane będą działania realizujące następujące cele Strategii:

Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki

- rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną, dalsze uzbrajanie terenów aktywności gospodarczej,
- kreowanie warunków dla rozwoju przemysłu,

Cel szczegółowy II.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września

- rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej,
- poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej,

Główne kierunki inwestycyjne dotyczące Strefy w najbliższych latach to:

- kontynuacja rozbudowy infrastruktury drogowej, stworzenie kompleksowego układu komunikacyjnego poprzez podjęcie działań zmierzających do budowy m. in. zachodniej obwodnicy Wrześni

Strategia Wielkopolska 2030: s. 74 Obwodnice miast w ciągu dróg krajowych (m.in. Września). Obwodnica będzie stanowiła nowy przebieg DK 92, wobec czego dotychczasowy przebieg między Psarami Małymi a Obłazkowem będzie stanowił głównie łącznik do węzła autostrady A2 oraz dojazd do terenów WSAG.

- budowa infrastruktury zaopatrzenia w wodę terenów zlokalizowanych we Wrzesińskiej Strefie Aktywności Gospodarczej

Projekt został włączony do Załącznika 1b do Stanowiska Zarządu Województwa Wielkopolskiego Lista przedsięwzięć strategicznych do projektu Kontraktu Programowego dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2027. Wartość zadania opiewa na 90 mln zł.

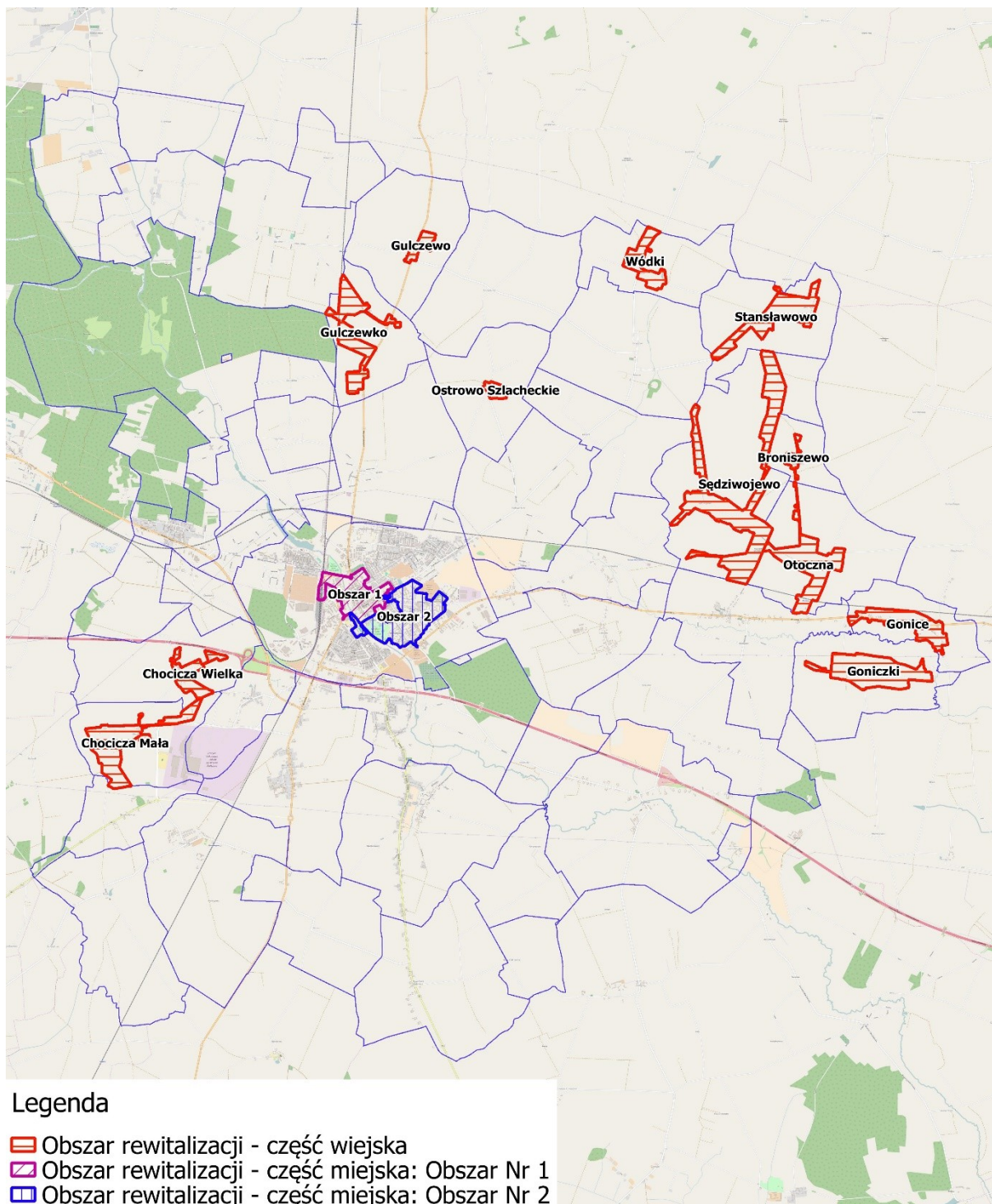
Obszary rewitalizacji zostały wyznaczone w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023 w ramach wyznaczonego na podstawie analiz wskaźnikowych obszaru zdegradowanego.

¹⁹ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.) (BDL GUS).

Obszar zdegradowany Gminy Września składa się z podobszarów stanowiących zarówno obszary statystyczne położone w granicach miasta, jak i obszarów obejmujących zamieszkałe tereny miejscowości położonych w części gmin o charakterze wiejskim, które w przeprowadzonej analizie wskaźnikowej osiągnęły najwyższy łączny poziom koncentracji zjawisk problemowych w sferach: społecznej, gospodarczej i technicznej.

Obszary te cechowały się szczególną koncentracją problemów natury społecznej takich jak: bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe lub wysoki udział ludności korzystającej z pomocy społecznej, ujemna dynamika liczby ludności, starzenie się społeczeństwa, przestępczość, a także niski poziom zaangażowania obywatelskiego mieszkańców wyrażanego poprzez uczestnictwo w wyborach samorządowych. Ponadto każdy z tych obszarów wykazywał przekroczenia wskaźników w sferze gospodarczej i/lub w sferze technicznej. Lokalizację podobszarów obrazuje ryc. 8.

Jak można zauważyć na ryc. 5, podobszary obszaru rewitalizacji – w kontekście struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy - koncentrują się we Wrześni oraz w strefie IV – wiejskiej. Wyjątkiem jest miejscowość Gulczewko, która w analizach do LPR była ujmowana łącznie z Gulczewem, a w ostatnich latach była terenem znaczącego wzrostu liczby ludności.

Ryc. 8. OSI Obszar rewitalizacji - rozmieszczenie podobszarów na terenie Miasta i Gminy Września.

Źródło: opracowanie własne na bazie [Open Street Map](#).

Tereny te posiadają jednocześnie szczególne znaczenie dla prawidłowego rozwoju lokalnego. Obszary wskazane na terenie Wrześni stanowią funkcjonalne centrum miasta i gminy (Obszar Nr 1), koncentrując funkcje administracyjne, kulturalne, rekreacyjne, handlowe, usługowe, a także reprezentacyjne o wymiarze gminnym, ponadto stanowią zaplecze mieszkaniowe i tereny rekreacyjne miasta (Obszar Nr 2).

Obszary położone w części wiejskiej w znacznej mierze stanowią obszary po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych (tzw. obszary „popegeerowskie”), na których w skutek transformacji gospodarczej po 1989 r. doszło do wielowymiarowego zaburzenia funkcjonowania lokalnych społeczności. Drastyczny spadek zatrudnienia oraz niemożność odnalezienia się w nowych realiach gospodarczych doprowadziły do wykluczenia znacznej części mieszkańców tych obszarów, wystąpienia problemów natury społecznej, a także utrwalenia negatywnych wzorców funkcjonowania w życiu społecznym, w tym obecnego w świadomości mieszkańców przeświadczenia o braku perspektyw zawodowych i życiowych. Wieloletni brak działań doprowadził do trwałego zahamowania rozwoju wsi i utrwalenia stanu kryzysowego.

Odnowa ww. obszarów w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i architektonicznym stanowi zatem warunek konieczny dla zrównoważonego rozwoju gminy w kolejnych latach i poprawy jakości życia osób zamieszkujących obszar zdegradowany, jak i mieszkańców całej gminy. Podjęcie działań rewitalizacyjnych stanowi warunek niezbędny dla dalszego przełamywania utrwalonych barier społecznych i mentalnych oraz zmiany świadomości mieszkańców, a tym samym dla ich ponownego włączenia w życie społeczne i gospodarcze. Z uwagi na powyższe za obszar rewitalizacji na terenie Gminy Września uznano:

- obszary położone w mieście Września, takie jak:
 - cały obszar Nr 1;
 - część obszaru nr 3, w zasięgu ulic: Bolesława Chrobrego, Dąbrowskiego, Słowackiego, Koszarowa, Piastów, Batorego, Kościuszki, Wojska Polskiego, Królowej Jadwigi oraz Ogrodowej;
- tereny zamieszkałe miejscowości położonych w części wiejskiej gminy:
 - Wódki,
 - Chocicza Mała,
 - Stanisławowo,
 - Chocicza Wielka,
 - Gulczewo,
 - Gulczewko
 - Gonice,
 - Goniczki,
 - Ostrowo Szlacheckie,
 - Otoczna,
 - Broniszewo,

- Sędziwojewo.

Lokalny program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023 jest w trakcie realizacji, więc kontynuowana jest realizacja wyznaczonych tam przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które wpisują się również w cele niniejszego dokumentu. Na terenie OSI obszary rewitalizacji będą prowadzone przede wszystkim działania realizujące CEL STRATEGICZNY III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ, w szczególności realizujące następujące kierunki w ramach celów szczegółowych:

Cel szczegółowy III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności gminy Września jako miejsca zamieszkania

Kierunki działań:

- modernizacja, rozbudowa i doposażenie obiektów edukacyjnych,
- budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych,
- likwidacja barier architektonicznych,
- poprawa warunków mieszkaniowych,
- realizacja przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie, doposażenie i wsparcie systemu służb ratownictwa oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia usług publicznych
- utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej i zabytków na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego.

Cel szczegółowy III.2.: Poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy

Kierunki działań:

- modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie,
- rozbudowa sieci tras rowerowych, w tym ścieżek pieszo-rowerowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- budowa, rozbudowa i przebudowa dróg publicznych,
- urządzenie i rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy,
- opracowywanie dokumentów planistycznych w zakresie ładu przestrzennego.

Cel szczegółowy III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań:

- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy,
- podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania,
- zadania w zakresie infrastruktury na rzecz osób narażonych na wykluczenie społeczne (w tym starszych, z niepełnosprawnościami),

- realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie,
- realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich.

Cel szczegółowy III.4.: Integracja społeczności, większy udział mieszkańców w życiu gminy

Kierunki działań:

- wspieranie działalności organizacji pozarządowych,
- wspieranie rozwoju sołectw.

Cel szczegółowy III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej gminy

Kierunek działań:

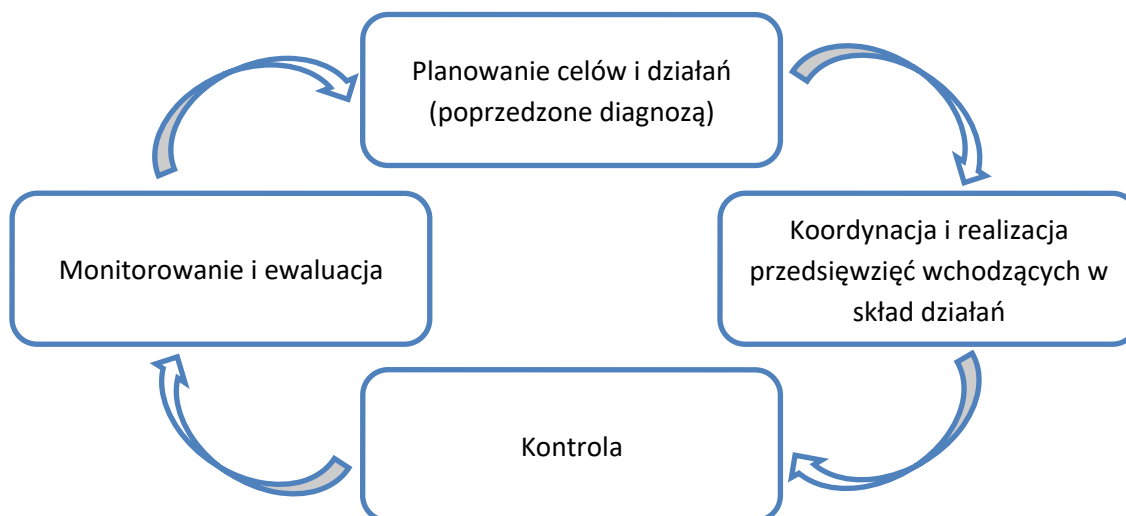
- rozwój oferty kulturalnej gminy i kompetencji kadr kultury,
- promocja przedsięwzięć kulturalnych i innowacji społecznych,
- budowa, rozbudowa i doposażenie infrastruktury kultury.

12. System realizacji aktualizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 jest dokumentem zawierającym cele rozwojowe oraz kierunki działań, za pomocą których cele te będą osiągnęte. Wdrażanie aktualizacji Strategii wymaga zatem ustalenia poziomów i sposobów zarządzania dostosowanych do specyfiki dokumentu.

Pierwszym poziomem wdrażania jest poziom całej strategii. W skład systemu wdrażania Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 wchodzi: planowanie, kontrola, monitorowanie i ewaluacja. Drugim poziomem wdrażania jest poziom realizacji (wykonania) działań.

Ogólny schemat wdrażania Strategii można przedstawić następująco.

Planowanie celów i kierunków działań to proces, który został już przeprowadzony i jego efektem jest opracowany dokument, jednak nie jest to proces ostatecznie zamknięty. Zakłada się, że powrót do etapu planowania będzie następował cyklicznie po przeprowadzeniu monitorowania i ewaluacji Strategii.

W pierwszej kolejności odpowiedzialnymi za realizację dokument aktualizacji Strategii będą organy gminy: Burmistrz Miasta i Gminy Września jako organ inicjujący proces i mający bezpośredni wpływ na proces wdrażania, ale także Rada Miejska jako organ stanowiący, a więc odpowiedzialny za ostateczny kształt dokumentu, a także decydujący o ewentualnych zmianach.

Wdrażanie dokumentu strategicznego w tym przypadku to wybór konkretnych działań posiadających swój zakres i ciągłe starania na rzecz prawidłowej ich realizacji, przewidziany czas, budżet oraz zakładane efekty. W procesie tym również wystąpią cykle realizacyjne, do których na poziomie operacyjnym można zaliczyć planowanie, wykonanie, kontrolę i monitorowanie postępów. Zadania te będą odbywać się na poziomie poszczególnych przedsięwzięć, a nie całej Strategii.

Podmiotem wdrażającym Strategię oraz osobą odpowiedzialną za jej aktualizację będzie Burmistrz Wrześni oraz Urząd wraz z całą swoją strukturą i jej pracownikami.

Z uwagi na perspektywiczne możliwości pozyskiwania finansowania z różnych źródeł, wdrażanie i zarządzanie Strategią powinno opierać się na ścisłej współpracy między:

- różnymi szczeblami władzy administracyjnej i samorządowej (centralnej, regionalnej, powiatowej i lokalnej),
- różnymi instytucjami danej jednostki administracyjnej lub samorządowej,
- sektorem publicznym i prywatnym,
- działami gospodarki narodowej,
- społecznościami regionalnymi i lokalnymi (gminy z powiatem oraz pozostałymi gminami).

Urząd Miasta i Gminy we Wrześni będzie raz w roku dokonywać oceny stopnia realizacji aktualizacji Strategii, wykorzystując przy tym roczne sprawozdania z budżetów poszczególnych referatów, jednostek organizacyjnych i spółek gminnych, informacje gromadzone przez Urząd Miasta i Gminy oraz ewentualne wnioski, które wpłyną do Urzędu, a dotyczyć będą celów strategicznych i szczegółowych Strategii.

Ocena stopnia realizacji aktualizacji Strategii sporządzana powinna być prowadzona równolegle do raportu z realizacji aktualizacji Strategii, w którym znajdą się zapisy dotyczące stopnia osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych i szczegółowych.

W efekcie analiz przeprowadzanych w procesie monitoringu uzasadnione może się okazać korygowanie Strategii i zawartych w niej zadań, a w dalszej kolejności również celów szczegółowych. Jest to proces naturalny, gdyż każda strategia jest dokumentem „żywym” i dynamicznym. Oznacza to, że jednostki samorządu terytorialnego funkcjonują w określonych warunkach wewnętrznych, a przede wszystkim zewnętrznych, które ulegają ciągłym zmianom. Również realizacja jednych zadań będzie rodziła konieczność wytyczania sobie nowych. Organem władnym do przyjęcia nowych kierunków działań (mieszczących się jednak w ramach wytyczonych celów i misji) będzie organ stanowiący, czyli Rada Miejska.

Proces wdrażania niezbędnych korekt i zmian do realizowanej aktualizacji Strategii będzie stałym zadaniem Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni. Niezgodności i odchylenia od programu aktualizacji Strategii muszą być korygowane na bieżąco. Wynikają one z różnych przyczyn lokalnych, ale także zewnętrznych (regionalnych lub krajowych). Do najczęściej obserwowanych należą przyczyny: finansowe, organizacyjne, prawno-ekonomiczne itp. Często dotyczą zakresu podejmowanych zadań jak i czasokresu ich realizacji.

W trakcie realizacji aktualizacji Strategii mogą pojawić się też sytuacje korzystnie wpływające na przyspieszenie procesu realizacyjnego tego dokumentu, takie jak np.: lepsze rozwiązania organizacyjne, techniczne lub technologiczne bądź prawno-finansowe. Wówczas korekta planu strategicznego może spowodować skrócenie realizacji poszczególnych inwestycji lub wręcz obniżyć zakładane pierwotnie koszty (choć to sytuacja raczej rzadko spotykana). Z opisanych powyżej powodów wynika, iż monitorowanie procedury wdrażania i realizacji ma głęboki sens i istotne znaczenie w procesie realizacyjnym Strategii.

W celu sprawnego wdrażania procedury realizacji aktualizacji Strategii ważna jest koordynacja współpracy między instytucjami (osobami) biorącymi udział w realizacji Strategii. Zadanie to należy do Burmistrza oraz Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni. Koordynacją powinny zostać objęte przede wszystkim referaty Urzędu, czuwające nad realizacją poszczególnych segmentów działowych i branżowych strategii. Burmistrz ma bezpośredni nadzór nad wdrażaniem poszczególnych projektów i zadań oraz nad koordynacją współpracy ze wszystkimi instytucjami i osobami, realizującymi te projekty i zadania. Do Burmistrza, jako głównego koordynatora Strategii, należy obowiązek sprawnego przewyżczania przeszkód występujących w różnych fazach/etapach realizacji Strategii lub jej poszczególnych zadań. Pracownicy Urzędu w istotny sposób będą wspomagać Burmistrza w realizacji Strategii m. in. poprzez:

- wspieranie działań Burmistrza Miasta i Gminy Września we wdrażaniu Strategii, w tym w zakresie podejmowania kluczowych decyzji dotyczących wdrażania planów,
- analizy otoczenia całego procesu, w tym źródeł finansowania i nowych zasobów,

- coroczny przegląd procesu monitoringu Strategii,
- przygotowywanie corocznych raportów z realizacji Strategii, w oparciu o analizę wskaźników realizacji działań, w związku z przygotowywaniem raportu o stanie gminy.
- opracowanie raportów ewaluacyjnych,
- opracowanie ewentualnych korekt dokumentu.

W ten sposób dostarczy sprawnego narzędzia, na podstawie którego można będzie wdrażać działania wyprzedzające (w przypadku zdiagnozowanych problemów lub przeszkód) bądź też aktualizacyjne (w razie potrzeb bieżących).

Na koniec realizacji aktualizacji Strategii, ewaluacja ex post, wykonany może zostać raport ewaluacyjny, który będzie zawierał aktualny raport o stanie Miasta i Gminy, służący analizie porównawczej stanu przed uchwaleniem dokumentu oraz na zakończenie jego obowiązywania.

Ewaluacja jest procesem, który umożliwia pogłębienie diagnozy skuteczności i efektywności prowadzonej polityki rozwojowej o analizę przyczyn, skutków i skali jej oddziaływania, jak również zależności pomiędzy prowadzonymi działaniami, zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi a przyjętym systemem interwencji.

Aktualnie w Mieście i Gminie Września funkcjonuje kilkadziesiąt różnego rodzaju programów, strategii, ale warto w tym miejscu przywołać:

- Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Września.

Lokalny Program Rewitalizacji został poddany aktualizacji uchwałą Nr XXXII/435/2018 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 23 marca 2018 roku. Nie przewiduje się dalszych aktualizacji związanych z przygotowaniem niniejszej aktualizacji Strategii. Zasadniczo zawiera ona kierunki zgodne z zapisami LPR i stanowi podstawę dalszej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nie przewiduje się kolejnej aktualizacji LPR z uwagi na zmianę przepisów prawnych, w związku z którymi po roku 2023 nie będzie można kontynuować trwania dokumentu w tej formie. Gmina opracowuje obecnie Gminny Program Rewitalizacji (GPR). Zapisy niniejszej aktualizacji Strategii mogą być podstawą formułowania zapisów GPR, które będą mogły konkretyzować działania wynikające z celów strategicznych gminy, szczególnie celu III, a także wskazania zawarte w rozdz. 11.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Września został uchwalony uchwałą Nr XIII/187/2015 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 30 grudnia 2015 r. i zmieniony uchwałą Nr XVI/235/2016 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 30 maja 2016 r. w sprawie zmiany Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Września. Dokument ten zachowuje aktualność, jest zasadniczo

zgodny z niniejszą aktualizacją Strategii, a ponieważ znaczna część zaplanowanych działań pozostaje jeszcze do wdrożenia, proces ten powinien być kontynuowany.

Podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, a więc ściśle powiązanym z aktualnym zakresem Strategii rozwoju, będzie od 1.01.2026 r. plan ogólny gminy. Ten nowy w układzie aktów zintegrowanego planowania rozwoju dokument zastąpi dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Września, przyjęte w 1999 r. i wielokrotnie aktualizowane. Plan ogólny będzie zawierał podział gminy na strefy planistyczne i będzie określał gminne standardy urbanistyczne, będą jednocześnie aktem prawa miejscowego. Prace nad planem ogólnym zostały wszczęte uchwałą Nr XLVI/452/2023 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 21 grudnia 2023 r. Sporządzenie projektu dokumentu planuje się na wrzesień 2024 r., a uchwalenie do grudnia 2025 r.

13. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

W czasie prac nad przygotowaniem pierwszej wersji Strategii odbyły się konsultacje z mieszkańcami w postaci ankiety internetowej w dniach od 7 do 21 września 2020 r. 130 osób oceniło aktualność dotychczasowej wizji rozwoju oraz wskazało wartości, które w ich opinii powinny być zawarte w wizji w opracowywanej Strategii rozwoju. Wyniki konsultacji, szerzej opisane w rozdz. 3, pomogły zaktualizować wizję rozwoju gminy.

Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 miały miejsce od 24 września 2021 r. do 29 października 2021 r. na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W trakcie konsultacji uzyskano uwagi od 4 podmiotów, w tym mieszkańców i organizacji społecznych, uwagi zostały w miarę możliwości uwzględnione w dokumencie.

W trakcie przygotowania niniejszej aktualizacji Strategii napłynęły wnioski od lokalnych organizacji, stanowiące wsparcie i ukierunkowanie niektórych projektów. Tego rodzaju aktywność wpisuje się w pojęcie partycypacji, czyli udziału w zarządzaniu sprawami społeczności, której są członkami.

Konsultacje aktualizacji Strategii zostały zaplanowane między 30 września 2024 r. a 5 listopada 2024 r. Ich podstawą było Zarządzenie nr 188 Burmistrza Miasta i Gminy Września z dnia 27 września 2024 r. w sprawie: ogłoszenia konsultacji dotyczących projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021 – 2027. Informacje na ten temat ogłoszone zostały w biuletynie Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni „Wieści z Ratusza” oraz na stronach internetowych www.bip.wrzesnia.pl, www.wrzesnia.pl. Wszystkie materiały, niezbędne do uczestnictwa w konsultacjach udostępniono w formie elektronicznej.

Cały proces konsultacji społecznych został zaplanowany tak, aby mógł w nich wziąć udział przedstawiciel każdej grupy społecznej.

Otwarte spotkanie konsultacyjne zostało przeprowadzone po uprzednim przekazaniu informacji o jego organizacji do wiadomości publicznej. Liczny udział mieszkańców i ich merytoryczne pytania potwierdzają zaangażowanie w proces aktualizacji niniejszego dokumentu.

Poza otwartym spotkaniem konsultacyjnym w formie stacjonarnej:

- przesłano wnioski o wydanie opinii do sąsiednich gmin i ich związków, a także właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej,
- udzielono możliwości formułowania uwag i opinii do projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021 – 2027 za pomocą wypełnionego i podpisanego formularza listownie, za pomocą poczty elektronicznej, poprzez ePUAP lub poprzez złożenie formularza w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni.

Promocja zaangażowania społeczeństwa w czynności na każdym etapie przygotowania czy też wdrażania aktualizacji Strategii pozwala na uzyskanie gwarancji przejrzystości stosowanych procedur.

Spełniając zapisy art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 do udziału w konsultacjach zaproszono:

- 10 partnerów społeczno-gospodarczych,
- 6 podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie,
- 2 podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- 7 podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,

działających na terenie gminy. Łącznie 25 partnerów i podmiotów reprezentujących różnego rodzaju grupy i interesy społeczne.

Szerokie grono zaproszonych partnerów i podmiotów zintensyfikowało poziom partycypacji społecznej w procesie aktualizacji Strategii. Jednocześnie wskazać należy, że nawet jeśli nie wszystkie potencjalne podmioty partnerskie udało się wyodrębnić i odrębnie zaprosić do udziału w przedmiotowych konsultacjach to każdy, kto był zainteresowany wzięciem udziału w tym procesie mógł to uczynić w ramach konsultacji ogólnych trwających od 30 września do 5 listopada br. bądź poprzez udział w otwartym dla wszystkich spotkaniu konsultacyjnym.

Wyniki konsultacji miały wpływ na ostateczny kształt dokumentu poprzez uwzględnienie części uwag (niemających jednak wpływu na kształt listy projektów podstawowych, ani na zagadnienia związane z materią strategicznej oceny oddziaływania na środowisko).

Proces identyfikacji partnerów i podmiotów był podyktowany zamiarem kompleksowego odniesienia się do poszczególnych sfer rozwoju Miasta i Gminy Września.

Powyżej opisane działania ukierunkowane były na maksymalizację zaangażowania poszczególnych grup społecznych w proces aktualizacji zapisów niniejszej Strategii. Wnioskodawcy projektów zostali także zaproszeni do udziału w ewaluacji ex ante.

Zaangażowanie interesariuszy reprezentujących otoczenie administracji – zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym jak i środowiskowo-przestrzennym, powinno mieć miejsce na każdym etapie procesu strategicznego. Stąd też na etapie wdrażania przewiduje się udział mieszkańców, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym wnioskodawców projektów, w:

- opiniowaniu zmian Strategii,
- procesie monitorowania postępów wdrażania Strategii,
- ewaluacji ex post.

Realne zrównoważenie rozwoju ma bowiem miejsce wówczas, gdy wdrażane zmiany są:

- akceptowalne społecznie,
- akceptowalne etycznie, oparte na wiedzy o prawdopodobnych konsekwencjach,
- możliwe do wdrożenia (odpowiednia siła polityczną, autorytet prawny, środki finansowe)²⁰.

14. Ramy finansowe i źródła finansowania.

Potencjał inwestycyjny (własny) Miasta i Gminy Września rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2021-2027 wyniesie niemal 146,8 mln zł.

Sumę tę należy traktować jako łączną wielkość własnego wkładu budżetu gminy do realizowanych w okresie wdrażania Strategii kierunków działań rozwojowych, z możliwością zwiększenia pozostających do dyspozycji Gminy środków w wyniku osiągnięcia wyższych niż zaplanowano

²⁰ Mierzejewska L. 2009, Rozwój zrównoważony miasta. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań;
Næss P. 2000b. Residential location and transport in Frederikshavn, Paper for the conference Traffic Days at Aalborg University.

dochodów lub większej realizacji przychodów. Wiele ważnych inwestycji nie będzie mogło zostać zrealizowanych w przypadku braku pozyskania środków zewnętrznych. Wskazuje się m. in. na następujące możliwości finansowania wielu inwestycji ze źródeł zewnętrznych:

- fundusze unijne, w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023), ale przede wszystkim z kolejnego okresu programowania (Fundusze Europejskie z perspektywy 2021-2027), a także ogólnokrajowych programów operacyjnych oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Krajowy Plan Odbudowy oraz inne programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych/Samorządowych,
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego,
- inne, pozaunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie,
- wkład własny inwestorów i innych partnerów z terenu gminy – partycypacja w inwestycjach, których będą beneficjentami,
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Warto dodać, że większość naborów ma charakter konkursowy, a dostępna alokacja środków jest niewystarczająca wobec zgłoszonych przez samorządy potrzeb.

Spis tabel

Tab. 1. Potencjały i problemy gminy Września.	16
Tab. 2. Potrzeby rozwojowe gminy Września.	21
Tab. 3. Wskaźniki produktu powiązane z realizacją programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.	33
Tab. 4. Wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.	35
Tab. 5. Etapy procesu wdrażania i monitorowania Strategii.	39
Tab. 6. Rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	41
Tab. 7. Lista projektów podstawowych powiązanych z realizacją działania FEWP.07.03 programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.	55
Tab. 8. Lista projektów uzupełniających.	61
Tab. 9. Podstawa delimitacji stref funkcjonalno-przestrzennych.....	96
Tab. 10. Zgodność Aktualizacji Strategii rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 z KSRR 2030 i Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030.	104

Spis rycin

Ryc. 1. Położenie Wrześni. Odległości do stolic.	6
Ryc. 2. Ogólny wskaźnik rozwoju miasta i gminy Września 2018-2022 (standaryzowany, źródło: ZMP).	7
Ryc. 3. Ogólny wskaźnik rozwoju gminy – wartość i dynamika zmian na tle grupy porównawczej w 2022 roku.	8
Ryc. 4. Wartości, które mogłyby stać się elementami nowej wizji rozwoju w opinii mieszkańców miasta i gminy Września.	24
Ryc. 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.	100
Ryc. 6. Położenie gminy w układzie obszarów funkcjonalnych województwa wielkopolskiego.	112
Ryc. 7. Lokalizacja OSI Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej.	119
Ryc. 8. OSI Obszar rewitalizacji - rozmieszczenie podobszarów na terenie Miasta i Gminy Września.	122

Spis fotografii

Fot. 1. Września – fragment miasta.....	40
Fot. 2. Widok na Rynek / Urząd Miasta i Gminy / Planty nad Wrześnicą.	52
Fot. 3. Zabudowa jednorodzinna we Wrześni – Osiedle Lipówka z lotu ptaka.....	95
Fot. 4. Volkswagen – Zakład Crafter Września.....	99